

DINCOLO DE DOVEZI

Evaluarea credibilității în sistemele de azil din Uniunea Europeană

**Response
to Vulnerability
in Asylum**

Selectie de extrase din Raportul final

Aceasta traducere a fost realizata in cadrul proiectului “Mecanisme de Raspuns la Nevoile Solicitantilor de Azil Vulnerabili”, co-finantat de Fondul European pentru Refugiati.

Raportul complet poate fi accesat pe **Refworld**.

<http://www.refworld.org/docid/519b1fb54.html>

© Inaltul Comisariat ONU pentru Refugiati
Reprezentanta Regionala pentru Europa Centrala, 2013. május

Fotografie: © UNHCR

Structura si design: BakOS DESIGN

Cuprins

1. Introducere	4
2. Circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului	4
2.1 Limitările și modificările memoriei umane	5
2.1.1 Reconstituirea	5
2.1.2 Memoria „faptelor”: date și obiecte.....	7
2.1.3 Emoții și procesul de aducere aminte	8
2.1.4 Relatarea	8
2.2 Impactul traumelor asupra memoriei și comportamentului.....	9
2.3 Teamă și lipsa de încredere	14
2.4 Contextul cultural și obiceiurile	15
2.5 Educația	17
2.6 Genul.....	18
2.7 Orientarea sexuală și/sau identitatea de gen.....	19
2.8 Stigmatizarea și rușinea	21
2.9 Alte aspecte legate de contextul personal al solicitantului, cum ar fi vârsta, proveniența din mediul urban sau rural, profesia, statutul socio-economic, religia.....	22
3. Factorii relevanți care afectează ofițerul de decizie	23
3.1 Ofițerul de decizie	23
3.1.1 Procesul de gândire al ofițerului de decizie.....	24
3.1.2 Circumstanțele personale și contextuale ale ofițerului de decizie	24
3.1.3 Perspectiva și starea de spirit a ofițerului de decizie	25
3.2 Contextul politic, social și instituțional.....	26
3.3 Caracterul repetitiv al sarcinii	27
3.4 „Imunizarea”, oboseala credibilității, detașarea emoțională, stresul și trauma transferată (secundară)	27
4. Concluzie	30
Anexe	30

1. Introducere

După cum am precizat în Capitolul 2, „Evaluarea credibilității: Scop și principii”, autoritățile de azil nu au libertate deplină atunci când vine vorba de evaluarea credibilității în procedurile de azil. Evaluarea trebuie să respecte drepturile solicitantului și să adere la anumite principii și standarde de drept. Acest lucru implică, în schimb, că examinarea cererii, inclusiv evaluarea credibilității, să fie realizată în totalitate luând în considerare:

- 1 circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului; și
- 2 factorii relevanți care afectează ofițerul de decizie.

Acești factori și circumstanțe trebuie să fie luate în considerare în mod obișnuit și într-o manieră integrată din punctul de vedere și în toate aspectele evaluării credibilității.¹ Acești factori vor fi abordați, la rândul lor, în următoarele paragrafe.

¹ Circumstanțele procedurale relevante sunt analizate în capitolele următoare și vor fi discutate în lumina circumstanțelor personale și contextuale ale solicitantului și a factorilor care afectează ofițerul de decizie și care au fost ilustrați în prezentul material. Trebuie reținut însă faptul că vârsta solicitantului, fie că acesta este un tânăr sau un vârstnic, a fost exclusă din discuția de substanță din acest studiu pentru că nu se încadrează domeniului de cuprindere al raportului. Este suficient însă să spunem că vârsta este un factor ce trebuie luat în considerare în evaluarea credibilității în două momente distincte: momentul la care evenimentele relatate de solicitant au avut loc și momentul desfășurării procedurii de azil; EAC Modulul 7, secțiunea 4.2.12

2. Circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului²

Așteptările cu privire la capacitatea solicitantului de a-și susține cererea, indicatorii utilizați pentru a evalua credibilitatea afirmațiilor solicitantului, precum și criteriile aplicate pentru a stabili dacă solicitantului trebuie să i se acorde prezumția de bună-credință, au toate la bază memoria umană, comportamentul, valorile, atitudinile, percepțiile și reacțiile la risc, precum și modul în care povestea adevărată este prezentată.³ Într-adevăr, se presupune în mare măsură că memoria umană, comportamentul și percepțiile se conformează unei norme, și că abaterile de la această normă pot fi indicii ale lipsei de credibilitate. Cu toate acestea, cercetările științifice în domeniul psihologiei au arătat că presupunerile pe care intervievatorii și Ofițerii de decizie le fac în mod uzual nu concordă cu ceea ce se cunoaște despre memoria umană, comportament și percepții. Din contră, cercetările indică faptul că o astfel de normă nu există, că memoria umană, comportamentul și percepțiile pot varia în mare măsură și în mod imprevizibil și că acestea nu sunt afectate de plaja largă de factori și circumstanțe.⁴

² Termenul „circumstanțe personale” nu este sinonim cu „date biografice” sau „identitate”; este un concept mult mai amplu și include contextul personal și experiențele solicitantului, precum și cele ale unor persoane în situații similare (spre exemplu, vecini, familie, prieteni și membri ai aceluiași grup social, religios sau politic sau ai unui astfel de grup similar). „Circumstanțele contextuale” ale solicitantului includ condițiile din vecinătatea, regiunea și țara de origine a solicitantului, precum și condițiile din statul membru. Pentru o explicație aprofundată a acestui termen, a se vedea Capitolul 2, Evaluarea credibilității: Scop și principii.

³ J Herlihy, K Gleeson, S Turner, „What Assumptions about Human Behaviour Underlie Asylum Judgments?” (Ro. Care sunt ipotezele cu privire la comportamentul uman care stau la baza deciziilor privind azilul?), *International Journal of Refugee Law (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților)* vol. 22, nr. 3, 2010, p 351–66 la p. 351.

⁴ J Cohen, „Questions of Credibility: Omissions, Discrepancies and Errors of Recall in the Testimony of Asylum Seekers” (Ro. Problematika credibilității: Omisiuni, discrepanțe și erori de memorie în mărturiile solicitanților de azil), *International Journal of Refugee Law (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților)* vol. 13, nr. 3, 2001, p 293-309.

Pentru a lua în considerare circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului, ofițerul de decizie trebuie să depășească anumite bariere geografice, culturale, socio-economice, de gen, educaționale și religioase, precum și să țină cont de diferitele experiențe personale, temperamente și atitudini.⁵ Acești factori și circumstanțe se extind asupra multor domenii disciplinare, inclusiv neurobiologia, psihologia, studiile asupra genului și culturilor, antropologia și sociologia. În consecință, se impune ca evaluarea credibilității, în integralitatea ei, să se alimenteze din corpul de fond al dovezilor empirice relevante existente în aceste domenii.

Intervievatorii și ofițerii de decizie trebuie să aibă în vedere și să ia în considerare circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului în toate aspectele examinării cererii, inclusiv pe tot parcursul evaluării credibilității. Aceasta este, într-adevăr, o cerință legală.⁶

2.1 Limitările și modificările memoriei umane

Solicitanților li se cere să își amintească fapte relevante din trecut și prezent pentru a-și susține cererile. Pentru a face acest lucru, se bazează pe memorie. Ofițerii de decizie au obligația de a-și stabili așteptări realiste cu privire la ce anume ar trebui un solicitant să cunoască și să își amintească. A fost sugerat faptul că anumiți ofițeri de decizie pot să aibă așteptări lipsite de realism cu privire la ce pot să își amintească solicitanții.⁷

⁵ S Conlan, S Waters, K Berg, *Difficult to Believe: The Assessment of Asylum Claims in Ireland* (Ro. Greu de crezut: Evaluarea cererilor de azil în Irlanda), Consiliul Irlandez pentru Refugiați, 2012.

⁶ Articolul 8 (2) al Directivei privind procedurile de azil (DPA): „Statele membre se asigură că (a) cererile sunt examinate și hotărârile sunt adoptate în mod individual, obiectiv și imparțial.” Articolul 4 (3) al Directivei privind calificarea (DC): „Evaluarea unei cereri de protecție internațională trebuie efectuată individual”. Articolul 13 (3) prevede că statele membre „se asigură că persoana care conduce interviul este suficient de competentă pentru a ține seama de situația personală sau generală în care se înscrie cererea, inclusiv de originea culturală sau de vulnerabilitatea solicitantului, pe cât posibil”.

⁷ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511. A se vedea Capitolul 4: Colectarea faptelor, pentru exemple de astfel de cercetări.

Numeroase cercetări din domeniul psihologiei au relevat faptul că între capacitățile diferitelor persoane de a înregistra, reține și extrage amintiri pot exista diferențe importante.⁸ Unii oameni par a-și aduce aminte mai ușor decât alții. Într-adevăr, mulți oameni se luptă să își amintească anumite fapte și amintiri ale unor evenimente trecute. Mai mult, cercetările psihologice au arătat cu consecvență faptul că amintirile despre chiar și cele mai importante, traumatice sau recente evenimente din viață pot fi dificil de recuperat și reamintit cu acuratețe.⁹ Lipsa de consecvență, pierderea detaliilor și lacunele de memorie sunt un fenomen natural în modul în care o persoană înregistrează, stochează și reactualizează amintirile.

Alineatele de mai jos prezintă anumite puncte cheie despre memoria normală, lăsând la o parte memoria traumatică, care au reieșit din cercetările psihologice și care prezintă relevanță pentru evaluarea credibilității.

2.1.1 Reconstituirea

Amintirile constau din experiențele oamenilor cu privire la evenimente; dar nu reprezintă înregistrări ale însăși evenimentelor.¹⁰ Conținutul unei amintiri reflectă modul în care un eveniment a fost trăit în mod conștient și inconștient, iar acest lucru se poate modifica cu fiecare reamintire.¹¹ Memoria autobiografică înseamnă o aducere laolaltă a unei construcții la momentul reamintirii, a

⁸ J Cohen, „Questions of Credibility: Omissions, Discrepancies and Errors of Recall in the Testimony of Asylum Seekers” (Ro. Problematika credibilității: Omisiuni, discrepanțe și erori de memorie în mărturiile solicitanților de azil), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților) vol. 13, nr. 2001, citând din E Tulving, *Episodic and Semantic Memory* (Ro. Memoria episodică și semantică), Editura Academică New York, 1972, p 381–403.

⁹ C A Morgan-III, și alții, „Accuracy of Eyewitness Memory for Persons Encountered during Exposure to Highly Intense Stress” (Ro. Acuratețea memoriei martorilor oculari pentru persoanele întâlnite în timpul expunerii la stres deosebit de intens), *International Journal of Law and Psychiatry* (Ro. Jurnalul Internațional de Drept și Psihiatrie), vol. 27, no. 3, 2004, p. 265–79; T Valentine, J Mesout, „Eyewitness Identification under Stress in the London Dungeon” (Ro. Identificarea de către martori oculari în condiții de stres în închisoarea din Londra), *Applied Cognitive Psychology* (Ro. Psihologie Cognitivă Aplicată), vol. 23, nr. 2, 2009, p 151–61.

¹⁰ M. Conway, E. Holmes, *Memory and the Law: Recommendations from the Scientific Study of Human Memory* (Ro. Memoria și legea: Recomandări din studiul științific al memoriei umane), Leicester: Editura Societății Britanice de Psihologie, 2008, p. 2.

¹¹ M Conway, E. Holmes, *Memory and the Law: Recommendations from the Scientific Study of Human Memory* (Ro. Memoria și legea: Recomandări din studiul științific al memoriei umane), Leicester: Editura Societății Britanice de Psihologie, 2008, p. 2.

cunoștințelor despre viața unei persoane, spre exemplu școli, ocupații, prieteni, călătorii, realizări sau eșecuri, precum și a evenimentelor trăite.¹² În cadrul memoriei autobiografice, informațiile vizuale, verbale și auditive nu sunt înregistrate ca și copii fidele ale experiențelor la momentul respectiv, ci sunt reconstituite la momentul reamintirii lor sub o formă narativă verbală.¹³

Amintirile generate printr-un proces de reconstituire pot diferi din punct de vedere al conținutului și ordinii în care apar. Nu există două reformulări care să fie identice, ceea ce înseamnă că un anumit grad de inconsecvență este inevitabil.¹⁴ Amintirile autobiografice reprezintă o interpretare influențată de ceea ce se cunoaște și reconstituită în consecință.¹⁵ Drept urmare, amintirile autobiografice se modifică în timp, uneori considerabil.¹⁶ În urma oricărui eveniment, memoria se va altera în mod natural pe măsură ce detaliile sunt uitate. Acest lucru poate fi schimbat prin repetiție, adică prin a vorbi despre

¹² M Conway, E. Holmes, *Memory and the Law: Recommendations from the Scientific Study of Human Memory* (Ro. *Memoria și legea: Recomandări din studiul științific al memoriei umane*), Leicester: Editura Societății Britanice de Psihologie, 2008, p. 2.

¹³ Deși ele pot evoca o anumită trăire senzorială a evenimentului original: J Herlihy, S Turner, „The Psychology of Seeking Protection” (Ro. Psihologia căutării protecției) *International Journal of Refugee Law* (Ro. *Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților*), vol. 21, nr. 2, 2009, p 171–92 la p. 175. M Conway, E. Holmes, *Memory and the Law: Recommendations from the Scientific Study of Human Memory* (Ro. *Memoria și legea: Recomandări din studiul științific al memoriei umane*), Leicester: Editura Societății Britanice de Psihologie, 2008.

¹⁴ S Black, L J Levine, T M Lulhere, „Autobiographical Remembering and Hypernesia: A Comparison of Older and Younger Adults” (Amintirea autobiografică și hipernezia: O comparație între adulții tineri și vârstnici), *Psychology and Ageing* (Ro. *Psihologia și îmbătrânirea*), vol. 14 nr. 4, 1999, p 671–82.

¹⁵ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. *Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților*), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511 la p. 470. A se vedea și J Herlihy, S Turner, „The Psychology of Seeking Protection” (Ro. Psihologia căutării protecției) *International Journal of Refugee Law* (Ro. *Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților*), vol. 21, nr. 21, 2009, p 171–92; J Cohen „Errors of Recall and Credibility of Testimony: Can Omissions and Discrepancies in Successive Statements Reasonably Be Said to Undermine Credibility of Testimony” (Erori de memorie și credibilitatea mărturie: se poate spune în mod rezonabil despre omisiunile și discrepanțele din declarații succesive că subminează credibilitatea mărturie”), *Medico-Legal Journal* (Ro. *Jurnalul Medico-Legal*), vol. 69, nr. 1, 2001, p 25–34.

¹⁶ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. *Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților*), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511. A se vedea și jurisprudența care recunoaște efectul trecerii timpului asupra memoriei: *Procurorul împotriva Dragoljub Kunarac, Radomir Kovac și Zoran Vukovic*, IT-96-23-T and IT-96-23/1-T, Hotărârea în prima instanță, 22 februarie 2001, alin. 564 citat în P Levricova, *Did It Really Happen? Testimonies before the International Criminal Tribunals and Refugee Status Determination* (Ro. *S-a întâmplat cu adevărat? Mărturiile în fața tribunalelor penale internaționale și determinarea statutului de refugiat*, dizertație, Universitatea Charles, Praga 2010, p. 140.

eveniment. Unele amintiri pot să dispară, unele pot fi distorsionate, în timp ce altele pot să devină chiar mai vii.¹⁷

Oamenii își amintesc mai multe detalii atunci în cazul unor reamintiri repetate, proces cunoscut sub denumirea de hipernezie.¹⁸ Cercetările au arătat că o a doua reamintire va genera o versiune inițială mai elaborată cu puține repetiții textuale și cu multe detalii noi în plus.¹⁹ Drept urmare, informațiile care nu au fost furnizate în timpul revizuirii inițiale pot fi un indiciu, nu al lipsei de consecvență, ci al funcționării normale a memoriei.²⁰ Amintirile amestecate sau generice, cunoscute sub denumirea de „*schemă*”, pot consta într-o fuziune de instanțe specifice separate.²¹ Acest lucru se produce indiferent de caracterul dureros, semnificativ sau lășesc al acestora.²² Drept urmare, reamintirea cu acuratețe a unor incidente separate care au fost repetate se poate dovedi extrem de dificilă, iar reamintirea tuturor instanțelor poate fi omisă.²³

¹⁷ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. *Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților*), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511 la p. 491.

¹⁸ D G Payne, „Hypernesia and Reminiscence in Recall: A Historical and Empirical Review” (Ro. Hipernezia și reminiscențe în procesul de amintire), *Psychological Bulletin* (Ro. *Buletinul Psihologic*), vol. 101, nr. 1, 1987, p 5–27; „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. *Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților*), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511 la p. 495.

¹⁹ S J Anderson, G Cohen, S Taylor, „Rewriting the Past: Some Factors Affecting the Variability of Personal memories” (Ro. Rescrierea trecutului: unii factori care afectează caracterul variabil al amintirilor personale), *Applied Cognitive Psychology* (Ro. *Psihologie Cognitivă Aplicată*), vol. 14, nr. 5, 2000, p 435–54.

²⁰ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. *Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților*), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511 la p. 496: „Puterea hiperneziei/fenomenului reminiscenței a condus una dintre echipele de cercetători la concluzia categorică cum că într-un context criminalistic dacă un martor dovedește lipsă de consecvență în declarații datorită adăugării de informații, respectivul martor nu trebuie privit ca fiind mai puțin credibil”; referire la R P Kern, T M Libkuman, H Otani „Memory for Negatively Arousing and Neutral Pictorial Stimuli Using a Repeated Testing Paradigm” (Ro. Memoria stimulilor treziți negativ și a celor neutri pictorial utilizând o paradigmă de testare repetată), *Cognition & Emotion* (Ro. *Cunoaștere și emoție*), vol. 16, nr. 6, 2002, p. 749–67.

²¹ A Baddeley, M W Eysenck, M C Anderson, *Memory* (Ro. *Memoria*) Hove: Editura Psihologia, 2009. A se vedea și J A List, „Age and Schematic Differences in Reliability of Eyewitness Testimony” (Ro. Vârsta și diferențele schematice între credibilitatea mărturiilor martorilor oculari), *Development Psychology* (Ro. *Psihologia Dezvoltării*), vol. 22, nr. 1, 1986, p 50–7.

²² H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. *Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților*), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511 la p. 482.

²³ S Bidrose, G S Goodman, „Testimony and Evidence: A Scientific Case Study of Memory for Child Sexual Abuse” (Ro. Mărturia și dovezile: un studiu de caz științific al memoriei în cazurile de abuzuri sexuale asupra copiilor), *Applied Cognitive Psychology* (Ro. *Psihologie Cognitivă Aplicată*), vol. 14, nr. 3, 2000, p 197–213 la p. 209.

Amintirile adulților mai tineri sunt mai predispușe la variabilitate, pentru că sunt amintiri mai recente.²⁴ Amintirile adulților mai în vârstă pot fi mai stabile, dar, în același timp, se bazează mai mult pe cunoștințe și mai puțin pe reconstituirea dinamică a evenimentelor trăite.²⁵

2.1.2 Memoria „faptelor”: date și obiecte

Memoria faptelor este mai bună decât memoria surselor respectivelor fapte²⁶, de vreme ce a întreba pe cineva cum a ajuns să cunoască un fapt nu este cea mai bună metodă de a testa cunoștințele. Este de notorietate faptul că memoria informațiilor temporare, cum ar fi date, ore, frecvență, durată și succesiune;²⁷ nume proprii; înregistrări textuale ale schimburilor verbale; informații periferice;²⁸ și aspectul obiectelor uzuale este nesigură, iar elementele stocate acolo sunt dificil sau chiar imposibil de amintit.²⁹

Amintirile unei persoane legate de date, frecvență și durată sunt aproape întotdeauna reconstituite prin deducție, estimare și presupunere și sunt

²⁴ S J Anderson, G Cohen, S Taylor, „Rewriting the Past: Some Factors Affecting the Variability of Personal memories” (Ro. Rescrierea trecutului: unii factori care afectează caracterul variabil al amintirilor personale), *Applied Cognitive Psychology* (Ro. Psihologie Cognitivă Aplicată), vol. 14, nr. 5, 2000, p 435–54.

²⁵ S J Anderson, G Cohen, S Taylor, „Rewriting the Past: Some Factors Affecting the Variability of Personal memories” (Ro. Rescrierea trecutului: unii factori care afectează caracterul variabil al amintirilor personale), *Applied Cognitive Psychology* (Ro. Psihologie Cognitivă Aplicată), vol. 14, nr. 5, 2000, p 435–54.

²⁶ J S McIntyre și F I M Craik, „Adult Age Differences for Item and Source Information” (Ro. Diferențele între vârsta adultă pentru element și informațiile sursă), *Canadian Journal of Psychology* (Ro. Jurnalul Canadian de Psihologie), vol. 41, nr. 2, 1987, Adult Age Differences for Item and Source Information (Ro. Diferențele între vârsta adultă pentru element și informațiile sursă), *Canadian Journal of Psychology* (Ro. Jurnalul Canadian de Psihologie), vol. 41, 1987, p 175–92.

²⁷ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511.

²⁸ S A Christianson și M A Safer, „Emotional Events and Emotions in Autobiographical Memories” (Ro. Evenimentele emoționale și emoțiile în amintirile autobiografice), în D C Rubin (ed.), *Remembering our Past: Studies in Autobiographical Memory* (Ro. Amintindu-ne trecutul: studii în domeniul memoriei autobiografice), Cambridge, 1995, p 218–41.

²⁹ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511 la p. 470.

doar foarte rar corecte.³⁰ Acest lucru este valabil atât pentru experiențele autobiografice, cât și pentru celelalte evenimente.³¹ Ne putem aminti cu acuratețe date, spre exemplu, dacă ne angajăm în mod deliberat să le reținem și le acordăm periodic atenție, așa cum fac unele persoane, spre exemplu, cu zilele de naștere și aniversările. Cu toate acestea, numeroase sunt studiile care demonstrează că datele pe care oamenii își propun să le rețină în acest mod sunt foarte personale. Nu ne propunem în mod neapărat sau credibil să reținem în memorie datele evenimentelor - inclusiv ale celor traumatice sau emoționale.³² Spre exemplu, dacă încercăm să datăm un eveniment sau să îi descriem durata sau frecvența, mai degrabă estimăm. Estimarea noastră va fi probabil una lipsită de acuratețe, dar acest lucru nu indică în mod neapărat lipsa de credibilitate. Se poate ca o persoană să încerce cu adevărat să își extragă informațiile din memorie. Dacă ni se cere apoi să datăm sau să descriem același eveniment din nou după o anumită perioadă de timp, vom estima din nou și putem să dăm un răspuns diferit.³³ Astfel, o atare lipsă de consecvență poate indica faptul că o persoană încearcă să își amintească ce a trăit efectiv, mai degrabă decât ce a spus anterior.

Numele proprii sunt dificil de amintit.³⁴ Deși capacitatea persoanelor de a reține numele proprii diferă în mare măsură, deseori uităm chiar și numele prietenilor și ale cunoștințelor; unii oameni au o capacitatea foarte redusă de a reține numele proprii. Incapacitatea de a reține numele corect poate să nu indice lipsa de credibilitate, ci pur și simplu faptul că numele proprii sunt dificil de amintit.

³⁰ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511 la p. 470 și p. 475 citând mai multe studii.

³¹ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511 la p. 471–2 citează mai multe studii care demonstrează incapacitatea oamenilor de a-și aminti datele evenimentelor personale și publice.

³² H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511 la p. 473.

³³ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511 la p. 491.

³⁴ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511 la p. 486–8.

O persoană va avea tendința de a-și aminti acele aspecte ale unui eveniment care i-au atras atenția, de regulă pe o bază subiectivă. Este foarte puțin probabil ca o persoană să își amintească detalii care nu sunt direct legate de interesul acesteia, chiar dacă s-au produs în raza sa vizuală și auditivă.³⁵ Drept urmare, ofițerii de decizie nu trebuie să se aștepte ca solicitanții să își poată aminti fiecare detaliu al unui eveniment, chiar dacă pentru ofițer de decizie acesta este un eveniment *memorabil*.³⁶

Numeroase studii au ajuns la concluzia comună că oamenii au o memorie vizuală destul de proastă în ceea ce privește obiectele uzuale pentru că nu înregistrează informații despre care consideră că nu servesc unei funcții utile.³⁷ Acest aspect prezintă relevanță atunci când credibilitatea este evaluată cerând solicitanților să descrie obiecte comune, cum ar fi moneda, cărțile de identitate, etc. Același lucru este valabil și pentru obiecte mai mari din viața de zi cu zi, cum ar fi clădiri, poduri, etc. Imposibilitatea de a descrie astfel de obiecte uzuale nu indică în mod neapărat lipsa de credibilitate. Memoria unei persoane cu privire la mediul înconjurător va tinde să fie organizată în jurul principalelor repere, cum ar fi un monument sau un supermarket, dar acest lucru poate distorsiona, și el, amintirile cu privire la distanțe, estimarea mărimii și disponerea în spațiu.³⁸

³⁵ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), 2010, vol. 22, nr. 4, p. 469–511 la p. 484.

³⁶ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), 2010, vol. 22, nr. 4, p. 469–511 la p. 483.

³⁷ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), 2010, vol. 22, nr. 4, p. 469–511 la p. 480.

³⁸ M Conway și E. Holmes, *Memory and the Law: Recommendations from the Scientific Study of Human Memory* (Ro. *Memoria și legea: Recomandări din studiul științific al memoriei umane*), Leicester: Editura Societății Britanice de Psihologie, 2008, p. 21 pentru o analiză a studiilor.

2.1.3 Emoții și procesul de aducere aminte

Deși niveluri moderate ale emoțiilor ne pot îmbunătăți amintirile despre un eveniment, niveluri ridicate ale acestor emoții pot să afecteze în mod negativ codificarea oricărei amintiri.³⁹ Modul în care ne amintim ceva cu caracter autobiografic este influențat de stare. Spre exemplu, dacă o persoană este deprimată, este foarte probabil ca experiențele pe care și le reamintește să fie mai degrabă negative decât pozitive.⁴¹

2.1.4 Relatarea

Contextul în care ne amintim este cel care ghidează reconstituirea amintirilor. Atunci când oamenii relatează evenimente, pot să adopte o perspectivă diferită în funcție de publicul căruia i se adresează și de scopurile urmărite.⁴² Drept urmare, pot să apară contradicții între afirmațiile timpurii și cele ulterioare făcute în circumstanțe diferite sau către persoane diferite.

Memoria este influențată de natura întrebărilor sau indiciul utilizat pentru a obține informații, cum ar fi întrebările închise sau deschise, precum și de modul

³⁹ AllPsych Online Dictionary definește codificarea drept transformarea informațiilor pentru a fi stocate în memorie.

⁴⁰ J Herlihy, S Turner, „Asylum Claims and Memory of Trauma: Sharing our Knowledge” (Ro. Cererile de azil și amintirea traumelor: împărtășindu-ne cunoștințele), *The British Journal of Psychiatry* (Ro. Jurnalul Britanic de Psihiatrie), vol. 191, nr. 1, 2007, p. 3–4 la p. 3; T Valentine, J Mesout, „Eyewitness Identification under Stress in the London Dungeon” (Ro. Identificarea de către martori oculari în condiții de stres în închisoarea din Londra), *Applied Cognitive Psychology* (Ro. Psihologie Cognitivă Aplicată), vol. 23, nr. 2, 2009, p. 151–61; K A Deffenbacher, S D Penrod, B H Bornstein și E K McGorty „A Meta-Analytic Review of the Effects of High Stress on Eyewitness Memory” (O analiză metaanalitică a efectelor stresului asupra memoriei martorilor oculari), *Law and Human Behaviour* (Ro. Dreptul și comportamentul uman), vol. 28, nr. 6, 2004, p. 687–706.

⁴¹ J M G Williams, T Barnhofer, C Crane, D Hermans, F Raes, E Watkins și T Dalgliesh, „Autobiographical Memory Specificity and Emotional Disorder” (Ro. Specificitatea memoriei autobiografice și tulburările emoționale), *Psychological Bulletin* (Ro. Buletinul de Psihologie), vol. 133, nr. 1, 2007, p. 122–48.

⁴² M Eastmond, „Stories as Lived Experience: Narratives in Forced Migration Research” (Ro. Poveștile ca și experiențe trăite: relatări în cercetările privind migrația forțată), *Journal of Refugee Studies* (Ro. Jurnalul Studiilor în materie de Refugiați), vol. 20, nr. 2, 2007, p. 248–64; B Tversky, E J Marsh, „Biased Retellings of Events Yield Biased Memories” (Ro. Relatări influențate ale evenimentelor dau naștere unor amintiri influențate), *Cognitive Psychology* (Ro. Psihologia Cognitivă), vol. 40, nr. 1, 2000, p. 1–38.

în care o anumită întrebare este adresată. Amintirile sunt sensibile la sugestie⁴³ cu atât mai mult atunci când persoana interviuată resimte o stare de stres, are un nivel redus de apreciere a propriei persoane sau percepe interviuatorul ca având o atitudine critică sau negativă.⁴⁴ Cercetările au arătat că există diferențe în modul în care informația este raportată atunci când aceasta este scoasă la lumină în interviuri individuale („unul la unul”), comparativ cu formularele completate individual.⁴⁵ Comportamentul și intențiile percepute ale interviuatorului influențează amintirile.⁴⁶ Astfel, este foarte probabil ca în interviuri repetate sau în declarații scrise să apară discrepanțe care rezultă din forma și procesul de interviuare și care să nu prezinte relevanță pentru credibilitatea persoanei sau declarațiilor acesteia.

Există, deci, ample cercetări privind funcționarea memoriei pentru a arăta că „poveștile se pot schimba din varii motive, iar aceste modificări nu indică în mod neapărat faptul că naratorul minte.”⁴⁷ Într-adevăr, cercetările arată că este

destul de neobișnuit ca amintirile să fie reproduse cu acuratețe, ci, dimpotrivă, variațiile sunt mult mai probabile.

2.2 Impactul traumelor asupra memoriei și comportamentului

Solicitanții protecției internaționale au mai mare șansă decât restul populației⁴⁸ să fi trăit evenimente traumatice.⁴⁹ Literatura psihologică indică faptul că amintirile despre evenimentele traumatice diferă în mare măsură de amintirile normale.⁵⁰ Există numeroase dovezi conform cărora nevoia de a face față unor experiențe traumatice afectează memoria.⁵¹ Există, de asemenea, și

⁴³ G Gisli, *The Psychology of Interrogations, Confessions and Testimony* (Ro. Psihologia interogatoriilor, confesiunilor și mărturiilor), Chichester: J Wiley and Son, 1992; E Loftus, „Planting Misinformation in the Human Mind: A 30-year Investigation of the Malleability of Memory” (Ro. Plantarea de informații eronate în mintea omului: o investigație de 30 de ani asupra maleabilității memoriei), *Learning & Memory* (Ro. Învățare și Memorie), vol. 12, nr. 4, 2005, p. 361–6. A se vedea și J Herlihy, S Turner, „The Psychology of Seeking Protection” (Ro. Psihologia căutării protecției), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), vol. 21, nr. 2, 2009, p. 171–92 la p. 181 și J Cohen, „Questions of Credibility: Omissions, Discrepancies and Errors of Recall in the Testimony of Asylum Seekers” (Ro. Problematika credibilității: Omissioni, discrepanțe și erori de memorie în mărturiile solicitanților de azil), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților) vol. 13, nr. 3, 2001, p 293–309 pentru analize.

⁴⁴ J Baxter, J Boon, C Marley, „Interrogative Pressure and Responses to Minimally Leading Questions” (Ro. Presiunea interogării și răspunsurile la întrebări de minimă direcționare), *Personality and Individual Difference* (Ro. Personalitatea și diferențele între indivizi), vol. 40, nr. 1, 2006, p. 87–98.

⁴⁵ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), 2010, vol. 22, nr. 4, p 469–511 la p. 506.

⁴⁶ D Bögner, J Herlihy, C Brewin, „Impact of Sexual Violence on Disclosure during Home Office Interviews” (Ro. Impactul violenței sexuale asupra dezvăluirilor din interviurile Oficiului de Interne), *British Journal of Psychiatry* (Ro. Jurnalul Britanic de Psihiatrie), vol. 191, nr. 1, 2007, p. 75–81; D Bögner, C Brewin, J Herlihy, „Refugees’ Experiences of Home Office Interviews: A Qualitative Study on the Disclosure of Sensitive Personal Information” (Experiențele refugiaților în interviurile Oficiului de Interne), *Journal of Ethnic and Migration Studies* (Ro. Jurnalul de Studii Etnice și în domeniul Migrației), vol. 36, nr. 3, 2009, p. 519–35.

⁴⁷ J Cohen, „Questions of Credibility: Omissions, Discrepancies and Errors of Recall in the Testimony of Asylum Seekers” (Ro. Problematika credibilității: Omissioni, discrepanțe și erori de memorie în mărturiile solicitanților de azil), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților) vol. 13, nr. 3, 2001, p 293–309.

⁴⁸ Spre exemplu, S Dahl, A Mutapcic, B Schei, „Traumatic Events and Predictive Factors for Posttraumatic Symptoms in Displaced Bosnian Women in a War Zone” (Ro. Evenimentele traumatice și factorii predictivi ai simptomelor posttraumatice în cazul femeilor bosniace deplasate într-o zonă de război”), *Journal of Traumatic Stress* (Ro. Jurnalul Stresului Traumatic), vol. 11, nr. 1, 1998, p. 137–45; C Gorst-Unsworth, E Goldenberg, „Psychological Sequelae of Torture and Organised Violence Suffered by Refugees from Iraq. Trauma-Related Factors Compared with Social Factors in Exile” (Ro. Sechelele psihologice ale torturii și violenței organizate suferite de refugiații din Irak. Factori aferenți traumei comparativ cu factorii sociali în exil”), *The British Journal of Psychiatry* (Ro. Jurnalul Britanic de Psihiatrie), vol. 172, nr. 1, 1998, p. 90–4; M Hollifield, T Warner, N Lian, B Krakow, J H Jenkins, J Kesler, J Stevenson, J Westermeyer, „Measuring Trauma and Health Status in Refugees: A Critical Review” (Ro. Măsurarea traumei și a stării de sănătate a refugiaților: o analiză critică), *Journal of the American Medical Association* (Ro. Jurnalul Asociației Medicale Americane), vol. 288, nr. 5, 2002, p. 611–21.

⁴⁹ Asociația Americană de Psihiatrie, *DSM-IV-TR: Manual de diagnosticare și statistic al tulburărilor mintale*, 2000: „Manualul de diagnosticare și statistic, unul dintre cele două manuale internaționale principale utilizate în diagnosticarea psihiatrică, definește experiența traumatică drept una în care „persoana a trăit, a fost martor la sau a fost confruntată cu un eveniment sau cu evenimente care au implicat moartea sau amenințarea cu moartea sau vătămarea gravă sau amenințări la adresa integrității fizice a propriei persoane sau a altora”

⁵⁰ J Herlihy, S Turner, „The Psychology of Seeking Protection” (Ro. Psihologia căutării protecției) *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), vol. 21, nr. 2, 2009, p 171–92 la p. 176; J Herlihy, L Jobson, S Turner, „Just Tell Us What Happened to You: Autobiographical Memory and Seeking Asylum” (Ro. Doar spuneți-ne ce vi s-a întâmplat: memoria autobiografică și solicitarea azilului), *Applied Cognitive Psychology*, (Ro. Psihologie Cognitivă Aplicată), vol. 26, nr. 5, 2012, p. 661–76.

⁵¹ J Cohen, „Questions of Credibility: Omissions, Discrepancies and Errors of Recall in the Testimony of Asylum Seekers” (Ro. Problematika credibilității: Omissioni, discrepanțe și erori de memorie în mărturiile solicitanților de azil), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților) vol. 13, nr. 3, 2001, p 293–309; a se vedea și Guvernul Australian, *Guidance on Vulnerable Persons* (Ro. Îndrumări privind persoanele vulnerabile), Tribunalul de Apel pentru Migrație și Tribunalul de Apel pentru Refugiați, iunie 2012, alin. 64 și 92.

numeroase studii care demonstrează efectele traumelor asupra memoriei și comportamentului.⁵²

Sindromul stresului posttraumatic include simptomele retrăiri dureroase a evenimentelor, codificarea senzorială a evenimentelor, evitarea conștientă și inconștientă a amintirilor despre eveniment, o stare de irascibilitate, o capacitate redusă de concentrare și alte simptome de hiper-alertă (hiper-excitabilitate).⁵³ O persoană poate de asemenea trăi aceste dificultăți fără a îndeplini toate criteriile care se impun pentru a beneficia de un diagnostic psihiatric.⁵⁴

Cei care au suferit evenimente traumatice manifestă deseori simptome de evitare; adică, aceste persoane evită să se gândească la eveniment și să vorbească despre el și/sau evită situațiile care ar putea să le declanșeze amintiri.⁵⁵ Avem aici de-a face cu o strategie normală de supraviețuire, care trebuie suprimată pentru a facilita dezvăluirea informațiilor ce prezintă relevanță pentru interviul de azil. În consecință, dezvăluirea unor astfel de amintiri traumatice se poate dovedi extrem de dificilă, foarte dureroasă și chiar dăunătoare pentru solicitant.⁵⁶ Mai mult, este posibil ca solicitantul să nici nu fie măcar conștient de faptul că evită factorii declanșatori sau situațiile care ar putea cauza

reapariția amintirilor traumatice.⁵⁷ Evitarea poate fi o explicație pentru refuzul aparent al solicitantului de a răspunde la întrebări, omiterea unor informații relevante din declarații, lipsa de claritate și aparentele contradicții, atunci când faptele relevante sunt reamintite ulterior în procedura de azil.⁵⁸

Studiile au arătat că solicitanții care au trecut prin evenimente traumatice pot să se confrunte cu o situație de disociere.⁵⁹ Disocierea poate să apară fie la momentul evenimentului traumatic, fie mai târziu atunci când acesta este reamintit.⁶⁰ Disocierea la momentul evenimentului traumatic poate afecta codificarea de către persoana în cauză a evenimentului în memorie. Solicitantul poate să resimtă și o amnezie disociativă - adică, incapacitatea de a-și aminti anumite sau toate aspectele traumei, datorită faptului că evenimentul în sine sau anumite părți ale acestuia nu au fost niciodată codificate inițial. Disocierea poate reprezenta un motiv pentru lipsa detaliilor, lipsa de claritate, incoerența sau părțile lipsă din declarațiile solicitantului.⁶¹ Disocierea se poate produce și

⁵² J Herlihy, L Jobson, S Turner, „Just Tell Us What Happened to You: Autobiographical Memory and Seeking Asylum” (Ro. Doar spuneți-ne ce vi s-a întâmplat: memoria autobiografică și solicitarea azilului), *Applied Cognitive Psychology*, (Ro. Psihologie Cognitivă Aplicată), vol. 26, nr. 5, 2012, p. 661–76.

⁵³ Asociația Americană de Psihiatrie, *Manual de diagnosticare și statistic al tulburărilor mintale* (ediția a IV-a), Washington DC: Asociația Americană de Psihiatrie, 1994; a se vedea și *Guvernul Australian*, Guidance on Vulnerable Persons (Ro. Îndrumări privind persoanele vulnerabile), Tribunalul de Apel pentru Migrație și Tribunalul de Apel pentru Refugiați, iunie 2012, alin. 79.

⁵⁴ J Herlihy, S Turner, „Should Discrepant Accounts Given by Asylum Seekers be Taken as Proof of Deceit?” (Ro. Ar trebuie să fie considerate relatările discrepante ale solicitanților de azil drept dovezi ale înșelătoriei?), *Torture* (Ro. Tortura), vol. 16, nr. 2, 2006, p. 81–92 la p. 86.

⁵⁵ Asociația Americană de Psihiatrie, *Manual de diagnosticare și statistic al tulburărilor mintale* (ediția a IV-a), Washington DC: Asociația Americană de Psihiatrie, 1994; a se vedea și Consiliul pentru Migrație din Suedia (Migrationsverket), *Gender-Based Persecution: Guidelines for Investigation and Evaluation of the Needs of Women for Protection* (Ro. Persecuția pe motiv de gen: ghid de investigare și evaluare a nevoilor de protecție ale femeilor), 28 martie 2001, p. 14: „Descrierea lanțului evenimentelor poate fi mai puțin detaliată sau specifică datorită faptului că femeile nu doresc să își aducă aminte de toate detaliile și circumstanțele. Acest lucru trebuie avut în vedere în evaluarea informațiilor furnizate de o femeie”.

⁵⁶ J Herlihy, S Turner, „Should Discrepant Accounts Given by Asylum Seekers be Taken as Proof of Deceit?” (Ro. Ar trebuie să fie considerate relatările discrepante ale solicitanților de azil drept dovezi ale înșelătoriei?), *Torture* (Ro. Tortura), vol. 16, nr. 2, 2006, p. 81–92 la p. 83.

⁵⁷ J Herlihy, L Jobson, S Turner, „Just Tell Us What Happened to You: Autobiographical Memory and Seeking Asylum” (Ro. Doar spuneți-ne ce vi s-a întâmplat: memoria autobiografică și solicitarea azilului), *Applied Cognitive Psychology*, (Ro. Psihologie Cognitivă Aplicată), vol. 26, nr. 5, 2012, p. 661–76.

⁵⁸ D Bögner, J Herlihy, C Brewin, „Impact of Sexual Violence on Disclosure during Home Office Interviews” (Ro. Impactul violenței sexuale asupra dezvăluirilor din interviurile Oficiului de Interne), *British Journal of Psychiatry* (Ro. Jurnalul Britanic de Psihiatrie), vol. 191, nr. 1, 2007, p. 75–81; a se vedea și EAC Modulul 7, secțiunea 4.2.5: „Persoanele traumatizate pot dori să nu semnaleze și să nu discute despre toate detaliile experiențelor pe care le-au trăit. [...] Una dintre caracteristicile de diagnosticare ale SSPT este faptul că persoana face eforturi pentru a nu purta conversații asociate traumei. Pe durata unui interviu, se poate ca solicitantul să schimbe atitudinea spre evitare.”

⁵⁹ Disocierea este descrisă drept „întreruperea funcțiilor uzuale integrate ale conștiinței, memoriei, identității sau percepției mediului”: Asociația Americană de Psihiatrie, *Manual de diagnosticare și statistic al tulburărilor mintale* (ediția a IV-a), Washington DC: Asociația Americană de Psihiatrie, 1994; D Bögner, J Herlihy, C Brewin, „Impact of Sexual Violence on Disclosure during Home Office Interviews” (Ro. Impactul violenței sexuale asupra dezvăluirilor din interviurile Oficiului de Interne), *British Journal of Psychiatry* (Ro. Jurnalul Britanic de Psihiatrie), vol. 191, nr. 1, 2007, p. 75–8; a se vedea pentru referințe, J Cohen, „Questions of Credibility: Omissions, Discrepancies and Errors of Recall in the Testimony of Asylum Seekers” (Ro. Problematika credibilității: Omisiuni, discrepanțe și erori de memorie în mărturiile solicitanților de azil), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților) vol. 13, nr. 3, 2001, p. 293–309.

⁶⁰ *Zubeda împotriva Ashcroft*, 333 F.3d 463, 476–77 (3rd Cir. 2003): „Precauția este necesară din cauza numeroșilor factori care pot face dificilă descrierea de către străin a circumstanțelor personale cu aceeași consecvență care este așteptată de la cineva care este ... bătut de amintiri traumatice, care pot să afecteze negativ comunicarea între agentul guvernamental implicat în interviul de azil și un solicitant de azil. Acest lucru este cu atât mai adevărat atunci când considerăm că respectivul străin ar fi putut să încerce să își suprimă chiar acele amintiri și detalii care au devenit brusc importante pentru determinarea propriei cereri.”

⁶¹ J Herlihy, S Turner, „The Psychology of Seeking Protection” (Ro. Psihologia căutării protecției) *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), vol. 21, nr. 2, 2009, p. 171–92 la p. 178. A se vedea și EAC Modulul 7, secțiunea 4.2.5.

la momentul la care unei persoane i se solicită să își amintească un eveniment traumatic.⁶² Persoana poate să pară distrasă și detașată și/sau chiar refractară la cooperare.

Solicitanții care au trăit evenimente traumatice pot manifesta o stare de amorțeală emoțională prin care se detașează emoțional de faptele pe care le relatează. Solicitantul poate să pară chiar indiferent. În lipsa înțelegerii acestei strategii psihologice, indiferența poate fi însă greșit interpretată ca fiind un indiciu al lipsei de credibilitate.⁶³ Solicitanții pot reacționa în alte modalități care pot părea ciudate celor nefamiliarizați cu mecanismele psihologice de adaptare, spre exemplu râzând, zâmbind, rânjind sau păstrând o tăcere adâncă.⁶⁴ Acesta este doar unul dintre motivele pentru care ofițerilor de decizie li se recomandă să nu se bazeze doar pe atitudine ca și indicator al credibilității.

Amintirile despre experiențele traumatice pot să fie diferite din punct de vedere calitativ fata de alte amintiri autobiografice.⁶⁵ Un solicitant poate să nu fi memorat aspectele narrative verbale ale traumei care a avut loc, ci doar impresii

⁶² D Bögner, J Herlihy, C Brewin, „Impact of Sexual Violence on Disclosure during Home Office Interviews” (Ro. Impactul violenței sexuale asupra dezvăluirilor din interviurile Oficiului de Interne), *British Journal of Psychiatry* (Ro. Jurnalul Britanic de Psihiatrie), vol. 191, nr. 1, 2007, p. 75–8; a se vedea și *Falcon Rios împotriva Canadei*, CAT/C/33/D/133/1999, 17 decembrie 2004, alin. 8.5: „În opinia Comitetului, lipsa de claritate la care statul face referire poate fi privită ca fiind rezultatul vulnerabilității psihologice a reclamantului menționat în raport; mai mult, lipsa de claritate nu este suficient de importantă pentru a conduce la concluzia că reclamantului îi lipsește credibilitatea.”

⁶³ J Herlihy, S Turner, „The Psychology of Seeking Protection” (Ro. Psihologia căutării protecției) *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), vol. 21, nr. 2, 2009, p. 171–92 la p. 177; a se vedea și see also *Sheikh împotriva Canadei* (Ministerul Cetățeniei și Imigrărilor) [2000] FCJ Nr. 568 la alin. 28 (Curtea Federală a Canadei) citat în H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), 2010, vol. 22, nr. 4, p. 469–511 la p. 469.

⁶⁴ EAC Modulul 7, secțiunea 4.2.5.

⁶⁵ Incidența problemelor de sănătate mintală în rândul solicitanților protecției internaționale este mai ridicată decât în mod normal. Solicitantul poate să prezinte simptomele problemelor de sănătate mintală asociate cu experiențele trăite în țara de origine, în exil și/sau în presupusa țară de azil. Trebuie reținut însă faptul că stresul, anxietatea, depresia și insomnia pot afecta negativ memoria autobiografică și comportamentul. A se vedea M Fazel, J Wheeler, J Danesh, „Prevalence of Serious Mental Disorder in 7000 Refugees Resettled in Western Countries: A Systematic Review” (Ro. Frecvența tulburărilor mintale grave în rândul a 7.000 de refugiați relocați în țările occidentale: o analiză sistematică), *Lancet*, vol. 365, nr. 9467, 2005, p. 1309–14; M J Ouimet, M Munoz, L Narsiah, V Rambure, J A Correa, „Pathologies courantes chez les demandeurs d'asile à Montréal : prévalence et facteurs de risque associés”, *Canadian Journal of Public Health* (Ro. Jurnalul Canadian de Sănătate Publică), vol. 99, nr. 6, 2008, p. 499–504; J Cohen, „Questions of Credibility: Omissions, Discrepancies and Errors of Recall in the Testimony of Asylum Seekers” (Ro. Problematika credibilității: Omisiuni, discrepanțe și erori de memorie în mărturiile solicitanților de azil), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților) vol. 13, nr. 3, 2001, p. 293–309.

senzoriale, cum ar fi emoții, senzații, sunete, mirosuri sau imagini vizuale cum ar fi analepsele (flash-back-urile) și coșmarurile.⁶⁶ Astfel de amintiri nu sunt evocate voluntar, ci sunt provocate de factori declanșatori sau mementouri ale evenimentului traumatic. Atunci când sunt însă declanșate, persoana poate retrăi un aspect al experienței ca și cum s-ar produce în prezent.⁶⁷ Drept urmare, un solicitant care a trăit o traumă poate fi incapabil să reproducă o narațiune verbală pentru simplul fapt că așa ceva nu există; acest lucru înseamnă că doar fragmente sau impresii ale experienței vor putea fi relatate.⁶⁸ De vreme ce impresiile senzoriale nu sunt evocate voluntar, este posibil ca amintirile prezentate să difere de la un interviu la altul.

Atunci când oamenii trăiesc experiențe traumatice, ei au tendința de a-și aminti anumite detalii în detrimentul altora. Probabil că aceștia își vor aminti mai bine detaliile centrale, cele pe care s-au concentrat, amintindu-și doar în mică

⁶⁶ C Brewin, J D Gregory, M Lipton, N Burgess, „Intrusive Images in Psychological Disorders: Characteristics, Neural Mechanisms and Treatment Implications” (Ro. Imaginile intruzive în tulburările psihologice: caracteristici, mecanisme neurale și implicații asupra tratamentului), *Psychological Review* (Ro. Analiza Psihologică), vol. 117, nr. 1, 2010, p. 210–32; J Cohen, „Questions of Credibility: Omissions, Discrepancies and Errors of Recall in the Testimony of Asylum Seekers” (Ro. Problematika credibilității: Omisiuni, discrepanțe și erori de memorie în mărturiile solicitanților de azil), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților) vol. 13, nr. 3, 2001, p. 293–309 se referă la un număr de studii de cercetare. A se vedea și J Herlihy, S Turner, „Should Discrepant Accounts Given by Asylum Seekers be Taken as Proof of Deceit?” (Ro. Ar trebuie să fie considerate relatările discrepante ale solicitanților de azil drept dovezi ale înșelătoriei?), *Torture* (Ro. Tortura), vol. 16, nr. 2, 2006, p. 81–92 la p. 86. J Herlihy, L Jobson, S Turner, „Just Tell Us What Happened to You: Autobiographical Memory and Seeking Asylum” (Ro. Doar spuneți-ne ce vi s-a întâmplat: memoria autobiografică și solicitarea azilului), *Applied Cognitive Psychology*, (Ro. Psihologie Cognitivă Aplicată), vol. 26, nr. 5, 2012, p. 661–76; a se vedea și EAC Modulul 7, secțiunea 4.2.5.

⁶⁷ J Herlihy, S Turner, „The Psychology of Seeking Protection” (Ro. Psihologia căutării protecției) *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), vol. 21, nr. 2, 2009, p. 171–92 la p. 176.

⁶⁸ J Herlihy, S Turner, „Should Discrepant Accounts Given by Asylum Seekers be Taken as Proof of Deceit?” (Ro. Ar trebuie să fie considerate relatările discrepante ale solicitanților de azil drept dovezi ale înșelătoriei?), *Torture* (Ro. Tortura), vol. 16, nr. 2, 2006, p. 81–92 la p. 86; a se vedea și EAC Modulul 7, secțiunea 4.2.5: „Acest lucru înseamnă că atunci când solicitantul este interviuat și întrebat despre o experiență care a fost traumatică și are doar sau în mare măsură amintiri fragmentare de acest tip, persoana în cauză probabil nu va avea capacitatea de a reproduce o relatare verbală coerentă a acestei experiențe pentru că nu există astfel de narațiuni verbale complete. Solicitantul va avea la dispoziție doar fragmente și impresii, care au mari șanse de a fi punctuale, pentru a evoca sentimentele pe care le-a resimțit la momentul experienței inițiale”

măsură detaliile periferice.⁶⁹ Studiile științifice relevă faptul că discrepanțele sunt mai frecvente atunci când vine vorba de detaliile periferice.⁷⁰

Detenția, indiferent dacă a avut loc în țara de origine sau în statul de azil, poate avea la rândul ei un impact asupra capacității de a înregistra și extrage anumite detalii specifice ale evenimentelor. Atunci când istoricul persecuției include multiple situații de detenție, solicitanții pot avea dificultăți în a face diferența între ele, mai ales atunci când evenimentele au fost similare. Dovezile prezentate în cercetările asupra memoriei⁷¹ arată că persoanele se bazează pe cunoștințele generale sau memoria *schematică* cu privire la situații și se pot baza pe acest fapt în preferințele privind amintirea unor evenimente specifice,⁷² mai ales dacă este vorba de amintiri dureroase.⁷³

Variabilitatea normală a memoriei va fi probabil exacerbată atunci când solicitantul a trecut printr-o traumă.⁷⁴ Afectarea memoriei și a puterii de concentrare este doar unul dintre simptomele sindromului de stres posttraumatic. Acuratețea amintirilor poate fi mai departe influențată și de alte

simptome asociate traumei trăite, cum ar fi depresia,⁷⁵ anxietatea, tulburările somnului, coșmarurile, durerile de cap, simptomele cardiovasculare, durerile și traumatismele craniene.⁷⁶

Trebuie remarcat faptul că efectele psihologice și fizice ale traumelor pot afecta și comportamentul solicitantului.

⁶⁹ J Herlihy, S Turner, „Asylum Claims and Memory of Trauma: Sharing our Knowledge” (Ro. Cererile de azil și memoria traumei; împărtășindu-ne cunoștințele), *The British Journal of Psychiatry* (Ro. Jurnalul Britanic de Psihiatrie), vol. 191, nr. 1, 2007, p. 3–4 la p. 3; a se vedea și Guvernul Australian, *Guidance on Assessment of Credibility* (Ro. Îndrumări privind evaluarea credibilității), Tribunalul de Apel pentru Migrație, Tribunalul de Apel pentru Refugiați, martie 2012, alin. 4.3.

⁷⁰ J Herlihy, S Turner, „Should Discrepant Accounts Given by Asylum Seekers be Taken as Proof of Deceit?” (Ro. Ar trebuie să fie considerate relatările discrepante ale solicitanților de azil drept dovezi ale înșelătoriei?), *Torture* (Ro. Tortura), vol. 16, nr. 2, 2006, p. 81–92 la p. 86 și 88; J Herlihy, S Turner, „The Psychology of Seeking Protection” (Ro. Psihologia căutării protecției) *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), vol. 21, nr. 2, 2009, p. 171–92 la p. 179; S A Christianson, E F Loftus, H Hoffman, G R Loftus, „Eye Fixations and Memory for Emotional Events” (Ro. Fixarea cu privirea și memoria evenimentelor emoționale), *Journal of Experimental Psychology, Learning, Memory and Cognition* (Ro. Jurnalul de Psihologie Experimentală, Învățare, Memorie și Cunoaștere), vol. 17, nr. 4, 1991, p. 693–70.

⁷¹ Pentru mai multe informații vezi secțiunea privind Reconstituirea, în special memoria schematică, de mai sus.

⁷² J Herlihy, L Jobson, S Turner, „Just Tell Us What Happened to You: Autobiographical Memory and Seeking Asylum” (Ro. Doar spuneți-ne ce vi s-a întâmplat: memoria autobiografică și solicitarea azilului), *Applied Cognitive Psychology*, (Ro. Psihologie Cognitivă Aplicată), vol. 26, nr. 5, 2012, p. 661–76.

⁷³ J M G Williams, „Capture and Rumination, Functional Avoidance, and Executive Control (CaRFAX): Three Processes that Underlie Overgeneral Memory” (Ro. Captarea și reflecția, evitarea funcțională și controlul executiv (CaRFAX): trei procese care subliniază memoria supragenerală), *Cognition & Emotion* (Ro. Cunoaștere și Emoție), vol. 20, nr. 3–4, 2006, p. 548–68.

⁷⁴ *Tala împotriva Suediei*, CAT/C/17/D/43/1996, 15 noiembrie 1996, alin. 10.3.

⁷⁵ Cercetările au arătat că depresia are efecte considerabile asupra memoriei, care se pot materializa în lipsa detaliilor și inconsecvența în afirmațiile solicitantului. Depresia este în special corelată cu „memoria supragenerală”, atunci cnd indivizii au probleme în a evoca amintiri specifice. A se vedea și L Wilson-Shaw, N Pistrang, J Herlihy, „Non-Clinicians Judgments about Asylum Seekers’ Mental Health: How do Legal Representatives of Asylum Seekers Decide When to Request Medico-Legal Reports?” (Ro. Aprecierile neclinicienilor cu privire la sănătatea mintală a solicitanților de azil: cu pot decide reprezentanții legali ai solicitanților de azil când să solicite expertize medico-legale?), *European Journal of Psychotraumatology* (Ro. Jurnalul European de Psihotraumatologie), vol. 3: 18406, 2012; J M G Williams, T Barnhofer, C Crane, D Hermans, F Raes, E Watkins, T Dalgliesh, „Autobiographical Memory Specificity and Emotional Disorder” (Ro. Specificitatea memoriei autobiografice și tulburările emoționale), *Psychological Bulletin* (Ro. Buletinul de Psihologie), vol. 133, nr. 1, 2007, p. 122–48; EAC Modulul 5, secțiunea 4.2.7.

⁷⁶ J Cohen, „Questions of Credibility: Omissions, Discrepancies and Errors of Recall in the Testimony of Asylum Seekers” (Ro. Problematika credibilității: Omisiuni, discrepanțe și erori de memorie în mărturiile solicitanților de azil), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților) vol. 13, nr. 3, 2001, p. 293–309.

Jurisprudența internațională⁷⁷ și națională⁷⁸, precum și liniile directoare în domeniul judiciar⁷⁹ recunosc că nevoia de a face față experiențelor traumatice afectează memoria. În plus, ele recunosc și impactul ulterior asupra mărturiilor și comportamentului solicitantului. Spre exemplu, Comitetul împotriva Torturii a susținut în repetate rânduri faptul că doar rareori putem să ne așteptăm la o acuratețe deplină din partea victimelor torturii:

*„Statul contractant a punctat contradicțiile și inconsistențele din povestea autorului, dar Comitetul consideră că doar rareori putem să ne așteptăm la o acuratețe deplină în partea victimelor torturii și că aceste inconsistențe, așa cum apar ele în prezentarea faptelor de către autor, nu sunt importante și nu ridică dubii asupra veridicității de ansamblu a declarațiilor autorului”.*⁸⁰

Comitetul, precum și Tribunalul Internațional Penal pentru fosta Iugoslavie (ICTY) și Tribunalul Internațional Penal pentru Rwanda (ICTR), au elaborat

⁷⁷ *Procurorul împotriva Alfred Musema (Decizia în procedura de Apel)*, ICTR-96-13-A, 16 noiembrie 2001, alin. 20 citat în Rosemary Byrne, „Assessing Testimonial Evidence in Asylum Proceedings: Guiding Standards from the International Criminal Tribunals” (Ro. Evaluarea probei cu martori în procedurile de azil: standarde directoare din partea tribunalelor penale internaționale), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), vol. 19, nr. 4, decembrie 2007, p. 609–38. A se vedea și *Procurorul împotriva Dragoljub Kunarac, Radomir Kovac și Zoran Vukovic*, IT-96-23-T and IT-96-23/1-T, (Hotărârea în prima instanță), 22 februarie 2001, alin. 564 și 679 citat în P Levricova, *S-a întâmplat cu adevărat? Mărturiile în fața tribunalelor penale internaționale și determinarea statutului de refugiat*, dizertație, Universitatea Charles, Praga 2010, p. 95: Datorită caracterului traumei trăite de martori, nu s-a putut aștepta în mod rezonabil de la aceștia să își amintească „amănuntele lipsite de importanță ale respectivelor incidente supuse judecății, cum ar fi succesiunea exactă sau datele și orele evenimentelor pe care le-au descris”; a se vedea și *Procurorul împotriva Alfred Musema (Appeal Judgement)*, ICTR-96-13-A, 16 November 2001, alin. 60; *Procurorul împotriva Anto Furundzija* (Hotărârea în prima instanță), IT-95-17/1-T, ICTY, 10 decembrie 1998, alin. 113.

⁷⁸ *A. M. împotriva Consiliului Federal de Apel în chestiuni de Azil*, Curtea Administrativă Superioară (Verwaltungsgerichtshof) 2005/01/0080 28.06.2005; Tribunalele di Napoli, Sezione Civile I bis, 2 febbraio 2011, sentenza n. 30, (Tribunalul din Napoli, Hotărârea nr. 30, 2 februarie 2011); *F. C. împotriva Oficiului pentru Migrație din cadrul Ministerului de Interne din Republica Slovacia*, Curtea Supremă a Republicii Slovacia (Najvyšší súd Slovenskej republiky) 1Sža/12/2009 26 mai 2009.

⁷⁹ Guvernul Australian, *Guidance on Assessment of Credibility* (Ro. Îndrumări privind evaluarea credibilității), Tribunalul de Apel pentru Migrație, Tribunalul de Apel pentru Refugiați, martie 2012, alin. 4.3: „O persoană poate să fi trecut prin experiențe traumatice sau să sufere de o tulburare sau o afecțiune care îi poate afecta capacitatea de a prezenta dovezi, memoria sau capacitatea de a observa și a-și reaminti anumite evenimente sau detalii.” A se vedea și alin. 5.3: „Experiențele traumatice, inclusiv tortura, pot avea un impact asupra unui număr de aspecte ale cazului solicitantului, inclusiv depunerea timpurie a solicitării, conformitatea cu legile în materie de imigrări sau consecvența declarațiilor sale de la sosirea în Australia.” Acestea pot avea în plus și efecte asupra credibilității solicitantului de a depune mărturie cu privire la respectivele evenimente”

⁸⁰ *Ismail Alan împotriva Elveției*, CAT/C/16/D/21/1995, 8 mai 1996. A se vedea și *Tala împotriva Suediei*, CAT/C/17/D/43/1996, 15 noiembrie 1996, alin. 10.3; și *Kisoki împotriva Suediei*, CAT/C/16/D/41/1996, 8 mai 1996, alin. 9.3.

mai departe afirmând că inconsecvențele cu privire la faptele materiale nu subminează în mod neapărat credibilitatea declarațiilor solicitantului.⁸¹

Solicitantul se poate simți înfricoșat și dezorientat într-un mediu străin. Dezorientarea pe care o persoană o resimte în mod natural atunci când interacționează cu un sistem administrativ sau juridic dintr-o cultură străină poate cauza confuzie sau limita capacitatea de aducere aminte. Mai mult, solicitantul poate resimți pe bună dreptate o oarecare anxietate cu privire la procedura de azil și rezultatul acesteia, care poate avea impact asupra vocii și tiparelor de vorbire, capacității de a articula faptele ce fundamentează cererea, comportamentului (un aspect confuz, nervos sau neconvingător) sau poate conduce la omisiuni și contradicții.⁸²

⁸¹ *Halil Haydin împotriva Suediei*, CAT/C/21/D/101/1997, 16 decembrie 1998, alin. 6.7: „Comitetul ia notă de faptul că statul contractant a punctat contradicțiile și inconsecvențele din relatarea autorului și reține mai departe explicațiile furnizate de autor în acest sens Comitetul consideră că doar rareori putem pretinde victimelor torturii să prezinte informații de mare acuratețe, **mai ales atunci când victima suferă de sindromul stresului posttraumatic; ia mai departe notă de faptul că principiul stricte acurateți nu se aplică în mod neapărat atunci când inconsecvențele au un caracter material.** În cazul de față, Comitetul consideră că prezentarea faptelor de către autor nu ridică dubii importante cu privire la credibilitatea veridicității generale a cererilor sale.” A se vedea și *Procurorul împotriva Juvénal Kajelijeli (Hotărâre și sentință)*, ICTR-98-44A-T, 1 decembrie 2003, alin. 40 cu referire la *Delalic et al.* (Camera de Apel); *Procurorul împotriva Kupreskic et al. (Hotărârea în apel)*, IT-95-16-A, 14 ianuarie 2000 la alin. 31; *Procurorul împotriva Anto Furundzija (Hotărârea în prima instanță)*, IT-95-17/1-T, ICTY, 10 decembrie 1998, alin. 113: “[...] În fapt, contradicțiile pot, în anumite circumstanțe, să indice chiar sinceritate.”

⁸² Guvernul Australian, *Guidance on Assessment of Credibility* (Ro. Îndrumări privind evaluarea credibilității), Tribunalul de Apel pentru Migrație, Tribunalul de Apel pentru Refugiați, martie 2012, alin. 4.3: „Membri trebuie să aibă în vedere faptul că o persoană poate resimți anxietate sau nervozitate datorită mediului în care are loc audierea și importanței rezultatului.”

2.3 Teama și lipsa de încredere

În urma experiențelor personale, solicitanții protecției internaționale pot ajunge să nu mai aibă încredere în autoritățile statului, în interpretații din țara lor de origine sau de reședință sau în alte persoane.⁸³ Unii solicitanți pot crede cu tărie că persecutorii lor din țara de origine sau locul unde și-au stabilit reședința obișnuită au ample rețele și în alte țări, inclusiv în țara de azil vizată. Mai mult, solicitanții pot ajunge să nu mai dorească să dezvăluie anumite fapte relevante din teama de a nu pune în pericol viețile rudelor, prietenilor sau asociaților rămași în țara de origine sau locul unde și-au stabilit reședința obișnuită.

UNHCR a afirmat că: „O persoană care, din cauza experiențelor trăite, s-a temut de autoritățile din propria sa țară poate ajunge să resimtă încă teamă față de orice altă autoritate. Acestei persoane îi poate fi teamă să vorbească liber și să prezintă cu acuratețe și complet propriul caz.”⁸⁴

Teama sau lipsa de încredere în autoritățile statului poate explica absența dezvăluirilor în cadrul interviului preliminar⁸⁵ și/sau personal. Acest lucru a

fost recunoscut în jurisprudența internațională⁸⁶ și liniile de îndrumare la nivel judiciar.⁸⁷

Solicitanții ale căror motive pentru solicitarea protecției internaționale sunt legate de gen, violență sexuală și de gen, orientare sexuală și/sau identitate de gen sau trafic se pot teme de represalii din partea propriilor familii, comunității și/sau traficantilor.⁸⁸ Similar, unii solicitanți se pot teme de represalii din partea agenților care au făcut demersurile pentru deplasarea către și intrarea în statul membru, și toate acestea pot justifica reticența solicitantului de a divulga anumite informații relevante sau de a furniza anumite documente sau alte dovezi.⁸⁹

⁸³ J Herlihy, S Turner, „The Psychology of Seeking Protection” (Ro. Psihologia căutării protecției) *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), vol. 21, nr. 2, 2009, p 171–92 la p. 174 citând pe Turner, „Torture, refuge and trust” (Ro. Tortură, refugiu și încredere), în D E Valentine, J C Knudsen (eds.), *Mistrusting Refugees* (Ro. Neavând încredere în refugiați) Berkeley: Editura Universității din California, 1995. A se vedea și UNHCR, *Ghidul nr. 1 privind protecția internațională*; W Kálin, „Troubled Communication: Cross-Cultural Misunderstandings in the Asylum-Hearing” (Ro. Comunicare dificilă: neînțelegeri transculturale în audierile pentru azil), *International Migration Review* (Ro. Analiza migrației internaționale), vol. 20, nr. 2, Ediție specială: Refugiații: Probleme și direcții, vara anului 1986, p. 230–41.

⁸⁴ UNHCR, *Manual*, alin. 198.

⁸⁵ *Guan împotriva Gonzales*, 432 F.3d 391, 396 (2d Cir.2005); *AZ (femei traficate) Thailanda împotriva Secretarului de Stat pentru Departamentul de Interne*, CG [2010] UKUT 118 (IAC), 8 aprilie 2010, alin. 116.

⁸⁶ *Tala împotriva Suediei*, CAT/C/17/D/43/1996, 15 noiembrie 1996. În acest caz susținut în fața Comitetului împotriva Torturii, autorul a admis că a făcut afirmații neadevărate și, de asemenea, că afirmațiile sale au fost contradictorii și lipsite de consecvență în decursul procedurii inițiale de azil; dar în procedura de apel, acesta a relatat faptele cu consecvență, rigurozitate și detaliat. Solicitantul a explicat că acțiunile sale inițiale au fost cauzate de starea sa psihologică și de teama de a prezenta complet faptele către autorități, lucru pe care Comitetul l-a acceptat în mod implicit.

⁸⁷ Guvernul Australian, *Guidance on Assessment of Credibility* (Ro. Îndrumări privind evaluarea credibilității), Tribunalul de Apel pentru Migrație, Tribunalul de Apel pentru Refugiați, martie 2012, alin. 4.3: „Poate fi vorba și de lipsa de încredere necesară pentru a vorbi deschis cu persoane în poziție de autoritate.” A se vedea și alin. 5.6: „O persoană poate să nu își dezvăluie integral povestea ... din teama de a nu-și pune în pericol rudele sau prietenii sau pentru că nu are încredere în persoanele în poziții de autoritate.”

⁸⁸ UNHCR, *Ghidul nr. 1; Ghidul nr. 9*, alin. 63 (i)–(viii). A se vedea și UKBA, Instrucțiuni privind azilul, *Aspectele de gen în cererile de azil*, septembrie 2010. A se vedea și UNHCR, *Ghidul nr. 7*.

⁸⁹ Spre exemplu, marea majoritate a procedurilor în primă instanță respectă principiile confidențialității, însă nu același lucru se poate spune și despre procedurile de apel.

2.4 Contextul cultural și obiceiurile

Există numeroasă modalități în care cultura influențează evaluarea credibilității. Diversitatea contextelor culturale ale solicitantului și ofițerului de decizie va influența comunicarea și înțelegerea între cei doi. Înțelegerea și interpretarea oricărui tip de informații primite are o determinare culturală.⁹⁰ Modul în care contextele culturale individuale influențează transmiterea și interpretarea informațiilor verbale sau scrise de la o persoană la alta se poate dovedi problematic de vreme ce cultura poate fi una obiectivă sau una subiectivă.⁹¹ Interpretarea greșită a declarațiilor și comportamentului este un pericol aparte în contextul comunicării interculturale.

⁹⁰ S Bryant, J K Peters, „The Five Habits: Building Cross-Cultural Competence in Lawyers” (Ro. Cele cinci obiceiuri: dobândirea de competențe transculturale de către avocați), *Clinical Law Review*, (Ro. Analiza Dreptului Clinic), vol. 8, nr. 1, 2001, p. 33–94 la p. 39. „Să luăm, spre exemplu, cazul unui client care explică faptul că motivul pentru care și-a părăsit țara natală a fost că Dumnezeu i-a apărut într-un vis și i-a spus că a venit timpul să plece. Dacă momentul plecării are o importanță critică pentru credibilitatea poveștii, cum va evalua persoana care stabilește faptele credibilitatea clientului? Persoana care stabilește faptele provine dintr-o cultură unde visele sunt puse la mare preț, unde intervenția divinității este așteptată sau unde deciziile importante din viață se vor baza pe aceste așteptări sau valori? Persoana care stabilește faptele, ca urmare a diferențelor existente, va găsi povestea ca fiind incredibilă sau ca indicând un proces cognitiv tulburat, sau, alternativ, ca urmare a asemănărilor existente, va considera clientul credibil?”

⁹¹ Cultura obiectivă este ceea ce putem observa, cum ar fi artefacte, mâncare, îmbrăcăminte, etc., în timp ce cultura subiectivă este ceea ce rămâne invizibil, cum ar fi valorile, atitudinile și credințele unei persoane. În cultura subiectivă apar cele mai multe neînțelegeri transculturale. S Bryant, J K Peters, „The Five Habits: Building Cross-Cultural Competence in Lawyers” (Ro. Cele cinci obiceiuri: dobândirea de competențe transculturale de către avocați), *Clinical Law Review*, (Ro. Analiza Dreptului Clinic), vol. 8, nr. 1, 2001, p. 33–94 citând pe K Cusher, R W Brislin (eds.), *Intercultural Interactions: A Practical Guide* (Ro. Interacțiunile interculturale: un ghid practic), 1996, p. 6 și 10. Exemplul dat de acești autori face referire la un avocat și clientul acestuia, dar prezintă totuși relevanță pentru acest punct: „Să ne imaginăm un avocat care îi spune unui client „Dacă este ceva, orice, ce nu înțelegi, vă rog să îmi cereți să vă explic” sau „Dacă nu mă exprim clar, vă rog să îmi adresați orice întrebare.” Avocatul poate presupune că un client care nu solicită apoi nicio clarificare cu siguranță înțelege ce spune avocatul. Cu toate acestea, există numeroase diferențe culturale care pot explica reticența clientului și învinovățirea fie a avocatului pentru comunicarea deficitară (a doua întrebare), fie pe sine pentru lipsa de înțelegere (prima întrebare). Într-adevăr, clienții provenind din anumite culturi pot considera unul sau altul dintre aceste rezultate drept o lipsă de politețe, și, drept urmare, se va abține de a adresa întrebări de clarificare din teama de a nu jigni avocatul sau a se face de râs” la p. 5.

În ceea ce privește comunicarea, cuvintele, noțiunile și conceptele pot avea toate semnificații diferite în diferitele culturi.⁹² Nerecunoașterea relativității culturale a cuvintelor, noțiunilor și conceptelor poate reprezenta o sursă majoră de neînțelegere și evaluări deficitare ale credibilității.⁹³ Spre exemplu, cuvinte ca „frate” și „soră” pot însemna frați sau surori biologice sau adoptate pentru un intervievator sau ofițer de decizie, dar pentru un solicitant care provine dintr-o altă cultură pot include alte persoane, spre exemplu, cei care aparțin aceluiași grup etnic sau clan. Astfel de diferențe de sens pot explica o aparentă inacuratețe sau discrepanțele din declarațiile solicitantului. Acest fapt a fost recunoscut de ICTR care s-a bazat pe mărturia unui expert în lingvistică pentru a înțelege mai clar sensul cuvintelor în dialectul Kinyarwanda.⁹⁴

Conceptele de timp, distanță și locație pot fi relative din punct de vedere cultural. Culturile percep în mod diferit timpul.⁹⁵ În anumite culturi, conceptele temporale pot să nu aibă la bază unități de timp cum ar fi ceasurile și calendarele occidentale. Evenimentele sunt însă ținute minte corelate cu anotimpurile, sărbătorile religioase, festivalurile sau alte evenimente. Chiar și în culturile care folosesc calendarul, conceptele de timp pot diferi de cele utilizate în mod obișnuit în societatea occidentală. Mai mult, informații care sunt considerate semnificative în culturile occidentale, cum ar fi data nașterii

⁹² W Kälin, „Troubled Communication: Cross-Cultural Misunderstandings in the Asylum-Hearing” (Ro. Comunicare dificilă: neînțelegeri transculturale în audierile pentru azil), *International Migration Review* (Ro. Analiza migrației internaționale), vol. 20, nr. 2, Ediție specială: Refugiații: Probleme și direcții, vara anului 1986, p. 230–41 la p. 233: „Cuvintele noțiunile și conceptele care poartă aceeași etichetă pot deseori să comporte înțelesuri diferite în culturi diferite.” A se vedea și *Cazul lui X*, Biroul Executiv al Statelor Unite pentru Analiza Imigrării (EOIR), 9 august 2011, p. 8: „În opinia Curții, pare destul de probabil ca mare parte a discrepanțelor din mărturia repondentei și din declarațiile acesteia să fie determinate de nuanțele culturale și lingvistice din jurul definiției cuvântului „viol”.”

⁹³ W Kälin, „Troubled Communication: Cross-Cultural Misunderstandings in the Asylum-Hearing” (Ro. Comunicare dificilă: neînțelegeri transculturale în audierile pentru azil), *International Migration Review* (Ro. Analiza migrației internaționale), vol. 20, nr. 2, Ediție specială: Refugiații: Probleme și direcții, vara anului 1986, p. 230–41 la p. 234.

⁹⁴ *Procurorul împotriva Jean-Paul Akayesu*, Cazul nr. ICTR-96-4-T, Hotărâre, 2 septembrie 1998, 146 citat în P Levricova, *Did It Really Happen? Testimonies before the International Criminal Tribunals and Refugee Status Determination* (Ro. S-a întâmplat cu adevărat? Mărturii în fața tribunalelor penale internaționale și determinarea statutului de refugiat, dizertație, Universitatea Charles, Praga 2010, p. 132.

⁹⁵ W Kälin, „Troubled Communication: Cross-Cultural Misunderstandings in the Asylum-Hearing” (Ro. Comunicare dificilă: neînțelegeri transculturale în audierile pentru azil), *International Migration Review* (Ro. Analiza migrației internaționale), vol. 20, nr. 2, Ediție specială: Refugiații: Probleme și direcții, vara anului 1986, p. 230–41 la p. 236. A se vedea EAC Modulul 7, secțiunea 4.2.20: „ce înseamnă „cu mult timp în urmă”? 15 ani, 1 an?”

și aniversările, pot să fie lipsite de importanță în alte culturi.⁹⁶ În acest sens, trebuie avut în vedere faptul că ICTR a recunoscut că contextele culturale ale martorilor pot să explice dificultățile cu care aceștia se confruntă când trebuie să vorbească drept date, ore, distanțe, locații; ICTR a afirmat, în consecință, că nicio concluzie nu trebuie trasă cu privire la credibilitate în acest sens din răspunsurile reticente sau indirecte.⁹⁷ Drept urmare, factorii culturali, mai degrabă decât lipsa de credibilitate, pot fi luați în considerare pentru a explica aparenta lipsă a detaliilor sau clarității în declarațiile solicitantului.

După cum am remarcat în Capitolul 5, Indicatorii credibilității, indicatorul reprezentat de „suficiența detaliilor” are la bază presupunerea că o persoană care se referă la o experiență reală va avea tendința de a fi mai expresivă și detaliată, prezentând inclusiv, spre exemplu, detalii senzoriale. Există un număr din ce în ce mai mare de lucrări de specialitate care arată că oamenii stochează și își amintesc chestiuni autobiografice în modalități foarte diferite în funcție de diferitele culturi din care provin.⁹⁸

Contextele culturale ale oamenilor și normele culturale ale societăților din care provin pot afecta modul în care își prezintă poveștile către interviewer.⁹⁹ Spre exemplu, contextul cultural al unei femei poate însemna că a trăit o viață izolată

⁹⁶ H Evans Cameron, „Refugee Status Determinations and the Limits of Memory” (Ro. Determinarea statutului de refugiat și limitările memoriei”), *International Journal of Refugee Law (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților)*, 2010, vol. 22, nr. 4, p. 469–511 la p. 475.

⁹⁷ *Procurorul împotriva Alfred Musema (Hotărâre și sentință)*, ICTR-96-13-T, 27 ianuarie 2000, alin. 103 citat în P Levricova, *Did It Really Happen? Testimonies before the International Criminal Tribunals and Refugee Status Determination (Ro. S-a întâmplat cu adevărat? Mărturiile în fața tribunalelor penale internaționale și determinarea statutului de refugiat*, dizertație, Universitatea Charles, Praga 2010, p. 125. A se vedea și R Byrne, „Assessing Testimonial Evidence in Asylum Proceedings: Guiding Standards from the International Criminal Tribunals” (Ro. Evaluarea probei cu martori în procedurile de azil: standarde directoare din partra tribunalelor penale internaționale), *International Journal of Refugee Law (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților)*, vol. 19, nr. 4, decembrie 2007, p. 609–38.

⁹⁸ J Herlihy, L Jobson, S Turner, „Just Tell Us What Happened to You: Autobiographical Memory and Seeking Asylum” (Ro. Doar spuneți-ne ce vi s-a întâmplat: memoria autobiografică și solicitarea azilului), *Applied Cognitive Psychology, (Ro. Psihologie Cognitivă Aplicată)*, vol. 26, nr. 5, 2012, p. 661–76 la p. 668-9 pentru o analiză a culturii și memoriei autobiografice.

⁹⁹ Direcția pentru Refugiați, Azil și Operațiuni Internaționale (RAIO), Serviciile de Cetățenie și Imigrări ale Statelor Unite, *Modulul de formare de bază pentru ofițerii de azil: cererile pe motiv de gen*, octombrie 2012, alin. 7.1.3.

fără a intra prea mult în contact sau a comunica cu străini sau autorități sau că este obișnuită ca o rudă de sex masculin să vorbească în numele ei în public.¹⁰⁰

Trebuie avut în vedere faptul că ICTR a considerat că dovezile produse de expertiza antropologică sunt de o importanță crucială pentru înțelegerea cadrului cultural în care sunt oferite aceste mărturii. Ca și exemplu, Camera de Judecată a chemat un expert ca martor tocmai pentru a explica modul în care anumite caracteristici ale culturii din Rwanda pot afecta mărturiile. Expertul chemat ca martor a explicat faptul că rwandezii nu răspund întotdeauna direct la întrebări, mai ales dacă cred că acestea au un caracter sensibil. În plus, expertul a mai informat instanța și că, datorită faptului că majoritatea populației din Rwanda trăiește după o tradiție orală, faptele sunt prezentate așa cum sunt percepute de martor. Atunci când faptele sunt comunicate mai departe verbal, ele pot fi repovestite ca și relatare „la prima mână” indiferent dacă vorbitorul a fost sau nu personal martor la acestea.

Aceasta poate fi o explicație pentru faptul că unii martori au prezentat dovezile ca și cum ar fi fost relatarea lor ca și martori oculari, pe când, în fapt, era vorba de informații „la mâna a doua”. Drept urmare, Camera de Judecată a ICTR și-a modificat în mod specific modul de a adresa întrebările pentru a lua în considerare aceste aspecte. Mai mult, Camera de Judecată a decis să nu tragă concluzii negative cu privire la credibilitatea martorului doar datorită răspunsurilor indirecte date la întrebări considerate sensibile.¹⁰¹ Într-adevăr, Camera de Judecată a accentuat faptul că sensibilitatea față de factorii culturali

¹⁰⁰ Guvernul Australian, *Guidance on Assessment of Credibility (Ro. Îndrumări privind evaluarea credibilității)*, Tribunalul de Apel pentru Migrație, Tribunalul de Apel pentru Refugiați, martie 2012, alin. 4.3: „**Contextul** educațional, social și **cultural** al unei persoane poate afecta maniera în care o persoană își prezintă dovezile și profunzimea înțelegerii anumitor concepte” (accentuare adăugată).

¹⁰¹ *Procurorul împotriva Alfred Musema (Hotărâre și sentință)*, ICTR-96-13-T, 27 ianuarie 2000, alin. 103 citat în P Levricova, *Did It Really Happen? Testimonies before the International Criminal Tribunals and Refugee Status Determination (Ro. S-a întâmplat cu adevărat? Mărturiile în fața tribunalelor penale internaționale și determinarea statutului de refugiat*, dizertație, Universitatea Charles, Praga 2010, p. 125. A se vedea și R Byrne, „Assessing Testimonial Evidence in Asylum Proceedings: Guiding Standards from the International Criminal Tribunals” (Ro. Evaluarea probei cu martori în procedurile de azil: standarde directoare din partra tribunalelor penale internaționale), *International Journal of Refugee Law (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților)*, vol. 19, nr. 4, decembrie 2007, p. 609–38.

este necesară nu doar în timpul interviurilor și în evaluarea credibilității, ci și în procesul de colectare și pregătire a faptelor.¹⁰²

2.5 Educația

Nivelul de educație al solicitantului trebuie luat în considerare în evaluarea credibilității. Unii solicitanți au doar un nivel foarte redus de educație sau niciun fel de educație formală, în timp ce alții pot deține chiar înalte calificări academice.

Nivelul de educație al solicitantului poate afecta capacitatea acestuia de a preciza motivele cererii și de a răspunde la întrebări. Răspunsurile scurte la întrebările deschise pot reflecta pur și simplu un vocabular limitat,¹⁰³ lipsa fluenței sau necunoașterea faptului că se dorește un răspuns detaliat. Incapacitatea de a prezenta o relatare coerentă și consecventă poate rezulta și din lipsa educației și formării în gândirea logică, mai de grabă decât din lipsa credibilității.¹⁰⁴

Un solicitant poate fi analfabet și lipsit de orice educație cu privire la utilizarea, spre exemplu, a orelor, datelor și/sau distanțelor.¹⁰⁵ Spre exemplu, Camera de Judecată a ICTR a luat notă de faptul că unii martori care au depus mărturie în fața curții erau agricultori cu un nivel redus de educație formală. În consecință, s-a așteptat ca acestora să le fie greu să depună mărturie cu privire la anumite probe, cum ar fi hărți sau fotografii ale locațiilor, filme sau alte reprezentări

¹⁰² *Procurorul împotriva Alfred Musema* (Hotărâre și sentință), ICTR-96-13-T, 27 ianuarie 2000, alin. 105 citat în P Levrincova, *Did It Really Happen? Testimonies before the International Criminal Tribunals and Refugee Status Determination* (Ro. S-a întâmplat cu adevărat? Mărturiile în fața tribunalelor penale internaționale și determinarea statutului de refugiat, dizertație, Universitatea Charles, Praga 2010, p. 125.

¹⁰³ EAC Modulul 7, secțiunea 4.2.16.

¹⁰⁴ EAC Modulul 7, secțiunea 4.2.16.

¹⁰⁵ EAC Modulul 7, secțiunile 4.2.16 și 4.2.17.

geografice, date, ore, distanțe, culori sau autovehicule.¹⁰⁶ Drept urmare nicio concluzie negativă cu privire la credibilitatea lor nu avea să fie trasă pe baza răspunsurilor reticente sau indirecte în acest sens.¹⁰⁷

Nivelul de educație formală al solicitantului poate afecta capacitatea acestuia de a înțelege contextul anumitor evenimente pe care le-a trăit. Poate de asemenea afecta capacitatea solicitantului de a răspunde la întrebări de cultură generală ce urmăresc să probeze credibilitatea declarațiilor acestuia. Solicitanții cu un nivel redus al educației au în general cunoștințe limitate despre istorie, geografice și condițiile sociale, politice și economice din țările și/sau regiunile lor de origine.¹⁰⁸

Deși efectul nivelului de educație al solicitantului asupra capacității acestuia de a depune mărturie nu este specific unui anume gen, trebuie avut în vedere faptul că în anumite țări sau culturi, femeilor li se interzice posibilitatea de urma o educație sau li se oferă doar acces limitat la educație. Rata de alfabetizare a femeilor într-un număr de țări importante de origine a refugiaților este destul de scăzută.¹⁰⁹

¹⁰⁶ *Procurorul împotriva Georges Anderson Nderubumwe Rutaganda* (Hotărâre și sentință), Cazul nr. ICTR-96-13-T, 6 decembrie 1999, alin. 23 citat în P Levrincova, *Did It Really Happen? Testimonies before the International Criminal Tribunals and Refugee Status Determination* (Ro. S-a întâmplat cu adevărat? Mărturiile în fața tribunalelor penale internaționale și determinarea statutului de refugiat, dizertație, Universitatea Charles, Praga 2010, p. 125.

¹⁰⁷ *Procurorul împotriva Alfred Musema* (Hotărâre și sentință), ICTR-96-13-T, 27 ianuarie 2000, alin. 103 citat în P Levrincova, *Did It Really Happen? Testimonies before the International Criminal Tribunals and Refugee Status Determination* (Ro. S-a întâmplat cu adevărat? Mărturiile în fața tribunalelor penale internaționale și determinarea statutului de refugiat, dizertație, Universitatea Charles, Praga 2010, p. 125. A se vedea și R Byrne, „Assessing Testimonial Evidence in Asylum Proceedings: Guiding Standards from the International Criminal Tribunals” (Ro. Evaluarea probei cu martori în procedurile de azil: standarde directoare din partea tribunalelor penale internaționale), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), vol. 19, nr. 4, decembrie 2007, p. 609–38.

¹⁰⁸ EAC Modulul 7, secțiunea 4.2.17.

¹⁰⁹ Direcția pentru Refugiați, Azil și Operațiuni Internaționale (RAIO), Serviciile de Cetățenie și Imigrări ale Statelor Unite, *Modulul de formare de bază pentru ofițerii de azil: cererile pe motiv de gen*, octombrie 2012, alin. 7.1.4. A se vedea și Guvernul Australian, *Guidance on Assessment of Credibility* (Ro. Îndrumări privind evaluarea credibilității), Tribunalul de Apel pentru Migrație, Tribunalul de Apel pentru Refugiați, martie 2012, alin. 4.3: „**Contextul educațional**, social și cultural al unei persoane poate afecta maniera în care o persoană își prezintă dovezile și profunzimea înțelegerii anumitor concepte” (accentuare adăugată).

2.6 Genul

Genul definește identitatea, statutul, rolurile, responsabilitățile și raporturile de putere între membrii oricărei societăți sau culturi.¹¹⁰ Rolurile de gen sunt construite social, nu determinate de diferențele biologice între bărbați și femei.¹¹¹ Acestea diferă de la societate la societate și de la cultură la cultură și evoluează în timp pentru a răspunde modificărilor survenite în mediul social, politic și cultural.¹¹² Ele diferă și în funcție de alți factori, cum ar fi vârsta, religia, originea etnică și socială.¹¹³ Rolurile de gen influențează atitudinile, comportamentele, rolurile și activitățile bărbaților și femeilor. Rolurile și identitățile de gen implică de regulă inegalitate și un dezechilibru de putere între bărbați și femei.¹¹⁴ Multe femei din întreaga lume sunt într-o poziție dezavantajată comparativ cu bărbații din același context social și economic.

Diferențele de gen au fost remarcate în cercetările științifice asupra memoriei. Cei mai importanți cercetători ai memoriei au remarcat faptul că:

„Diferențele între rolurile sociale definite istoric ale celor două genuri au contribuit în mod indubitabil la dezvoltarea diferitelor interese, precum și a diferitelor așteptări cu privire la tipurile de activități la care fiecare dintre genuri ar trebui să exceleze. Astfel, diferențele între performanța memoriei bărbaților și femeilor se pot datora capacităților psihologice ale acestora, intereselor și așteptărilor lor sau unor interacțiunile complexe între acești factori.”¹¹⁵

¹¹⁰ UNHCR, *Violența sexuală și de gen împotriva refugiaților: persoanele deplasate și persoanele deplasate intern, Ghid de prevenire și reacție*, mai 2003, p. 11.

¹¹¹ UNHCR, *Ghidul nr. 1*, alin. 3: „Genul se referă la relațiile între femei și bărbați având la bază identitățile sociale sau culturale construite și definite, statutul, rolurile și responsabilitățile care sunt atribuite unui sex sau altuia, în timp ce sexul reprezintă o determinare biologică.”

¹¹² UNHCR, *Violența sexuală și de gen împotriva refugiaților: persoanele deplasate și persoanele deplasate intern, Ghid de prevenire și reacție*, mai 2003, p. 11; UNHCR, *Asigurarea sensibilității față de gen în contextul determinării statutului de refugiat și relocării*, octombrie 2005.

¹¹³ UNHCR, *Violența sexuală și de gen împotriva refugiaților: persoanele deplasate și persoanele deplasate intern, Ghid de prevenire și reacție*, mai 2003, p. 11.

¹¹⁴ UNHCR, *Violența sexuală și de gen împotriva refugiaților: persoanele deplasate și persoanele deplasate intern, Ghid de prevenire și reacție*, mai 2003, p. 12.

¹¹⁵ E F Loftus, M R Banaji, J W Schooler, R A Foster, „Who Remembers What?: Gender Differences in Memory” (Ro. Cine ce își amintește?: Diferențe de gen în memorie), *Michigan Quarterly Review* (Ro. Analiza Trimestrială Michigan), vol. 26, nr. 1, 1987, p. 64–85 la p. 83.

Rolurile de gen afectează modul în care bărbații și femeile resimt persecuția și vătămarea gravă și, în consecință, și cererile lor de azil. Femeile pot fi persecutate în moduri care diferă de cele la care sunt supuși bărbații. Deseori, acestea pot fi persecutate și datorită statutului inferior pe care în ocupă în societățile natale.¹¹⁶

Intervievatorul și ofițerul de decizie trebuie să cunoască faptul că unele constrângeri sociale pot restricționa accesul femeilor la informații și/sau cunoștințele acestora despre anumite evenimente și activități. Spre exemplu, tradițiile culturale și sociale care guvernează rolurile pot limita rolul femeilor într-o organizație politică. Acest lucru înseamnă că femeia nu poate furniza detalii despre structura și funcționarea organizației, chiar dacă este membră și își asumă riscuri pentru a-i promova scopurile.¹¹⁷

În anumite culturi, bărbații nu dezvăluie rudelor de sex feminin informații despre profesie, activitățile profesionale, politice, militare sau chiar sociale, ceea ce poate justifica lipsa de cunoștințe a solicitantelor femei.¹¹⁸ Femeilor li se pot atribui opiniile politice ale familiei sau rudelor de sex masculin și pot resimți o temere justificată de persecuție din acest motiv, dar, cu toate acestea, nu posedă cunoștințe despre activitățile adulților de sex masculin din familie. Acești factori trebuie luați în considerare atunci când se evaluează cunoștințele generale ale solicitantului despre faptele materiale afirmate.¹¹⁹

¹¹⁶ Secretarul de Stat pentru Departamentul de Interne (Pârât) împotriva K (FC) (Recurent) și Fornah (Recurent) împotriva Secretarului de Stat pentru Departamentul de Interne (Pârât) [2006] UKHL 46, 18 octombrie 2006, alin. 86, per Baronessa Hale.

¹¹⁷ Direcția pentru Refugiați, Azil și Operațiuni Internaționale (RAIO), Serviciile de Cetățenie și Imigrări ale Statelor Unite, *Modulul de formare de bază pentru ofițerii de azil: cererile pe motiv de gen*, octombrie 2012, alin. 7.1.1.

¹¹⁸ În timpul interviurilor, genul solicitantului poate afecta modul în care sunt înțelese întrebările, modul în care este oferit răspunsul și natura răspunsului dat. Întrebările care se axează pe cunoștințele deținute sau activitățile desfășurate în mod obișnuit de către bărbați se pot dovedi ineficiente în extragerea faptelor materiale relevante de la solicitantele femei. A se vedea UNCHR, Reprezentanța Regională pentru Europa Occidentală, *Note du Haut Commissariat des Nations Unies pour les réfugiés relative à l'évaluation des demandes d'asile introduites par des femmes*. A se vedea și UKBA, Instrucțiuni privind azilul, *Aspectele de gen în cererile de azil*, septembrie 2010.

¹¹⁹ Direcția pentru Refugiați, Azil și Operațiuni Internaționale (RAIO), Serviciile de Cetățenie și Imigrări ale Statelor Unite, *Modulul de formare de bază pentru ofițerii de azil: cererile pe motiv de gen*, octombrie 2012, alin. 7.1.1.

Contextul de gen, cultural și educațional al unui solicitant poate afecta capacitatea acestuia de a-și relata povestea intervievatorului.¹²⁰ Unei femei, spre exemplu, îi poate lipsi experiența și încrederea în comunicarea cu reprezentanții autorităților.¹²¹ O femeie, spre exemplu, poate să nu fie obișnuită să comunice cu străinii și/sau persoanele aflate în posturi publice datorită unui context de izolare socială și/sau tradițiilor sociale care dictează că, spre exemplu, o rudă de sex masculin va vorbi în numele ei în situații publice.¹²² În plus, o atitudine respectuoasă din partea femeii este un lucru comun în țara ei de origine sau locul unde și-a stabilit reședința obișnuită. Solicitanții bărbați pot avea la rândul lor dificultăți în a discuta aspecte ale trecutului lor și a-și prezenta experiențele care se abat de la rolurile de gen așteptate în societate. Acești factori pot fi cauza răspunsurilor scurte, vagi și aparent lipsite de consecvență.

Din mai multe motive, se poate ca o femeie solicitant să nu aibă acces la documente de identitate sau alte dovezi documentare cu care să își susțină cererea. Spre exemplu, se poate ca țara de origine să nu acorde femeilor toate drepturile aferente cetățeniei sau rudele lor de sex masculin pot exercita controlul asupra documentelor ce o privesc pe femeie.¹²³

Mărturia solicitantului trebuie să fie evaluată în contextul genului acestuia, corelată și cu alți factori, cum ar fi vârsta, cultura, religia, și statutul socio-economic în țara de origine sau locul unde și-a stabilit reședința obișnuită. Intervievatorii și ofițerii de decizie trebuie să adopte și să mențină o abordare

¹²⁰ Direcția pentru Refugiați, Azil și Operațiuni Internaționale (RAIO), Serviciile de Cetățenie și Imigrări ale Statelor Unite, *Modulul de formare de bază pentru ofițerii de azil: cererile pe motiv de gen*, octombrie 2012, alin. 7.1.3.

¹²¹ UNHCR, *Manualul privind protecție femeilor și fetelor*, ianuarie 2008.

¹²² Direcția pentru Refugiați, Azil și Operațiuni Internaționale (RAIO), Serviciile de Cetățenie și Imigrări ale Statelor Unite, *Modulul de formare de bază pentru ofițerii de azil: cererile pe motiv de gen*, octombrie 2012, alin. 7.1.3. A se vedea și UNHCR, *Manualul privind protecție femeilor și fetelor*, ianuarie 2008.

¹²³ Direcția pentru Refugiați, Azil și Operațiuni Internaționale (RAIO), Serviciile de Cetățenie și Imigrări ale Statelor Unite, *Modulul de formare de bază pentru ofițerii de azil: cererile pe motiv de gen*, octombrie 2012, alin. 8.

obiectivă și imparțială astfel încât să nu ajungă la concluzii bazate pe percepții stereotipice, superficiale, eronate sau necorespunzătoare asupra genului.¹²⁴

2.7 Orientarea sexuală și/sau identitatea de gen¹²⁵

Oamenii care fug din calea persecuției și/sau a vătămării grave din motive de orientare sexuală și/sau identitate de gen îndeplinesc condițiile pentru obținerea protecției internaționale. Deși o cerere de protecție internațională se poate întemeia pe motive de orientare sexuală și/sau identitate de gen susținută de solicitant, evaluarea faptului că solicitantul este lesbiană, homosexual, bisexual, transsexual și/sau intersexual¹²⁶ (denumiți în cele ce urmează LHBTTI) este esențială pentru problema credibilității.

Cu toate acestea, din mai multe motive, se poate ca anumite persoane din categoria LHTBI să nu dezvăluie inițial motivul real al cererii. Persoanele din categoria LHTBI au suferit, probabil, abuzuri ale drepturilor omului, discriminare, hărțuire, marginalizare și/sau izolare în societățile lor natale. Se poate ca ei să fi fost forțați să își ascundă sau nege identitatea în tentativa de a evita un astfel de tratament. Forțarea unei persoane să își ascundă orientarea sexuală și/sau identitatea de gen poate rezulta în vătămări psihologice și de altă natură importante. Sentimentele de negare personală, suferință, izolare și chiar ură la adresa propriei persoane se pot acumula ca și reacție la incapacitatea

¹²⁴ T Spijkerboer, „Stereotyping and acceleration: gender procedural acceleration and marginalised judicial review in the Dutch asylum system” (Ro. Stereotipizarea și accelerarea: accelerarea procedurală de gen și analiza judiciară marginalizată în sistemul de azil olandez), Capitolul 5 în G Noll, *Proof, Evidentiary Assessment and Credibility in Asylum Procedures* (Ro. Probe, evaluarea dovezilor și credibilitatea în procedurile de azil), Leiden: Martinus Nijhoff, 2005.

¹²⁵ Conceptele de orientare sexuală și identitate de gen sunt descrise în Principiile Yogyakarta, iar această terminologie este utilizată și în scopul prezentului raport. Orientarea sexuală se referă la: „capacitatea fiecărei persoane de a resimți o atracție profundă, emoțională, afectivă și sexuală și de a avea relații intime cu persoane de gen diferit sau de același gen sau cu persoane care nu aparțin doar unui singur gen.” Identitatea de gen se referă la „modul în care fiecare persoană trăiește, în profunzime și individual, experiența propriului gen, care poate corespunde sau nu sexului dobândit la naștere, inclusiv modul în care își simte corpul și în care experimentează alte expresii ale genului, cum ar fi vestimentația, modul de vorbire și manierele.” Vezi Comisia Internațională a Juriștilor (ICJ), *Principiile Yogyakarta - Principii pentru aplicarea dreptului internațional al drepturilor omului în legătură cu orientarea sexuală și identitatea de gen* (denumite în cele ce urmează Principiile Yogyakarta), martie 2007.

¹²⁶ UNHCR, *Ghidul nr. 9*, alin. 10 pentru explicarea acestei terminologii.

de a vorbi deschis despre orientarea sexuală sau identitatea de gen a unei persoane.¹²⁷ Astfel de sentimente pot reduce capacitatea solicitantului de a dezvălui informații relevante, inhibând capacitatea de a relata interviurilor și a ofițerilor de decizie faptul că teama de persecuție și/sau vătămare gravă are legătură cu orientarea sexuală și/sau identitatea de gen a persoanei.

Un solicitant care este în plin proces de acceptare a propriei condiții sau care se teme să se exprime în mod deschis cu privire la propria orientare sexuală și/sau identitate de gen poate fi reticent în a descrie adevărata amploare a persecuției pe care a suferit-o sau de care s-a temut. Solicitanții din categoria LHTBI, spre exemplu, își modifică cererea pe durata procesului, afirmând inițial că orientarea lor sexuală le-a fost imputată sau, înainte de a se declara în final ca aparținând categoriei LHTBI, formulând o cerere pe motive care nu au legătură cu orientarea sexuală și/sau identitatea de gen.¹²⁸

Este important să se asigure că evaluarea credibilității nu implică doar o înțelegere superficială a experiențelor persoanelor din categoria LHTBI sau presupuneri eronate, necorespunzătoare din punct de vedere cultural sau stereotipice. Experiențele persoanelor din categoria LHTBI pot varia în mare măsură și sunt puternic influențate de mediul cultural, economic, familia, politic, religios și social al acestora. Contextul personal al solicitantului poate influența modul în care acesta își exprimă orientarea sexuală și/sau identitatea de gen sau poate explica de ce solicitantul nu adoptă deschis un mod de viață aferent categoriei LHTBI din care face parte. Din acest motiv, este foarte important ca ofițerii de decizie să înțeleagă atât contextul fiecărei cereri de azil, cât și declarațiile narrative ale persoanei din care pot reieși, deși nu cu ușurință, experiențe sau etichete comune și eminamente occidentale.¹²⁹

Prezența sau absența anumitor comportamente sau aspecte stereotipice nu trebuie să reprezinte un argument pentru a concluziona că solicitantul

¹²⁷ UNHCR, *Ghidul nr. 9*, alin. 33.

¹²⁸ UNHCR, *Ghidul nr. 9*, alin. 59.

¹²⁹ UNHCR, *Ghidul nr. 9*, alin. 4:

are sau nu o anumită orientare sexuală și/sau identitate de gen.¹³⁰ Nu există caracteristici universale sau calități care să întruchieze persoanele aparținând categoriei LHTBI, ci mult mai multe astfel de atribute există pentru persoanele heterosexuale. Experiențele lor de viață diferă foarte mult chiar și atunci când provin din aceeași țară.¹³¹ Acesta este un alt motiv pentru care UNHCR descurajează utilizarea comportamentului ca și indicator al evaluării credibilității. Pentru discuții aprofundate cu privire la modul de comportate, vezi Capitolul 6, „Dincolo de indicatorii credibilității: alte elemente care afectează evaluarea credibilității în practica statelor”.

Impactul genului este relevant pentru cererile depuse de bărbații și femeile din categoria LHTBI în egală măsură.¹³² Ofițerii de decizie trebuie să acorde atenție diferențelor între experiențele de gen ale acestora. Spre exemplu, normele sau ITO cu privire la bărbații heterosexuali sau homosexuali nu se aplică experiențelor lesbienele a căror poziție, într-un context dat, poate fi similară cu cea a altor femei din societate.¹³³ Este important să se ia complet în considerare identitățile diverse și în continuă evoluție și modul lor de exprimare, circumstanțele personale ale fiecărui individ, precum și contextul cultural, legal, politic și social din țara lor de origine sau locul unde și-au stabilit reședința obișnuită.¹³⁴

¹³⁰ Această problemă a fost abordată de numeroase instanțe americane: *Shahinaj împotriva Gonzales*, 481 F.3d 1027, 1029, (8th Cir. 2007); *Razkane împotriva Holder, Procurorul General*, 562 F.3d 1283, 1288, (10th Cir. 2009); *Todorovic împotriva Procurorului General al Statelor Unite*, 621 F.3d 1318, 1325-1327, (11th Cir. 2010). A se vedea și S Jansen și T Spikerboer, *Fleeing Homophobia: Asylum Claims Related to Sexual Orientation and Gender Identity in Europe*, (Ro. *Fugind din calea homofobiei: cererile de azil pe motiv de orientare sexuală și identitate de gen în Europa*), 2011. Ghidurile de politici britanice afirmă că „ideile stereotipice ale oamenilor - cum ar fi că un comportament „efeminat” la bărbații homosexuali sau aspectul masculin al lesbienele (sau absența acestor trăsături) nu trebuie să influențeze evaluarea credibilității.” UKBA, Instrucțiuni privind azilul, *Ghid privind aspectele orientării sexuale în cererile de azil*, octombrie 2010.

¹³¹ UNHCR, *Ghidul nr. 9*, alin. 60 (ii).

¹³² UNHCR, *Ghidul nr. 9*, alin. 3 și alin. 14. A se vedea și UNHCR, *Asigurarea sensibilității față de gen în contextul determinării statutului de refugiat și relocării. Modulul 2: Asigurarea sensibilității față de gen în contextul determinării statutului de refugiat - aspecte procedurale*, octombrie 2005, p. 59: „bărbații homosexuali, spre exemplu, din anumite societăți se pot afla în situația de a încălca atât rolurile de gen, cât și normele sociale, și, drept urmare, ajung să fie persecutați.”

¹³³ H Crawley, *Gender-Related Persecution and Women's Claims to Asylum* (Ro. *Persecuția pe motiv de gen și cererile de azil ale femeilor*), Programul Fahamu pentru Refugiați, „mulți lesbiene le-a fost efectiv interzis dreptul la orientare sexuală prin căsătorii forțate”.

¹³⁴ UNHCR, *Ghidul nr. 9*, alin. 14 citând UNHCR, *Concluzii în rezumat: solicitanții de azil și refugiații care caută protecție din motive de orientare sexuală și identitate de gen*, alin. 5.

2.8 Stigmatizarea și rușinea

Cercetările arată că stigmatizarea, sentimentul de rușine și/sau teama de respingere de către familie și comunitate pot inhiba dezvăluirea de informații relevante.¹³⁵ În special solicitanții care cer protecție internațională din motive de gen, violență sexuală și de gen sau orientare sexuală și/sau identitate de gen se pot simți rușinați și/sau se pot teme de respingere din partea familiei și a comunității.¹³⁶

Solicitanții care depun cereri pe motive de gen, atunci când faptele relevante implică, spre exemplu, prostituția forțată și traficul de persoane, mutilarea genitală sau avortul forțat¹³⁷ pot fi incapabili sau reticenți când sunt solicitați să dezvăluie informații din mai multe motive.¹³⁸ Acestea includ, dar nu se limitează la, efectele traumei, alte probleme de sănătate mintală, stigmatizarea și sentimentul de rușine, lipsa încrederii în autorități, teama de respingere sau ostracizare, precum și teama de o vătămare gravă ca și represalii. Acești factori

¹³⁵ D Bögner, J Herlihy, C Brewin, „Impact of Sexual Violence on Disclosure during Home Office Interviews” (Ro. Impactul violenței sexuale asupra dezvăluirilor din interviurile Oficiului de Interne), *British Journal of Psychiatry (Ro. Jurnalul Britanic de Psihiatrie)*, vol. 191, nr. 1, 2007, p. 75; J Millbank, “The Ring of Truth”: A Case Study of Credibility Assessment in Particular Social Group Refugee Determinations” (Ro. În elul adevărului: un studiu de caz privind evaluarea credibilității în determinările statutului de refugiat din motivul apartenenței la un anumit grup social), *International Journal of Refugee Law (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților)*, vol. 21, nr. 1, 2009, p. 1–33 la p. 14; Asylum Aid, „I feel like as a woman, I am not welcome” A gender analysis of the UK asylum law, policy and practice (Ro. „Mă simt ca o femeie, nu sunt bine primit” O analiză bazată pe gen a legii azilului, politicilor și practicilor din Regatul Unit), *Women’s Asylum News: Ediția nr. 107, decembrie 2011–ianuarie 2012*. A se vedea și UNHCR, *Note du Haut Commissariat des Nations Unies pour les réfugiés relative à l’évaluation des demandes d’asile introduites par des femmes*, 14 decembrie 2012.

¹³⁶ UNHCR, *Ghidul nr. 1*. la notă de fapt că cererile pe motiv de gen pot fi depuse în egală măsură de femei și de bărbați, deși, datorită tipurilor speciale de persecuție, ele sunt de cele mai multe ori depuse de femei. A se vedea și UNHCR, *Femeile și fetele care se refugiază din calea conflictelor: genul și interpretarea și aplicarea Convenției privind statutul refugiaților din 1951*, septembrie 2012, p. 44; UNHCR, Manual privind protecția femeilor și fetelor, ianuarie 2008, secțiunea 4.2.6, p. 137-8; Asylum Aid; *Unsustainable: The Quality of Initial Decision-making in Women’s Asylum Claims (Ro. Calitatea procesului inițial de decizie în cererile de azil depuse de femei)*, ianuarie 2011.

¹³⁷ Cererile care implică orientarea sexuală a solicitantului conțin un element de gen. În aceste cazuri, se poate ca solicitantul să fi refuzat să adere la rolurile definite social sau cultural sau la așteptările de comportament atribuite sexului acestuia. UNHCR, *Ghidul nr. 1*, alin. 16.

¹³⁸ D Bögner, J Herlihy, C Brewin, „Impact of Sexual Violence on Disclosure during Home Office Interviews” (Ro. Impactul violenței sexuale asupra dezvăluirilor din interviurile Oficiului de Interne), *British Journal of Psychiatry (Ro. Jurnalul Britanic de Psihiatrie)*, vol. 191, nr. 1, 2007, p. 75–81; D Bögner, C Brewin, J Herlihy, „Refugees’ Experiences of Home Office Interviews: A Qualitative Study on the Disclosure of Sensitive Personal Information” (Experiențele refugiaților în interviurile Oficiului de Interne), *Journal of Ethnic and Migration Studies (Ro. Jurnalul de Studii Etnice și în domeniul Migrației)*, vol. 36, nr. 3, 2009, p. 519–35.

pot explica de ce un solicitant este reticent când trebuie să puncteze motivele reale ale cererii sau amploarea reală a persecuției pe care a suferit-o și/sau de care s-a temut.¹³⁹

Datele sau rapoartele statistice cu privire la frecvența cazurilor de violență din motive de gen pot să lipsească datorită subraportării acestor cazuri sau neurmării penale. În anumite țări autoritățile nu sunt dispuse să emită femeilor documente care să certifice anumite evenimente considerate private sau dacă obținerea unor astfel de documente poate supune persoana în cauză unui risc de vătămare gravă.¹⁴⁰ Supraviețuitorii violenței pe motiv de gen sunt deseori făcuți responsabili morali pentru acte care au fost considerate inacceptabile din punct de vedere cultural și rușinoase.¹⁴¹ Solicitanții care au fost supuși agresiunilor sexuale pot să resimtă traume, manifestând simptome cum ar fi, printre altele, învinovățirea, rușinea, pierderea memoriei și denaturarea realității faptele.¹⁴²

Se poate ca solicitanții să fi crescut într-o cultură în care orientarea sexuală și/sau identitatea lor de gen să fie considerate rușinoase sau tabu, și, drept urmare, se poate ca ei să nu fie dezvăluit aceste aspecte nici măcar membrilor familiei.¹⁴³ Unele persoane din categoria LHBTI, spre exemplu, pot să simtă o rușine și/sau o homofobie internalizată atât de profunde încât ajung să își nege propria orientare sexuală și/sau să adopte comportamente verbale și

¹³⁹ UNHCR, Ghidul nr. 1, alin 35; A se vedea și Consiliul Irlandez pentru Libertățile Civile, Comitetul pentru Femei, *Women and the Refugee Experience: Towards a Statement of Best Practice (Ro. Femeile și experiența de refugiat: spre o declarație de bune practici)*, Irish Times, 2000, p. 18; a se vedea și AZ (femei traficate) *Thailanda împotriva Secretarului de Stat pentru Departamentul de Interne*, CG [2010] UKUT 118 (IAC), 8 aprilie 2010, alin. 116.

¹⁴⁰ Consiliul pentru Migrație din Suedia (Migrationsverket), *Gender-Based Persecution: Guidelines for Investigation and Evaluation of the Needs of Women for Protection (Ro. Persecuția pe motiv de gen: ghid de investigare și evaluare a nevoilor de protecție ale femeilor)*, 28 martie 2001, p. 15.

¹⁴¹ Consiliul pentru Migrație din Suedia (Migrationsverket), *Gender-Based Persecution: Guidelines for Investigation and Evaluation of the Needs of Women for Protection (Ro. Persecuția pe motiv de gen: ghid de investigare și evaluare a nevoilor de protecție ale femeilor)*, 28 martie 2001, p. 15.

¹⁴² UKBA, Instrucțiuni privind azilul, *Ghid: Aspectele de gen în cererile de azil*, septembrie 2010.

¹⁴³ UNHCR, Ghidul nr. 9, alin. 63 (i)-(viii); J Millbank, „From Discretion to Disbelief: Recent Trends in Refugee Determinations on the Basis of Sexual Orientation in Australia and the United Kingdom” (Ro. De la discreție la neîncredere: tendințe recente în determinarea statutului de refugiat pe baza orientării sexuale în Australia și Regatul Unit), *The International Journal of Human Rights (Ro. Jurnalul Internațional al Drepturilor Omului)*, vol. 13, nr. 2/3, 2009, p. 391–414.

fizice în conformitate cu normele și rolurile heterosexuale.¹⁴⁴ Solicitanții care provin din țări cu un nivel ridicat de intoleranță pot, spre exemplu, să nu se identifice imediat ca aparținând categoriei LHBTI.¹⁴⁵ Se poate ca ei să fi fost deja stigmatizați, izolați sau marginalizați în țara de origine, locul unde și-au stabilit reședința obișnuită sau în propria comunitate. Cercetările au arătat că astfel de experiențe și sentimentele pot face ca persoanele din categoria LHBTI să fie reticente în a dezvălui fapte materiale relevante.¹⁴⁶ Acest aspect a fost recunoscut și în jurisprudența internațională¹⁴⁷, jurisprudența națională¹⁴⁸ și liniile de îndrumare la nivel judiciar,¹⁴⁹ precum și în liniile de îndrumare la nivelul politicilor naționale.¹⁵⁰

Stigmatizarea poate explica și lipsa documentelor sau a altor dovezi. Stigmatizarea aferentă genului, violenței sexuale și de gen și orientării sexuale

¹⁴⁴ L Berg, J Millbank, „Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants” (Ro. Construirea narațiunilor personale în cererile de azil ale lesbienelelor, homosexualilor și bisexualilor), *Journal of Refugee Studies (Ro. Jurnalul Studiilor privind Refugiații)*, vol. 22, nr. 2, 2009, p. 195–223.

¹⁴⁵ UNHCR, *Ghidul nr. 9*, alin. 63 (i)–(viii).

¹⁴⁶ D Bögner, J Herlihy, C Brewin, „Impact of Sexual Violence on Disclosure during Home Office Interviews” (Ro. Impactul violenței sexuale asupra dezvăluirilor din interviurile Oficiului de Interne), *British Journal of Psychiatry (Ro. Jurnalul Britanic de Psihiatrie)*, vol. 191, nr. 1, 2007, p. 75–81.

¹⁴⁷ V. L. *împotriva Elveției*, CAT/C/37/D/262/2005, 20 noiembrie 2006, alin. 8.8.

¹⁴⁸ *Apelul Refugiatului nr. 74665*, Noua Zeelandă: Autoritatea de Apel pentru procedura de determinare a statutului de refugiat, 7 iulie 2004; Autoritatea de Apel acceptă faptul că cererea inițială falsă a solicitantului și depunerea de documente false au fost un pretext pentru a masca ceea ce solicitantul a crezut că nu poate dezvălui, și anume orientarea sa sexuală.

¹⁴⁹ Guvernul Australian, *Guidance on Assessment of Credibility (Ro. Îndrumări privind evaluarea credibilității)*, Tribunalul de Apel pentru Migrație, Tribunalul de Apel pentru Refugiați, martie 2012, alin. 4.5, 4.6 și 5.6.

¹⁵⁰ UKBA, Instrucțiuni privind azilul, *Gender Issues in the Asylum Claim (Ro. Probleme generale în cererile de azil)*, septembrie 2010, p. 18; UKBA, Instrucțiuni privind azilul, *Gender Identity issues in the Asylum Claim (Problemele identității de gen în cererile de azil)*, v. 1.0, 08 iunie 2011, p. 12; UKBA, Instrucțiuni privind azilul, *Sexual Orientation Issues in the Asylum Claim (Ro. Problemele orientării sexuale în cererile de azil)*, v. 4.1, 08 iunie 2011, p. 10; Verslag van een algemeen overleg, vastgesteld 24 juli 2012, kamerstuk 19 637 nr. 1570. Cu privire la „afirmarea publică”, ministrul a declarat: „Gisteren heb ik gezegd dat dat wat mij betreft een nieuw feit oplevert. Dit komt niet in de Vreemdelingencirculaire te staan, maar het komt wel in het Kamerstuk. Ik doe die toezegging dus niet zomaar. Het is wel degelijk een punt waarmee wij rekening gaan houden.” Circulara privind străinii a fost ulterior modificată, la data de 27 septembrie 2012, Besluit van de Minister voor Immigratie, Integritate en Asiel van 18 september 2012, WBV 2012/21, published Staatscourant nr. 19403, 27; a se vedea și D Bögner, J Herlihy, C Brewin, „Impact of Sexual Violence on Disclosure during Home Office Interviews” (Ro. Impactul violenței sexuale asupra dezvăluirilor din interviurile Oficiului de Interne), *British Journal of Psychiatry (Ro. Jurnalul Britanic de Psihiatrie)*, vol. 191, nr. 1, 2002, p. 75–81; Consiliul pentru Migrație din Suedia (Migrationsverket), *Guidelines for Investigation and Evaluation of Asylum Cases in Which Persecution Based on Given Sexual Orientations is Cited as a Ground (Ro. Ghid pentru investigarea și evaluarea cazurilor de azil în care persecuția pe baza orientării sexuale date este citată ca și motiv)*, 28 ianuarie 2002, p. 14.

și/sau identității de gen face ca incidentele să treacă neobservate.¹⁵¹ Se poate ca oamenii să nu raporteze către autorități incidentele în care au fost vătămați sau amenințați sau autoritățile din anumite țări să nu fie dispuse să elibereze documente despre chestiuni pe care le consideră tabu.¹⁵² Într-adevăr, obținerea documentelor justificative poate crea un risc de persecuție în țări unde, spre exemplu, femeile și fetele pot fi condamnate pentru adulter după ce au fost violate sau unde adulterul și/sau homosexualitatea sunt incriminate penal.¹⁵³ ITO cu privire la aceste tipuri de violență pot, deci, să fie cu atât mai mult subraportate și/sau rare sau chiar dificil de obținut.¹⁵⁴

2.9 Alte aspecte legate de contextul personal al solicitantului, cum ar fi vârsta, proveniența din mediul urban sau rural, profesia, statutul socio-economic, religia

Vârsta solicitantului este un alt factor relevant pe care ofițerii de decizie trebuie să îl ia în considerare. Datorită resurselor limitate de care prezenta cercetare dispune, impactul complet al vârstei nu a putut fi analizat. Această analiză va face obiectul unui proiect viitor al CREDO.

Eșantionul de cercetare a inclus cereri de azil de depuse de adulți cu privire la care faptele materiale în legătură cu perioada copilăriei lor și vârsta lor la momentul respectiv au reprezentat un factor ce trebuia luat în considerare de

¹⁵¹ UNHCR, *Ghidul nr. 9*, alin. 66.

¹⁵² Consiliul pentru Migrație din Suedia (Migrationsverket), *Gender-Based Persecution: Guidelines for Investigation and Evaluation of the Needs of Women for Protection (Ro. Persecuția pe motiv de gen: ghid de investigare și evaluare a nevoilor de protecție ale femeilor)*, 28 martie 2001, p. 15; D Bögner, J Herlihy, C Brewin, „Impact of Sexual Violence on Disclosure during Home Office Interviews” (Ro. Impactul violenței sexuale asupra dezvăluirilor din interviurile Oficiului de Interne), *British Journal of Psychiatry (Ro. Jurnalul Britanic de Psihiatrie)*, vol. 191, nr. 1, 2002, p. 75.

¹⁵³ Consiliul pentru Migrație din Suedia (Migrationsverket), *Gender-Based Persecution: Guidelines for Investigation and Evaluation of the Needs of Women for Protection (Ro. Persecuția pe motiv de gen: ghid de investigare și evaluare a nevoilor de protecție ale femeilor)*, 28 martie 2001, p. 15.

¹⁵⁴ UNHCR, *Ghidul nr. 9*, alin. 66. A se vedea și UNHCR, *Ghidul nr. 1*, alin. 36 (x).

către ofițerul de decizie. Raportul prezintă câteva exemple specifice de momente când acest factor a fost luat în considerare.

Solicitanții protecției internaționale provin dintr-o plajă largă de contexte sociale. Unii provin din zone rurale îndepărtate, pe când alții din mari centre urbane. Unii au lucrat în agricultura de subsistență sau în propriile gospodării, pe când alții au ocupat poziții înalte în profesia lor. Unii solicitanți au avut acces la mass-media, au călătorit și au socializat cu ceilalți în țara lor de origine sau locul unde și-au stabilit reședința obișnuită, în timp ce alții poate că nu au avut acces la astfel de facilități și au dus o viață izolată. Unii solicitanți sunt adepți ai unei anumite religii sau tradiții care le direcționează acțiunile.

Aceștia sunt doar câțiva dintre factorii care vor influența declarațiile solicitantului, dar este vital ca ofițerii de decizie să îi ia în considerare atunci când încadrează întrebările interviului pentru a proba credibilitatea și când evaluează credibilitatea. Importanța acestor factori pentru evaluarea credibilității a fost recunoscută în liniile de îndrumare la nivel judiciar.¹⁵⁵

¹⁵⁵ Guvernul Australian, *Guidance on Assessment of Credibility (Ro. Îndrumări privind evaluarea credibilității)*, Tribunalul de Apel pentru Migrație, Tribunalul de Apel pentru Refugiați, martie 2012, alin. 4.3.

3. Factorii relevanți care afectează ofițerul de decizie

Ofițerul de decizie trebuie să adere la standardele prezentate în Capitolul 2, Evaluarea credibilității: Scop și principii, atunci când realizează evaluarea credibilității. Alineatele de mai jos prezintă doar câțiva dintre factorii care se referă la persoana ofițerului de decizie și care îi pot afecta acestuia capacitatea de a evalua cererea.

3.1 Ofițerul de decizie

Deciziile privind acordarea protecției internaționale sunt printre cele mai grele decizii de luat. Lipsa dovezilor din surse independente care să confirme sau să susțină o mărturie a solicitantului este un fapt cunoscut, și, drept urmare, mulți ofițeri de decizie trebuie să ia o decizie de viață sau moarte bazându-se doar pe o evaluare a credibilității declarațiilor solicitantului.

Cerințele de obiectivitate și imparțialitate impun o abordare a evaluării credibilității care să reducă subiectivismul la un nivel minim. Subiectivismul poate fi analizat pe trei coordonate principale:

- 1 procesul de gândire al ofițerului de decizie
- 2 circumstanțele personale și contextuale ale ofițerului de decizie
- 3 perspectiva și starea de spirit a ofițerului de decizie

La fel cum analiza circumstanțelor personale și contextuale ale solicitantului este crucială pentru evaluarea credibilității, și cunoașterea de către ofițerul de decizie a influenței propriilor circumstanțe personale și contextuale asupra procesului de decizie prezintă o importanță aparte.

3.1.1 Procesul de gândire al ofițerului de decizie

Cercetările realizate sugerează că instinctul poate deseori să ne conducă departe de o decizie corectă. Știința psihologiei a arătat că atunci când gândim, folosit două sisteme.¹⁵⁶ Asta înseamnă că atunci când ne concentrăm și suntem motivați, avem o mai bună capacitate de a lua decizii și a analiza problemele. Când suntem distrași, în grabă sau epuizați mental, inclusiv când nivelul de glucoză este redus,¹⁵⁷ însă, avem șanse mai mari de a ne baza pe o gândire rapidă¹⁵⁸ și pe informații non-verbale.¹⁵⁹ Acest fapt dă naștere unui număr de influențe de care ofițerul de decizie poate să nu fie conștient.

Spre exemplu, atunci când o persoană s-a decis asupra unei concluzii, este foarte probabil să se fi bazat pe dovezile care susțin respectiva concluzie, chiar dacă nu sunt solide.¹⁶⁰ Cu alte cuvinte pornind de la un crez, intuiție sau bănuială, cercetarea arată apoi că orice se potrivește acestei concluzii va fi probabil acceptat spre deosebire de ce o contrazice. Există, de asemenea, și o tendință, cunoscută sub denumirea de *efectul de halou*, care poate conduce o persoană să creadă sau să nu creadă totul.¹⁶¹ Astfel, succesiunea în care sunt furnizate și/sau colectate informațiile contează foarte mult aici. Efectul de halou

¹⁵⁶ Cunoscut sub denumirea de modelul „procesării duale”, atunci când individul procesează informațiile simultan la nivel conștient și inconștient. A se vedea spre exemplu S Chaiken, Y Trope, *Dual-Process Theories in Social Psychology* (Ro. Teoriile procesului dual în psihologia socială), New York: Editura Guilford, 1999.

¹⁵⁷ D Kahneman, *Thinking, Fast and Slow* (Ro. Gândind rapid și încet), London: Allen Lane, 2011, p. 41–4. A se vedea și S Danziger, J Levav, L Avnaim-Pesso, *Extraneous Factors in Judicial Decisions* (Ro. Factori externi în deciziile judiciare), Lucrările Academiei Naționale a Științelor din Statele Unite ale Americii, 2011. Un studiu al deciziilor cu privire la eliberarea condiționată din Israel a arătat un efect marcat al luării unei pauze de masă: pronunțările imediat după pauza de masă au fost de regulă mai bine aliniate stării de fapt (adică respingerea cererii de eliberare condiționată).

¹⁵⁸ D Kahneman, *Thinking, Fast and Slow* (Ro. Gândind rapid și încet), London: Allen Lane, 2011.

¹⁵⁹ M A Reinhard, S L Sporer, „Verbal and Nonverbal Behaviour as a Basis for Credibility Attribution: The Impact of Task Involvement and Cognitive Capacity” (Ro. Comportamentul verbal și non-verbal ca și bază pentru atribuirea credibilității: impactul implicării în sarcină și capacitatea cognitivă), *Journal of Experimental Social Psychology* (Ro. Jurnalul de Psihologie Socială Experimentală), vol. 44 nr. 3, 2008, p. 477–88.

¹⁶⁰ Acesta se bazează pe principiul „confirmării părtinoare”. A se vedea R S Nickerson, „Confirmation Bias: A Ubiquitous Phenomenon in Many Guises” (Ro. Confirmarea părtinoare: un fenomen omniprezent cu numeroase forme), *Review of General Psychology* (Ro. Analiză a Psihologiei Generale), vol. 2, nr. 2, 1998, p. 175–220.

¹⁶¹ AllPsych Online Dictionary definește efectul de halou ca fiind *tendința de a atribui trăsături generale pozitive sau negative unei persoane după observarea unei anumite trăsături specifice pozitive sau, respectiv, negative* - de vreme ce coerența, mai ales tot ce se pune cap la cap armonios, este importantă pentru noi toți.

potențiază greutatea primelor impresii, uneori chiar până în punctul în care informațiile ulterioare sunt considerate lipsite de relevanță. Cu alte cuvinte, primele impresii pot denatura procesului de identificare a faptelor atât de mult încât persoana care identifică faptele poate da o mai mare greutate dovezilor care susțin intuiția sau impresia inițială, chiar dacă respectivele dovezi nu sunt de încredere.

Ofițerii de decizie trebuie să depună eforturi pentru a știi când procesul de identificare a faptelor, judecata și deciziile lor sunt ghidate sau influențate în principal de intuiție, mai degrabă decât de o analiză a tuturor faptelor disponibile.

3.1.2 Circumstanțele personale și contextuale ale ofițerului de decizie

O altă modalitate în care deciziile pot să ajungă să fie necorespunzător de subiective este ca urmare a unei influențe neconștientizate a contextului personal, vârstei, genului, orientării sexuale și/sau identității de gen, culturii, religiei, crezurilor, valorilor, statutului social, educației și experiențelor de viață ale ofițerului de decizie. Ofițerii de decizie sunt la rândul lor oameni, fiecare cu opinii, valori, percepții, atitudini, preferințe, prejudecăți și influențe personale bazate pe dezvoltarea psihologică, cunoștințele și experiențele proprii de viață într-o anumită cultură sau culturi și/sau circumstanțele contextuale.

S-a sugerat că ofițerii de decizie își abordează în mod necesar sarcinile din perspectiva propriului context și a experiențelor de viață - întrebându-se „*ce aș face eu sau o persoană pe care o cunosc în această situație?*”¹⁶² Cu toate acestea, o astfel de abordare poate să nu conducă la luarea în considerare a unor experiențe de viață, circumstanțe personale și răspunsuri psihologice diferite ale

¹⁶² R Graycar, „The gender of judgments: an introduction” (Ro. Genul judecăților: introducere), în M Thornton (ed.), *Public and Private Feminist Legal Debates* (Ro. Dezbaterile Juridice Feministe Publice și Private), Melbourne: OUP, 1991, p. 262–82.

solicitantului,¹⁶³ precum și a circumstanțelor extraordinare de care solicitanții au fugit și la care nu mai doresc să se întoarcă.

Experiențele subiective de viață ale unei persoane îi influențează intuiția și *instinctul*. În consecință, dacă ofițerii de decizie se bazează pe astfel de sentimente atunci când evaluează experiențele de viață ale solicitanților, ale căror experiențe sunt, în general, străine de cele proprii, respectivele sentimente au mari șanse de a fi greșite. Este normal ca oamenii să se bazeze pe propria intuiție și pe propriile opinii cu privire la aproape tot ce întâlnesc pe baza propriilor experiențe limitate de viață.¹⁶⁴ Poate exista tendința de a crede anumite declarații pentru că sunt corelate prin logică sau sunt asociate crezurilor sau preferințelor pe care le are ofițerul de decizie sau care provin dintr-o sursă de încredere. Într-adevăr, o parte a intuiției poate fi alimentată de abilitățile și expertiza acumulate prin experiențe repetate. O altă parte, din contră, care poate fi din punct de vedere subiectiv indeslușibilă de prima, se poate baza pe experiența de viață limitată.¹⁶⁵

O atenție deosebită se impune la evaluarea comportamentului, normelor, inclusiv a normelor de gen, precum și a obiceiurilor persoanelor din diferite culturi, evenimentelor care se produc într-un context cultural diferit și practicilor și procedurilor din sistemele politice, juridice și sociale ale altor țări.¹⁶⁶ Comportamentul și percepțiile asupra riscului sunt relative, atât din punct de vedere cultural, cât și individual.¹⁶⁷ Există de asemenea riscul ca ofițerul de decizie să fie prea mult influențat de propriile opinii cu privire la ce este și ce nu este plauzibil; contextul personal al unei persoane, cultura, obiceiurile, genul și normele societății unei persoane vor influența, în mod

¹⁶³ J Herlihy, K Gleeson, S Turner, „What Assumptions about Human Behaviour Underlie Asylum Judgments?” (Ro. Care sunt ipotezele cu privire la comportamentul uman care stau la baza deciziilor privind azilul?), *International Journal of Refugee Law (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților)* vol. 22, nr. 3, 2010, p. 351–66.

¹⁶⁴ D Kahneman, *Thinking, Fast and Slow* (Ro. *Gândind rapid și încet*), London: Allen Lane, 2011, p. 45, 97.

¹⁶⁵ D Kahneman, *Thinking, Fast and Slow* (Ro. *Gândind rapid și încet*), London: Allen Lane, 2011, p. 185

¹⁶⁶ Consiliul pentru Imigrări și Refugiați din Canada, *Assessment of Credibility in Claims for Refugee Protection* (Ro. *Evaluarea credibilității în cererile de protecție ca refugiat*), 31 ianuarie 2004, Secțiunea 2.3.5, p. 34.

¹⁶⁷ EAC Modulul 7, secțiunea 4.2.20.

inevitabil, aceste opinii.¹⁶⁸ Curtea Federală a Canadei a avertizat cu privire la pericolele tragerii de concluzii pe baza generalizărilor culturale și a profilurilor stereotipice.¹⁶⁹ Un ofițer de decizie trebuie să „*privească prin lupa oferită de informațiile pe care le deține despre condițiile din țara în cauză*”.¹⁷⁰

Argumentația speculativă care reflectă teoria personală a ofițerului de decizie despre modul în care solicitantul ar fi putut sau ar fi trebuit să acționeze sau despre modul în care anumite evenimente ar fi putut sau ar fi trebuit să se desfășoare încălcă de asemenea principiul obiectivității, dacă nu cumva aceasta are la bază surse independente, de încredere și obiective.

3.1.3 Perspectiva și starea de spirit a ofițerului de decizie

Este foarte important ca ofițerii de decizie nici să nu emită judecăți pripite cu privire la credibilitate, nici să nu abordeze sarcina cu scepticism sau *înclinație spre refuz*, pentru că altfel ei pot denatura colectarea faptelor și evaluarea declarațiilor solicitantului.

Studiile au arătat că starea mentală și fizică a unei persoane îi poate influența acesteia gândurile și acțiunile. Unii ofițeri de decizie au informat UNHCR că atunci când consideră că un solicitant a mințit în timpul interviurilor, au tendința de a lua acest lucru personal; au declarat că această atitudine îi enervează, *irită, insultă și agită*. Acest lucru are foarte mari șanse să afecteze modul în care evaluează restul declarațiilor solicitantului.

Antidotul pentru subiectivism în individualizare și procesul de gândire este reprezentat de cunoaștere. Evaluarea credibilității impune ofițerilor de decizie să se implice într-o autoevaluare astfel încât să recunoască măsura în care

¹⁶⁸ *Y împotriva Secretarului de Stat pentru Departamentul de Interne*, [2006] EWCA Civ 1223, 26 iulie 2006. A se vedea și R Graycar, „The gender of judgments: an introduction” (Ro. Genul judecăților: introducere), în M Thornton (ed.), *Public and Private Feminist Legal Debates* (Ro. *Dezbaterile Juridice Feministe Publice și Private*), Melbourne: OUP, 1991, p. 262–82.

¹⁶⁹ Consiliul pentru Imigrări și Refugiați din Canada, *Assessment of Credibility in Claims for Refugee Protection* (Ro. *Evaluarea credibilității în cererile de protecție ca refugiat*), 31 ianuarie 2004, Secțiunea 2.3.5, p. 35.

¹⁷⁰ *Y împotriva Secretarului de Stat pentru Departamentul de Interne*, [2006] EWCA Civ 1223, 26 iulie 2006, alin 27.

propria stare emoțională și fizică, valorile, opiniile, presupunerile, prejudecățile și experiențele de viață influențează procesul de decizie.¹⁷¹ Este foarte important ca autoritățile de determinare și ficare ofițer de decizie în parte să înțeleagă, măcar la nivel minim, și să fie conștienți de aceste influențe astfel încât să poată face demersurile necesare pentru a reduce la minim subiectivismul și parțialitatea, cât mai mult cu putință.¹⁷²

3.2 Contextul politic, social și instituțional

Este important să se recunoască faptul că mulți ofițeri de decizie lucrează într-un context social, politic și/sau instituțional direcționat spre prevenirea imigrației ilegale și asigurarea faptului că sistemele de azil nu sunt supuse abuzurilor din partea persoanelor care depun cereri neintemeiate, false..

În unele state membre, autoritatea responsabilă de determinarea cererilor de protecție internațională poate face parte din organismul guvernamental responsabil de controlul imigrației și al frontierelor. Aceste organisme guvernamentale funcționează de regulă sub un imperativ comunitar și/sau național ce vizează prevenirea și/sau reducerea imigrației ilegale. În plus, în anumite state membre, relatările din presă și dezbaterile politice cu privire la azil pot contribui la perceperea publică a azilului ca reprezentând un set de măsuri de contracarare a prevenirii migrației ilegale. În acest context,

¹⁷¹ R Thomas, *Administrative Justice and Asylum Appeals: A Study of Tribunal Adjudication* (Ro. Justiția administrativă și apelurile în cazurile de azil: un studiu al deciziilor tribunalului), Oxford: Editura Hart, 2011, p. 166; J Millbank, „The Ring of Truth”: A Case Study of Credibility Assessment in Particular Social Group Refugee Determinations” (Ro. Inelul adevărului: un studiu de caz privind evaluarea credibilității în determinările statutului de refugiat din motivul apartenenței la un anumit grup social), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), vol. 21, nr. 1, 2009; A Macklin, *Truth and Consequences: Credibility Determination in the Refugee Context* (Ro. Adevăr și consecințe: determinarea credibilității în contextul refugiaților), International Association of Refugee Law Judges (Ro. Asociația Internațională a Judecătorilor pe Dreptul Refugiaților), Conferință în 1998.

¹⁷² R Graycar, „The gender of judgments: an introduction” (Ro. Genul judecăților: introducere), în M Thornton (ed.), *Public and Private Feminist Legal Debates* (Ro. Dezbaterile Juridice Feministe Publice și Private), Melbourne: OUP, 1995, p. 267; „Ceea ce cunosc judecătorii despre lume, modul în care cunosc lucrurile pe care le fac și modul în care lucrurile pe care le cunosc se traduc în activitățile acestora ca și judecătorii sunt foarte importante. Poate dacă am educa judecătorii pentru a deveni conștienți de propriile prejudecăți atunci ei ar putea măcar să fie în gardă cu privire la momentul când acestea încep să le afecteze deciziile. Poate că chiar ar începe să gândească diferit.” Programele de formare în domeniul evaluării credibilității recomandă decidenților să renunțe la „bagajul personal”, vezi EAC Modulul 7, secțiunea 4.2.22.

autoritățile de azil și ofițerii de decizie trebuie să fie preocupați ca cererile pe care le au în față să nu fie bazate de dovezi fabricate. Această preocupare se reflectă la cel mai înalt nivel al UE, unde Consiliul European a declarat că deși Sistemul European Comun de Azil (CEAS) trebuie să „aibă la bază standarde înalte de protecție, o atenție aparte trebuie să fie acordată și unor proceduri juste și eficiente capabile să prevină abuzurile”.¹⁷³

Un astfel de context poate influența în mod conștient sau inconștient perspectiva și atitudinile ofițerilor de decizie și interviewerilor responsabili de evaluarea credibilității.

Deși ofițerii de decizie și-au exprimat intenția de a demara examinarea cu mintea deschisă,¹⁷⁴ unii au exprimat și opinia conform căreia ei consideră că majoritatea solicitanților sunt de fapt migranți din motive economice.¹⁷⁵ Practicienii din domeniul dreptului au opinat în cadrul unei discuții că ofițerii de decizie au tendința de a-și privi sarcina drept „ținerea ușilor închise”, mai degrabă decât acordarea de protecție.¹⁷⁶

Presiunea socială, politică și instituțională cu privire la prevenirea abuzurilor în sistemul de azil poate influența în mod inconștient perspectiva ofițerilor de

¹⁷³ Consiliul Uniunii Europene, *Programul Stockholm - O Europă deschisă și sigură care să deservească și să protejeze cetățenii*, JO (2010/C 115/01), 2010, p. 32.

¹⁷⁴ Ofițerii de decizie intervievați de UNHCR a declarat că ei consideră că nu au avut o anumită opinie înainte de a intra în interviurile de azil Ofițerul de decizie B a afirmat „Intru cu mintea deschisă”. Interviu 2; Ofițerul de decizie F a afirmat „De regulă cercetez înainte fiecărui caz și citesc interviul de screening”. Dar nu am o opinie formată despre ei” (Interviu 6). Opinii similare sunt afirmate și de ofițerul de decizie A: „Nu ne permitem să premedităm. Trebuie să probăm, altfel o luăm pe o cale greșită și toată pregătirea interviului se duce de râpă dacă avem un anumit punct de vedere înainte de a intra la un interviu”. (Interviu 1).

¹⁷⁵ Spre exemplu, ofițerul de decizie A a afirmat: „Cred că în 90% din cazuri sunt migranți din motive economice” (Interviu 1); alți decidenți au afirmat: „Nicio persoană care vine să solicite azil nu este un solicitant de azil, sunt toți migranți din motive economice. Unul mi-a spus în față că a venit din motive economice” (Interviu 3) și: „În general nu vin pentru altceva decât motive economice” (Interviu 4); un ofițer de decizie a afirmat: „Solicitanții mint și fac abuz de sistemul de imigrări, fac abuz de beneficiile acestui sistem; mie mi se pare evident ce se întâmplă aici. Când ești expus la așa ceva, devii destul de cinic” (Interviu 5).

¹⁷⁶ Întâlnirea cu practicienii în domeniul dreptului a avut loc la data de 22 iunie 2012.

decizie, astfel încât aceștia să abordeze evaluarea credibilității cu scepticism și neîncredere.¹⁷⁷

Drept urmare, este vital ca ofițerii de decizie să își amintească faptul că sarcina lor este să respecte drepturile omului, iar obiectivul lor este unul legat de protecție, și anume identificarea solicitanților care îndeplinesc criteriile pentru a beneficia de protecție internațională. Mai mult, este crucial ca autoritățile de determinare să facă demersurile necesare pentru a asigura o perspectivă instituțională care este orientată spre protecție și o cultură instituțională care ia în considerare aspectele protecției.

3.3 Caracterul repetitiv al sarcinii

Este recunoscut faptul că păstrarea obiectivității și imparțialității reprezintă o provocare, mai ales dat fiind faptul că ofițerii de decizie din cadrul autorităților de azil sunt în mod repetat solicitați să evalueze cererile, deseori în termene scurte și uneori pentru mai mulți solicitanți din aceeași țară de origine. Dată fiind natura repetitivă a sarcinii, există riscul ca ofițerii de decizie să fie tentați, conștient sau inconștient, să încadreze cererile în profiluri de caz generice¹⁷⁸ bazate pe ipoteze predeterminate referitoare la credibilitate.¹⁷⁹ Dintre ofițerii de

¹⁷⁷ G Coffey, „The Credibility of Credibility Evidence at the Refugee Review Tribunal” (Ro. Credibilitatea dovezilor care susțin credibilitatea în tribunalul de apel pentru refugiați), *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), vol. 15, nr. 3, 2003, p. 377–417 la p. 417: „Când un solicitant de azil care este de fapt refugiat pe baza Convenției nu este crezut, eșecul se propagă la numeroase niveluri. „Actul de justiție eșuează și se trădează principiul azilului. Eșecul vizează și incapacitatea de a prezenta dovezi cu privire la experiența de persecuție trăită de solicitantul de azil și, în consecință, se produce o finalizare tacită a proiectului procurorului, și anume să discrediteze și să reducă la tăcere victima persecuției. Este de datoria noastră să ne asigurăm că supraviețuitorilor persecuției li se dă crezare.”

¹⁷⁸ J Herlihy, S Turner, „The Psychology of Seeking Protection” (Ro. Psihologia căutării protecției) *International Journal of Refugee Law* (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților), vol. 21, nr. 2, 2009, p. 191 cu privire la stereotipuri.

¹⁷⁹ Un ofițer de decizie a afirmat: „După o perioadă de timp nu mai poți altfel decât să ai un stereotip. Încerc să rămân obiectiv la ceea ce îmi spune persoana respectivă. Dar nu mai pot bloca ideile preconcepute despre oamenii aparținând aceleiași naționalități. Nu putem face această muncă prea mult timp pentru că ajungem să avem idei preconcepute despre lucruri.” (Interviul 3); similar, un alt ofițer de decizie a afirmat: „E destul de greu uneori. Nu cred că ar trebui să facem această muncă prea mult timp. Ajungem să ne călim, aceleași povești ce ne sunt spuse dau naștere la idei preconcepute.” (Interviul 6); un ofițer de decizie superior a mai adăugat și că „povești similare înseamnă că [decidenții] ajung un pic plictisiți, nu mai sunt în cea mai bună stare mentală pentru a examina un caz.” (Interviul 8).

decizie dintr-un stat membru intervievați, majoritatea au afirmat că au auzit povești similare de mai multe ori, despre care credeau că sunt false.¹⁸⁰

Niciunul dintre ofițerii de decizie intervievați nu a menționat că a apreciat posibilitatea ca poveștile similare relatate de solicitanți să fie un indiciu al credibilității.

Constatările anterioare cu privire la credibilitate sau lipsa de credibilitate a cererilor similare din aceeași țară de origine sau loc al reședinței obișnuite nu ar trebui să ducă la o ipoteză predeterminată cu privire la rezultat. Totodată, faptul că o cerere diferă în mod substanțial de o altă cu privire la aceeași țară de origine sau loc al reședinței obișnuite nu ar trebui să ducă la o ipoteză predeterminată cu privire la credibilitate. În acest sens, merită remarcat faptul că fiecare cerere trebuie evaluată individual, imparțial și obiectiv, chiar în contextul îndrumărilor specifice anumitor țări cu privire la grupurile care sunt și nu sunt „supuse riscurilor”.

3.4 „Imunizarea”, oboseala credibilității, detașarea emoțională, stresul și trauma transferată (secundara)

Expunerea de rutină la relatări despre tortură, violență sau tratamente inumane sau degradante își poate spune cuvântul, din punct de vedere psihologic, asupra ofițerilor de decizie. Examinatorii intervievați de UNHCR au menționat stresul psihologic al ascultării repetate și/sau citirii repetate a relatărilor cu privire la persecuția pretinsă.

¹⁸⁰ Ofițerul de decizie A a afirmat: „Instinctul îmi spune că este fals, și îmi spun în sine mea că o iau iar de la capăt” (Interviul 1). Ofițerul de decizie E a afirmat „În cazul afganilor, toți se tem de talibani; fiecare afgan are un frate recrutat de talibani. Acest lucru modifică punctul de plecare înaintea interviurilor, știm că afganii se tem de talibani și ne spunem în sinea noastră că acesta este procedura standard în fabrica de cereri. E fals.” (Interviul 5). Ofițerul de decizie D a afirmat: „Este fals, deseori oamenii cunosc alți oameni care au folosit deja povestea asta pentru a obține acordarea” (Interviul 4). Ofițerul de decizie C a afirmat: „Ei bine, e greu de crezut dacă știi răspunsurile înainte să fi adresat întrebările” (Interviul 3). Un ofițer de decizie a punctat dificultatea sarcinii: „Trebuie să ne reamintim permanent că este un caz individual, să analizăm factorii de fond ai fiecărui caz - nu pot să mintă chiar toți” (Interviul 6).

Spre exemplu, un ofițer de decizie a afirmat:

„Am avut un interviu cu un solicitant care își lăsase copiii în Gambia, iar la sfârșitul interviului a cedat pur și simplu. Am fost afectat de cât de îngrijorată a fost în timpul interviului. Am avut interviuri în care au fost fotografiile grafice. Exista efecte secundare după interviu, chiar și acum lucrurile pe care le-am auzit continuă să mă obsedeze.”¹⁸¹

Un alt ofițer de decizie a afirmat că „*auzim lucruri îngrozitoare tot timpul, este foarte intens. Are un efect asupra noastră.*”¹⁸²

Intervievatorii și ofițerii de decizie pot suferi de probleme psihologice ca urmare a expunerii la astfel de dovezi - așa-numita traumă transferată - și adoptă strategii naturale de adaptare care le compromit în mod involuntar imparțialitatea.¹⁸³

Intervievatorii și ofițerii de decizie pot resimți conținutul dovezilor ca fiind atât de îngrozitor încât sunt tentați să îl respingă ca inimaginabil, fabricat, și, în consecință, lipsit de credibilitate.¹⁸⁴ Alte studii recente au remarcat că „*devine din ce în ce mai greu să abordezi fiecare caz de la zero și să eviți construirea de*

¹⁸¹ Interviu 3.

¹⁸² Interviu 6; similar, un alt ofițer de decizie a spus: „*Uneori este foarte supărător și ne afectează*” (Interviu 4).

¹⁸³ Spre exemplu, examinatorii trebuie să caute să evite expunerea la dovezi care cauzează probleme suplimentare, iar acest lucru poate distorsiona procesul de chestionare a solicitantului în timpul interviului și/sau căutarea de dovezi suplimentare. A se vedea D Bögner, J Herlihy, C Brewin, „Impact of Sexual Violence on Disclosure during Home Office Interviews” (Ro. Impactul violenței sexuale asupra dezvăluirilor din interviurile Oficiului de Interne), *British Journal of Psychiatry (Ro. Jurnalul Britanic de Psihiatrie)*, vol. 191, nr. 1, 2007, p. 75–81 la p. 79.

¹⁸⁴ J Cohen, „Questions of Credibility: Omissions, Discrepancies and Errors of Recall in the Testimony of Asylum Seekers” (Ro. Problematika credibilității: Omisiuni, discrepanțe și erori de memorie în mărturiile solicitanților de azil), *International Journal of Refugee Law (Ro. Jurnalul Internațional al Dreptului Refugiaților)* vol. 13, nr. 13, 2001, p. 293–309 citând din capitolul lui R F Mollica „The trauma story: the psychiatric care of refugee survivors of violence and torture” (Ro. Povestea traumei: îngrijirea psihiatrică a refugiaților supraviețuitori ai violenței și torturii), în F M Ochberg, (ed.), *Post Traumatic Therapy and Victims of Violence (Ro. Terapia posttraumatică și victimele violenței)*, 1998, New York: Brunner/Mazel: „Mollica a arătat că dispozitivele mentale de protecție ale interviuatorului vor fi activate pentru a rezista efectelor negative ale audierii evenimentelor supărătoare.” A se vedea și C Rousseau, F Crépeau, P Foxen, F Houle, „The Complexity of Determining Refugeehood: A Multidisciplinary Analysis of the Decision-Making Process of the Canadian Immigration and Refugee Board” (Ro. Complexitatea determinării refugiatului: o analiză multidisciplinară a procesului decizional în Consiliul pentru Imigrări și Refugiați din Canada), *Journal of Refugee Studies (Ro. Jurnalul Studiilor pentru Refugiați)*, vol. 15, nr. 1, 2002, p. 43–70 pentru exemple de evitare directă, negare și bagatelizare în rândul membrilor tribunalului pentru refugiați din Canada.

ierarhii ale suferinței care impun niveluri și mai ridicate ale abuzului pentru a stârni compasiunea.”¹⁸⁵ Neîncrederea este o strategie foarte umană, dar subminează obiectivitatea și imparțialitatea.

Detășarea emoțională poate fi considerată un element esențial pentru păstrarea obiectivității. Cu toate acestea, ofițerii de decizie trebuie să fie atenți ca respectiva detașare emoțională să nu se traducă în neîncredere și reticența de a se implica în relatarea solicitantului.¹⁸⁶ Doi ofițeri de decizie au comunicat UNHCR că ei încearcă să facă față relatărilor traumatice prin detașare emoțională. Spre exemplu, un ofițer de decizie a afirmat „*implicarea mea emoțională în timpul interviurilor este limitată. Sunt aici să adun informații, așa că rămân foarte pasiv, chiar rece.*”¹⁸⁷

Intervievatorii și ofițerii de decizie pot, deci, deveni cinici, „*imuni*” la cazuri sau manifesta o anumită oboseală a credibilității ca urmare a detașării și volumului mare de cereri și dovezi evaluate. După cum un ofițer de decizie experimentat a afirmat „*trebuie să rămânem alerți cu privire la oboseala credibilității, la fel de alerți ca și împotriva riscului de a fi induși în eroare de cererile false.*”¹⁸⁸

Cercetările UNHCR au relevat că unii ofițeri de decizie sunt conștienți de „*imunizarea*” la cazuri, oboseala credibilității și uzură.¹⁸⁹ Unii ofițeri de decizie

¹⁸⁵ H Baillot, S Cowan, V Munro, *Research Briefing: Rape Narratives and Credibility Assessment (of Female Claimants) at the AIT (Ro. Informare de cercetare: relatări despre viol și evaluarea credibilității (solicitanților femei) la AIT)*, aprilie 2012, p. 6. Cercetarea citează opinia unui ofițer de prezentare „*la început a fost destul de dramatic ... iar apoi, după un timp, presupun că odată ce am citit multe dintre aceste cazuri, ajungem oarecum să trecem peste etapa în care ar putea, probabil nu spun oricum adevărul ... Nu știu dacă asta înseamnă că ne călim, poate doar un pic; învățăm diferite moduri de a-i face față.*”

¹⁸⁶ H Baillot, S Cowan, V Munro, *Research Briefing: Rape Narratives and Credibility Assessment (of Female Claimants) at the AIT (Ro. Informare de cercetare: relatări despre viol și evaluarea credibilității (solicitanților femei) la AIT)*, aprilie 2012, p. 6. A se vedea și C Westaby, „Feeling Like a Sponge: The Emotional Labour Produced by Solicitors in their Interactions with Clients Seeking Asylum” (Ro. Senzația de burete: efortul emoțional depus de avocați în interacțiunea cu clienții ce solicită azil), *International Journal of the Legal Profession (Ro. Jurnalul Internațional al Profesiei Juridice)*, vol. 17, 2010, p. 153–74, cu privire la gestionarea emoțiilor în rândul avocaților specializați pe azil din Regatul Unit.

¹⁸⁷ Interviu 5.

¹⁸⁸ Sir Nicholas Blake, Președintele UTIAC, „The Arrival of the Upper Tribunal Immigration and Asylum Chamber” (Ro. Înființarea Camerei pentru imigrări și azil a Tribunalului Superior) (Serviciul pentru Tribunale, 11 februarie 2010) 2; H Baillot, S Cowan, V Munro, *Research Briefing: Rape Narratives and Credibility Assessment (of Female Claimants) at the AIT (Ro. Informare de cercetare: relatări despre viol și evaluarea credibilității (solicitanților femei) la AIT)*, aprilie 2012, p. 6.

¹⁸⁹ Interviu din data de 23 ianuarie 2012.

intervievați au remarcat că un serviciu de consiliere sau o linie de ajutor pot oferi foarte necesarul sprijin:¹⁹⁰ „Mă simțeam copleșit. Ca o linie de producție. Cu siguranță aș fi apelat la un astfel de serviciu;„ și „dacă ar exista un serviciu de consiliere, acest lucru ar fi benefic mai ales pentru cei care se confruntă cu probleme cum ar fi traficul de persoane”.

Unii ofițeri de decizie intervievauți au remarcat că posibilitatea unei evaluări colegiale poate ajuta la asigurarea imparțialității și protecția împotriva „imunizării” și cinismului. Într-unul dintre statele membre, ofițerii de decizie au afirmat că în trecut au existat grupuri de consultări pe modelul evaluării colegiale, dar la momentul prezentei cercetări posibilitatea unei astfel de evaluări depinde de metodele de lucru și *atmosfera* din unitățile respective, iar orice astfel de evaluare avea loc la un nivel informal.¹⁹¹ Mai mult, un curs intitulat *Interviziunea* în care sunt discutate cazuri și este oferit feedback a fost oferit pentru personal.¹⁹² Alți ofițeri de decizie au menționat că au putut să transmită un caz unui alt ofițer de decizie dacă simțeau că nu erau capabili să evalueze credibilitatea într-o manieră profesionistă.¹⁹³

UNHCR încurajează statele membre să se asigure că există mecanisme de asistență accesibile ofițerilor de decizie, care să vizeze impactul psihologic al procesului decizional. Autoritățile de determinare pot de asemenea să aibă în vedere posibilitatea de a roti personalul din sarcinile de decizie pentru scurte perioade de timp.¹⁹⁴

¹⁹⁰ Autoritatea de determinare din Regatul Unit a derulat un program de asistență care pune la dispoziție un serviciu confidențial la care se poate apela, independent de departamentul de resurse umane al autorității de determinare și de superiorii ierarhici. Ofițerii de decizie pot apela un număr de telefon în orice moment din zi și din noapte, 365 de zile pe an, pentru a obține asistență cu privire la probleme emoționale sau practice. Este foarte important ca Ofițerii de decizie să cunoască existența unui astfel de serviciu și ca orice obstacole în calea accesării lui să fie identificate și depășite. Trebuie remarcat aici însă că cercetarea din Regatul Unit a constatat că Ofițerii de decizie intervievauți nu cunoșteau existența acestui serviciu. De asemenea, Secțiunea Africană a autorității de determinare din Belgia desfășura, la momentul cercetării UNHCR, un proiect pilot denumit *Aveți grijă* menit să prevină stresul și pierderea empatiei în rândul decidenților; în Olanda există o echipă care poate fi accesată prin intermediul managerului unei unități care oferă îngrijire. *Bedrijfs Opvang Team (BOT, echipa de îngrijire a companiei)*.

¹⁹¹ Interviu din data de 27 martie 2012.

¹⁹² Informații obținute prin intermediul ofițerului de politici AUA.

¹⁹³ Interviu din data de 2 februarie 2012, Interviu din data de 31 ianuarie 2012.

¹⁹⁴ UNHCR, *Proiectul Inițiativa Calității*, Primul Raport, p. 9, recomandarea 9; UNHCR, *Proiectul Inițiativa Calității*, Al doilea Raport, alin. 3.9.2, p. 24.

Cercetările efectuate de UNHCR în trei state membre în cadrul studiului au subliniat importanța ca ofițerii de decizie să fie conștienți și să înțeleagă modul în care ei cred că procesele, contextul individual și starea fizică și psihică le afectează evaluările credibilității. Mai mult, s-a subliniat și importanța ca autoritățile de azil să pună la dispoziție mecanisme adecvate și accesibile de asistență, precum și strategii care să vizeze impactul psihologic al sarcinilor ofițerii de deciziilor. Cercetarea UNHCR a mai reliefat și faptul că deși jurisprudența și liniile de îndrumare recunosc caracterul relativ al culturii, doar puține decizii judecătorești au articulat impactul altor factori asupra procesului decizional. Acest aspect se plasează în contradicție cu cercetările academice asupra respectivilor factori.

4. Concluzie

Analiza UNHCR cu privire la îndrumarea acordată în cele trei state membre de interes a relevat anumite referințe utile la nevoia de a analiza circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului. Cu toate acestea, în termeni generali, cercetarea UNHCR a sugerat că evaluarea credibilității realizată de autoritățile de azil se poate dovedi insuficient de susținută și/sau poate să nu se alinieze corpului substanțial de dovezi științifice empirice relevante care există în domeniile menționate mai sus. Cercetarea UNHCR a relevat că deseori notele scrise interne și deciziile luate în cazuri individuale nu recunosc circumstanțele personale și contextuale relevante care pot afecta diferitele aspecte ale evaluării credibilității. Drept urmare, din materialele anexate dosarului cazului nu reiese întotdeauna cu claritate dacă circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului au fost luate în considerare de către ofițerul de decizie ca fiind relevante. Evident acest lucru nu înseamnă neapărat că respectivii factori nu au fost deloc luați în considerare, ci că absența unor astfel de mențiuni și natura concluziilor trase de ofițeri de decizie dau deseori impresia unei neluări în considerare a respectivilor factori și/sau unei înțelegeri insuficiente a impactului acestor factori.

Anexe

Grafice de proces și liste de verificare pentru ofițeri de decizie

Schema evaluării credibilității – O prezentare generală.....	31
Evaluarea credibilității - Scop și principii	32
Colectarea faptelor: Responsabilitatea solicitantului de a-și susține cererea	33
Colectarea faptelor: Responsabilitatea ofițerului de decizie de a coopera	34
Evaluarea credibilității - Factori de luat în considerare.....	35
Indicatorii credibilității.....	37
O abordare structurată a evaluării credibilității	38
Anexa 2 – Cuprinsul Raportului original.....	39

Schema evaluării credibilității – O prezentare generală

PAȘII ANALIZEI	☒	EXPLICAȚIE
Pregătirea pentru interviul individual		
1	☐	Anterior interviului individual, Autoritatea oferă informații Solicitantului cu privire la responsabilitatea acestuia de a-și susține cererea, precum și îndrumare cu privire la cum poate face acest lucru. Această obligație se menține pe durata întregului proces.
2	☐	Datele biografice de bază (vârsta, gen, naționalitate, origine etnică, starea de sănătate fizică/mentală, educație, statut social, religie, proveniența din mediul urban sau rural, rude, etc.) pot fi colectate verbal sau într-un formular cu ajutorul unui interpret, atunci când este necesar. Include întrebarea: „De ce solicitați azil?”, dar nu intră în detaliile cererii.
3	☐	OD se familiarizează cu faptele din cerere, cercetează ITO generale și specifice, colectează informații privind aspectele specifice ale cererii, analizează circumstanțele personale și contextuale ale Solicitantului, analizează orice alte cereri depuse de membrii familiei și pregătește întrebările pentru interviu.
În timpul interviului individual		
4	☐	La începutul interviului individual, OD oferă informații Solicitantului cu privire la responsabilitatea acestuia de a-și susține cererea, precum și îndrumare cu privire la cum poate face acest lucru.
5	☐	OD utilizează întrebări potrivite, rămâne imparțial și obiectiv în timpul interviului, în comunicarea verbală și non-verbală în egală măsură.
6	☐	OD ia în considerare vârsta, genul, contextul cultural și etnic, educația, statutul social, orientarea sexuală și/sau identitatea de gen în modul în care întrebările sunt adresate Solicitantului, răspunsurile analizate, evaluate și interpretate și întrebările următoare formulate.
7	☐	După cum se dovedește necesar, OD face uz de toate mijloacele pe care le are la dispoziție pentru a colecta toate dovezile relevante pentru cerere, inclusiv orice dovezi de susținere a acesteia.
8	☐	OD dă posibilitatea Solicitantului de a clarifica detaliile aparent absente, omisiunile, contradicțiile și aspectele neplauzibile. Oportunitatea de a comenta pe marginea constatărilor negative cu privire la credibilitate se menține pe toată durata procedurii până la momentul luării deciziei. OD oferă Solicitantului posibilitatea rezonabilă și timpul necesar pentru a se achita de obligația de a-și susține cererea.
După interviul individual: Evaluarea declarațiilor Solicitantului și a altor dovezi		
9	☐	În evaluarea credibilității fiecărui fapt material, OD acordă atenția cuvenită indicatorilor credibilității în lumina circumstanțelor personale și contextuale ale Solicitantului și a factorilor care afectează interpretarea de către OD a informațiilor.
10	☐	Solicitantul poate depune dovezi suplimentare pentru a fi analizate de către OD până la momentul luării deciziei sau poate conveni cu OD cu privire la posibilitatea de a prezenta dovezi suplimentare pentru a permite includerea lor în decizie. OD trebuie să analizeze care sunt faptele materiale pe care le va accepta, pe care le va respinge și cu privire la care se menține un element de incertitudine.
11	☐	În cazul în care declarațiile sunt per ansamblu coerente, plauzibile și consecvente cu ITO, acordați prezumția de bună-credință cu privire la acele fapte pentru care nu există documente justificative sau alte dovezi, inclusiv ITO sau cu privire la care se menține un element de incertitudine.
12	☐	Faptele materiale acceptate reprezintă baza analizei ce urmează a fi realizată în Etapa II pentru a determina dacă Solicitantul are o temere fondată de persecuție sau de vătămare gravă.

Evaluarea credibilității - Scop și principii

OD nu au libertate deplină în evaluarea credibilității: ei trebuie să respecte drepturile și principiile UE și principiile dreptului administrativ al UE. OD trebuie să coopereze cu Solicitantul [Art.4(1) DC], să evalueze cererea individual luând în considerare anumiți factori specifici [Art.4(3)DC] și să accepte faptele nedovedite în anumite condiții [Art.4(5) DC]. Cererile trebuie examinate și deciziile luate individual, obiectiv și imparțial [Art.8(2)DPA] cunoscând standardele relevante ale legislației privind azilul și refugiații [Art.8(2)(c)DPA], inclusiv standardele Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) și Comitetului împotriva Torturii (CAT), precum și recomandările UNHCR.

PRINCIPII ȘI STANDARDE	COMENTARIU	☒
RESPONSABILITATEA COMUNĂ / SARCINA IMPARTITA	Obligația de a da declarații și de depune dovezi sub formă de documente sau de altă natură pentru a susține cererea aparține în principiu Solicitantului. Dar OD are la rândul său obligația de a coopera în mod activ cu acesta pentru a colecta toate informațiile necesare. Obligația fundamentării cererii este una comună.	☐
EVALUAREA INDIVIDUALĂ	Evaluarea credibilității se va face individual, luând în considerare circumstanțele personale și contextuale ale Solicitantului.	☐
EVALUAREA OBIECTIVĂ ȘI IMPARȚIALĂ	Determinarea protecției internaționale nu este un proces adversarial. Evaluarea credibilității trebuie să se facă în mod obiectiv și imparțial. OD trebuie să fie conștient de faptul că propriile valori, prejudecăți și opinii, starea sa emoțională și fizică pot afecta obiectivitatea evaluării și trebuie să depună toate eforturile pentru a le reduce la un nivel minim.	☐
EVALUAREA BAZATĂ PE DOVEZI	Indiferent dacă OD acceptă sau respinge un fapt, acesta trebuie să poată să bazeze respectiva decizie pe fapte. Constatările negative cu privire la credibilitate nu trebuie să se bazeze pe presupuneri nefondate, speculații subiective, supoziții, stereotipuri, intuiții sau instincte.	☐
ACCENTUL PE ASPECTELE FAPTICE	Faptele materiale formează esența cererii. Cele periferice (secundare, accesorii) nu. Evaluarea credibilității trebuie să se axeze pe faptele materiale care sunt cele mai semnificative pentru determinarea cererii. Constatările negative cu privire la credibilitate trebuie să fie de substanță și să nu se refere la chestiuni minore.	☐
OPORTUNITATEA DE A COMENTA PE MARGINEA CONSTATĂRILOR NEGATIVE	Fiecare Solicitant are dreptul de a fi ascultat [Art.41 Carta UE]. Aici este inclusiv și dreptul de a explica sau comenta pe marginea unui fapt atunci când OD poate avea dubii cu privire la credibilitate. OD trebuie să acorde Solicitantului o posibilitate rezonabilă de a remedia orice aspecte care pot să ducă la constatări negative cu privire la credibilitate.	☐
EVALUAREA PE BAZA TUTUROR DOVEZILOR	Evaluarea credibilității trebuie să se bazeze pe toate informațiile relevante disponibile furnizate de Solicitant și colectate de OD, inclusiv explicațiile suplimentare furnizate de Solicitant cu privire la aparente contradicții, omisiuni, neclarități sau aspecte neplauzibile. OD nu trebuie să tragă concluzii privind credibilitatea fiecărui fapt material în parte luat izolat.	☐
O EXAMINARE ATENTĂ ȘI RIGUROASĂ	Datorită faptului că deciziile pot implica chestiuni de viață și de moarte, fiecare caz merită o analiză atentă și riguroasă a tuturor informațiilor existente. Solicitantul trebuie să aibă capacitatea de a-și prezenta complet cazul; toate dovezile trebuie analizate; deciziile trebuie să se bazeze pe toate informațiile disponibile; OD trebuie să înlăture toate dubiile.	☐
PREZUMȚIA DE BUNĂ-CREDINȚĂ	Datorită faptului că deciziile pot implica chestiuni de viață și de moarte, și pentru că în ciuda tuturor eforturilor depuse de Solicitant și de OD pentru a colecta dovezi în susținerea faptelor materiale, uneori pot exista în continuare dubii cu privire la unele fapte, analiza prezumției de bună-credință este deseori o necesitate.	☐
CONSTATĂRI CLARE ȘI O ABORDARE STRUCTURATĂ	Evaluarea credibilității determină care sunt faptele care pot fi acceptate și care vor fi ulterior incluse în analiza temerii fondate de persecuție/riscului real de vătămare gravă. Principiul prezumției de bună credință permite OD să ajungă la o concluzie clară dacă să accepte sau să respingă faptele materiale cu privire la care se menține un element de incertitudine. O abordare structurată asigură aplicarea corespunzătoare a standardelor relevante.	☐

Colectarea faptelor: Responsabilitatea solicitantului de a-și susține cererea

Art.4(1) din DC prevede: „Statele membre **pot** considera că este obligația solicitantului să prezinte, **de îndată ce este posibil, toate elementele necesare în sprijinul cererii sale de protecție internațională.**”

Art.4(2)CD prezintă **elementele** relevante necesare pentru susținerea cererii, care sunt „**informațiile furnizate de solicitant și toate documentele de care dispune**”.

Art.4(5)(a) impune solicitantului să depună un **efort real** pentru a-și susține cererea.

Art.4(5)(b) cere să se furnizeze „o **explicație satisfăcătoare în ceea ce privește absența unor alte elemente de probă relevante**”.

RESPONSABILITATEA DE PRINCIPIU A SOLICITANTULUI DE A-ȘI SUSȚINE CEREREA

RESPONSABILITATE	☒	EXPLICAȚIE	ELEMENTELE	☒
1. DEPUENREA UNUI EFORT REAL	☐	<p>Dovezile pot fi verbale sau sub formă de documente. Ele includ declarațiile solicitantului și dovezile verbale prezentate de experți, membrii familiei și alți martori. Dovezile pot fi sub forma documentelor, inclusiv materiale scrise, grafice, digitale, vizuale, ITO, probe (obiective, cicatrice pe corp) și înregistrări audio/video. Dovezile includ orice susține, confirmă, dovedește sau prezintă relevanță pentru faptele relevante în cauză.</p> <p>Responsabilitatea solicitantului de a-și susține cererea nu implica și obligația de a prezenta documente justificative sau alte dovezi în susținerea fiecărui fapt relevant prezentat. Declarațiile solicitantului reprezintă și ele dovezi și au capacitatea de a susține cererea. Unele fapte afirmate nu se pretează la a fi susținute cu documente sau alte dovezi.</p>	Vârsta	☐
2. FURNIZAREA DECLARAȚIILOR ȘI A TUTUROR DOCUMENTELOR DE CARE DISPUNE SOLICITANTUL	☐	<p>OD nu trebuie să își stabilească așteptări ridicate cu privire la documentele sau alte dovezi pe care solicitantul ar trebuie să le posedă și/sau să le obțină în mod rezonabil. Evaluarea „efortului real” trebuie să ia în considerare circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului, inclusiv mijloacele pe care le are la dispoziție pentru a obține documente sau alte dovezi.</p>	Genul	☐
3. PREZENTAREA CERERII ȘI DOVEZILOR DE ÎNDATĂ CE ESTE POSIBIL	☐	<p>Solicitantul poate fi rugat sau poate dori să prezinte și alte declarații suplimentare relevante sau alte dovezi după ce evaluarea dovezilor a fost deja demarată. Interpretarea expresiei „de îndată ce este posibil” trebuie să fie susținută de înțelegerea circumstanțelor personale și contextuale care pot inhiba dezvăluirea de informații și afecta posibilitatea de a obține documente justificative sau alte dovezi suplimentare. Aici este inclusă și luarea în considerare a circumstanțelor din țara de origine.</p>	Identitatea, naționalitatea (naționalitățile), originea etnică	☐
4. FURNIZAREA UNEI EXPLICAȚII SATISFĂCĂTOARE ÎN CEEA CE PRIVEȘTE ABSENȚA UNOR ALTE ELEMENTE DE PROBĂ RELEVANTE	☐	<p>OD trebuie să manifeste flexibilitate cu privire la termene și să interpreteze termenii raportat la momentul la care solicitantul a fost informat într-o limbă pe care o înțelege despre responsabilitatea pe care o are de a-și susține cererea. OD trebuie să fie conștient de faptul că procesul de prezentare și colectare a informațiilor și a altor dovezi, precum și de evaluare a respectivelor informații nu sunt procese liniare și pot impune necesitatea de a obține informații suplimentare cu privire la faptele relevante.</p>	Țara de origine sau locul reședinței obișnuite	☐
			Membrii familiei	☐
			Educația	☐
			Statutul social	☐
			Mediul rural/urban	☐
			Religia	☐
			Documentația	☐
			Sănătatea fizică/ mentală	☐
			Cereri anterioare de azil	☐
			Motivele solicitării protecției internaționale	☐

Colectarea faptelor: Obligația ofițerului de decizie de a coopera

Articolul 4 (1) al Directivei UE privind calificarea prevede: „Statele membre au **obligația de a evalua, în cooperare cu solicitantul, elementele relevante ale cererii.**”

Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) a explicat că deși „în general solicitantul prezintă toate elementele necesare pentru susținerea cererii, statul membru are în continuare obligația de a coopera cu solicitantul în etapa de determinare a elementelor relevante ale cererii.”

OBLIGAȚIA OFIȚERULUI DE DECIZIE DE A COOPERA

RESPONSABILITATE

EXPLICAȚIE

1. FURNIZAREA DE CĂTRE OD DE INFORMAȚII ȘI INDRUMARE SOLICITANTULUI

Nu se poate aștepta de la solicitant să își cunoască obligația de a-și susține cererea, modul în care se poate achita de această obligație și care sunt faptele și tipurile de documente sau alte dovezi ce pot fi relevante. OD informează solicitantul într-o limbă și într-o manieră pe care acesta din urmă le poate înțelege cu privire la ce anume este necesar pentru a-și susține cererea. OD invită solicitantul să depună dovezi care pot fi obținute în mod rezonabil pentru susținerea faptelor materiale și îl informează cu privire la termenele și mijloacele pe care solicitantul le are la dispoziție în scopul prezentării tuturor elementelor necesare. Aceste informații trebuie prezentate în timp util pentru ca solicitantul să respecte aceste obligații.

2. FURNIZAREA DE ÎNDRUMARE DE CĂTRE OD PRIN ADRESAREA DE ÎNTREBĂRI ADECVATE ÎN TIMPUL INTERVIULUI

OD îndrumă solicitantul pentru a colecta toate informațiile relevante cu privire la faptele materiale ale cererii. OD apelează la întrebări deschise, de probă și închise, combinat, pentru a permite solicitantului să își susțină cererea. Interviewatorul rămâne imparțial și obiectiv pe toată durata interviului, în comunicarea verbală și non-verbală în egală măsură. Întrebările trebuie să ia în considerare circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului. Respectarea standardelor evaluării credibilității și a demnității umane a solicitantului va fi principiul director în orice moment.

3. OFERIREA DE CĂTRE OD SOLICITANTULUI A POSIBILITĂȚII DE A EXPLICA POSIBILELE CONSTATĂRI NEGATIVE PRIVIND CREDIBILITATEA

Solicitantului trebuie să i se ofere posibilitatea de a remedia posibilele constatări negative până la momentul luării deciziei. OD identifică orice aparente discordanțe, contradicții, discrepanțe, omisiuni și elemente neplauzibile din timpul interviului și le prezintă integral solicitantului. Se poate dovedi necesar ca OD să ofere posibilitatea unui nou interviu sau alte mijloace prin care solicitantul să își prezinte explicațiile. Atunci când astfel de explicații sunt oferite, ele trebuie analizate înainte de luarea unei decizii cu privire la cerere.

4. COLECTAREA DE CĂTRE OD A DOVEZILOR CE PREZINTĂ RELEVANȚĂ PENTRU CERERE PRIN MIJLOACE PROPRII

Datorită dificultăților inerente cu care se confruntă solicitanții când trebuie să prezinte documente și alte dovezi pentru a-și susține declarațiile, OD colectează prin mijloace proprii dovezi și alte informații specifice relevante pentru faptele materiale afirmate de solicitant, inclusiv, acolo unde se impune, orice dovezi care susțin aceste fapte.

4.1 INFORMAȚIILE DIN ȚARA DE ORIGINE (ITO) ȘI ALTE DOVEZI

OD obține, prin mijloace proprii, ITO și alte dovezi generale și specifice, iar ITO trebuie să fie relevante, corecte, obiective, imparțiale, credibile și să facă referire la momentul corespunzător. OD evaluează declarațiile solicitantului și alte dovezi în lumina a ceea ce este cunoscut în general despre situația din țara de origine sau locul reședinței obișnuite, precum și orice alte dovezi specifice disponibile pentru caz. OD aderă la principiile obiectivității și imparțialității, care pot impune colectarea de dovezi care confirmă sau susțin și nu doar resping faptele afirmate.

4.2 PRINCIPIUL UNEI EXAMINĂRI RIGUROASE

OD evaluează toate materialele colectate întru susținerea cererii, luând în considerare circumstanțele personale și contextuale ale Solicitantului. În plus, OD analizează și ia în considerare și materialele obținute prin mijloace proprii. OD are obligația de a îndepărta orice dubii cu privire la respectivele informații.

Evaluarea credibilității

– Factori de luat în considerare

1/2

CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA WNIOSKODAWCĘ

Evaluarea trebuie să respecte anumite principii și standarde de drept. Aceasta se va face individual luând pe deplin în considerare circumstanțele personale și contextuale ale Solicitantului. Aici sunt incluse contextul personal (vârsta, naționalitatea, originea etnică, genul, orientarea sexuală și/sau identitatea de gen, educația, statutul social, religia, cultura, proveniența din mediul rural/urban, precum și starea de sănătate mentală și fizică); experiențele trecute și prezente de rele tratamente, tortură, persecuție, vătămare sau alte încălcări grave ale drepturilor omului, precum și contextul legal, instituțional, politic, social, religios și cultural și țara de origine sau locul reședinței obișnuite, situația drepturilor omului, nivelul de violență și disponibilitatea protecției din partea statului. OD trebuie să depășească barierele geografice, culturale, socio-economice, educaționale și religioase și să ia în considerare experiențele individuale diferite.

LIMITĂRILE ȘI VARIAȚIILE MEMORIEI UMANE	EXPLICAȚIE
RECONSTITUIREA	OD trebuie să fie conștient de intervalul mare de variabilitate în capacitatea persoanelor de a înregistra, reține și recupera amintiri. Informațiile vizuale, verbale și auditive nu sunt înregistrate ca și copii fidele ale experiențelor, ci sunt reconstituite la momentul la care sunt aduse aminte. Nu există două reformulări care să fie identice, iar unele inconsecvențe sunt inevitabile. Amintirile se modifică în timp, uneori considerabil și se vor altera în mod natural pe măsură ce detaliile sunt uitate. Odată cu repetiția (vorbind despre eveniment) unele amintiri pot să dispară, unele pot fi distorsionate, în timp ce altele pot să devină chiar mai vii.
AMINTIRI DESPRE FAPTE, DATE ȘI OBIECTE	Memoria datelor, orelor, frecvenței, duratei și succesiunii; numelor proprii; schimburilor verbale; informațiilor periferice și aspectul obiectelor uzuale este nesigură, iar elementele stocate acolo sunt dificil sau chiar imposibil de amintit. Amintirile sunt aproape întotdeauna reconstituite prin presupuneri, estimări și bănuieli și sunt rareori corecte.
EMOȚII ȘI PROCESUL DE ADUCERE AMINTE	Nivelurile ridicate ale emoțiilor pot să afecteze în mod negativ codificarea oricărei amintiri. Aducerea aminte a chestiunilor autobiografice este influențată de perspectiva.
RELATAREA	Contextul în care ne amintim este cel care ghidează reconstituirea amintirilor. Memoria este influențată de întrebările care scot la iveală informații (întrebări închise sau deschise) și de modul în care o anumită întrebare este adresată. Amintirile sunt sensibile la sugestii, cu atât cât o persoană resimte mai mult stres, are o părere proastă despre sine sau percepe interviuatorul ca având o atitudine critică sau negativă. Diferențe între informații apar și atunci când sunt scoase la iveală în situații diferite, cum ar fi în discuții față în față sau prin completarea unor formulare.
IMPACTUL TRAU-MELOR ASUPRA MEMORIEI ȘI COMPORTAMENTULUI	Cei care au suferit evenimente traumatiche manifestă deseori simptome de evitare ; aceste persoane evită să se gândească la eveniment. Ei pot să manifeste o stare de disociere , la momentul evenimentului traumatic sau la reamintirea acestuia; nu pot să își amintească anumite sau toate aspectele traumei, datorită faptului că evenimentul (sau aspecte ale acestuia) nu a fost niciodată codificat. Ei pot manifesta o stare de amorțeală emoțională și să se detașeze emoțional de faptele pe care le relatează. Își pot aminti doar impresii senzoriale (emoții, senzații, sunete, mirosuri) sau analepse; pot relata doar fragmente sau impresii despre o anumită experiență. Au tendința de a-și aminti anumite detalii centrale pe care s-au concentrat în detrimentul detaliilor periferice. Detenția poate avea un impact asupra capacității de a înregistra și extrage anumite detalii specifice ale evenimentelor. Preferă să se bazeze pe cunoștințe generale (memoria schematică) cu privire la situații decât să își amintească anumite evenimente dureroase.
TEAMA ȘI LIPSA DE ÎNCREDERE	Se poate ca solicitanții să nu aibă încredere în autorități sau interpreți. Unii pot crede cu adevărat că persecutorii au ample rețele și în alte țări, inclusiv în țara de azil. Mai mult, ei pot ajunge să nu mai dorească să dezvăluie anumite fapte relevante din teama de a nu pune în pericol viețile rudelor, prietenilor sau asociațiilor. Solicitanții a căror temere se referă la gen, SGBV, OSIG (orientare sexuală și identitate de gen) sau traficul de persoane se pot teme de represalii din partea familiei, comunității și/sau traficantilor. Solicitanții se pot teme de represalii din partea agenților care au făcut demersurile de călătorie și intrare.
CONTEXTUL CULTURAL ȘI OBICEIURILE	Diversitatea contextelor culturale influențează comunicarea. Înțelegerea și interpretarea informațiilor este influențată cultural. Contextele culturale individuale influențează modul în care informațiile sunt livrate și interpretate. Nerecunoașterea relativității culturale a cuvintelor, noțiunilor și conceptelor poate duce la înțelegere greșită și evaluări defectuoase ale credibilității. Conceptele de timp, distanță și locație pot fi relative din punct de vedere cultural. Conceptele referitoare la timp diferă de cele utilizate în societatea occidentală; evenimentele pot fi amintite făcând referire la anotimpuri, sărbători religioase, festivaluri, etc.; iar datele de naștere și aniversările pot să nu fie la fel de importante în anumite culturi. Contextul și normele culturale ale unui solicitant pot afecta modul în care acesta își relatează povestea, ex. o femeie poate să fi trăit o viață izolată fără a intra prea mult în contact sau a comunica cu străini sau autorități, sau să fie obișnuită ca o rudă de sex masculin să vorbească în numele ei.
EDUCAȚIA	Nivelul de educație formală al solicitantului poate afecta capacitatea acestuia de a articula motivele cererii, de a răspunde la întrebări, inclusiv la întrebări de cultură generală despre istorie, geografie, condiții politice și socio-economice și de a înțelege contextul anumitor evenimente pe care le-a trăit.

Evaluarea credibilității

– Factori de luat în considerare

2/2

FACTORII RELEVANȚI CARE AFECTEAZĂ SOLICITANTUL (CONTINUARE)

GENUL	Genul definește identitățile, statutul, rolurile, responsabilitățile și raporturile de putere între membrii unei societăți. Rolurile de gen sunt construite social; acestea diferă de la societate la societate și de la cultură la cultură și în funcție de vârstă, religie, origine etnică și socială; ele evoluează pentru a răspunde schimbărilor. Rolurile de gen influențează atitudinile, comportamentul, rolurile și activitățile bărbaților și femeilor; ele implică de regulă inegalitate și un dezechilibru de putere între bărbați și femei. Rolurile de gen afectează modul în care bărbații și femeile resimt persecuția și vătămarea gravă și cererile lor de azil. OD trebuie să evalueze o relație în contextul genului solicitantului, corelat cu vârsta, cultura, religia, familia și statutul socio-economic al acestuia și să se abțină de la a trage concluzii bazate pe stereotipuri și percepții superficiale, eronate sau necorespunzătoare asupra genului.
ORIENTAREA SEXUALĂ ȘI/SAU IDENTITATEA DE GEN (OSIG)	Unii solicitanți din categoria LHBTI au fost poate nevoiți să își ascundă OSIG pentru a evita relele tratamente care generează sentimente de negare personală, teamă, rușine, izolare, ura propriei persoane și vătămare psihologică; se poate ca ei să nu fi dezvăluit inițial motivele reale ale cererii. Este posibil să fi suferit rele tratamente, discriminare, hărțuire și marginalizare; normele de gen pot face orice discuție despre acestea foarte dificilă. Solicitanții din categoria LHBTI care sunt în proces de acceptare a statutului lor OSIG pot să își modifice cererea în timpul procesului. Experiențele lor sunt influențate de contextul cultural, economic, familial, politic, religios și social al acestora; acest fapt influențează modul în care își exprimă OSIG. OD nu trebuie să bazeze evaluarea credibilității pe o înțelegere superficială a experiențelor solicitanților din categoria LHBTI sau pe presupuneri eronate/stereotipice.
STIGMATIZAREA ȘI RUȘINEA	Stigmatizarea, rușinea, teama de respingere de către familie și comunitate pot acționa ca și inhibitor al dezvăluirilor. Supraviețuitorii violenței pe bază de gen sunt deseori considerați vinovați morali pentru actele lor, care sunt considerate inacceptabile și rușinoase din punct de vedere cultural. Ei pot să sufere de pe urma traumelor, rușinii, pierderii de memorie și denaturării. Stigmatizarea poate explica și lipsa documentelor sau a altor dovezi, ex. rapoarte ale incidentelor, ITO.
ALȚI FACTORI	Vârsta, statutul social, profesia, religia și crezurile, contextul urban sau rural, etc.

FACTORII RELEVANȚI CARE AFECTEAZĂ OFITERUL DE DECIZIE

Principiile legate de obiectivitate și imparțialitate impun o abordare a evaluării credibilității care să reducă subiectivismul la un nivel minim. OD trebuie să fie conștient de faptul că subiectivismul se poate materializa prin:

PROCESUL DE GÂNDIRE AL OD	Dacă OD s-a decis asupra unei concluzii, acesta probabil va crede dovezile care îi susțin respectiva concluzie, chiar dacă nu sunt solide. Un concept, cunoscut sub denumirea de efectul de halou, reprezintă tendința prin care OD riscă să creadă sau să nu creadă totul. Efectul de halou potențează greutatea primelor impresii, iar informațiile ulterioare pot ajunge să fie tratate ca lipsite de relevanță.
CIRCUMSTANȚELE PERSONALE ȘI CONTEXTUALE ALE OD	OD nu trebuie să abordeze evaluarea credibilității pe baza propriului context și a experiențelor sale de viață („ce aș face eu sau ce ar face cineva cunoscut mie în această situație?”). OD trebuie să fie conștient de influența propriului context educațional. OD nu trebuie să fie influențat de opiniile proprii cu privire la ce este și ce nu este plauzibil. OD trebuie să fie conștient de tendința de a crede declarațiile pentru că ele sunt corelate de logică sau asociate crezurilor pe care le are.
PERSPECTIVA ȘI STAREA DE SPIRIT A OD	OD nu trebuie să demareze procesul cu scepticism sau o perspectivă înclinată spre refuz care pot prejudicia sau distorsiona evaluarea credibilității. OD nu trebuie să se simtă deranjat personal sau iritat atunci când crede că solicitantul a mințit. Conștientizarea este antidotul pentru subiectivism.
CONTEXTUL POLITIC, SOCIAL ȘI INSTITUȚIONAL AL OD	OD trebuie să fie conștient de influența pe care contextele sociale, politice și instituționale orientate spre prevenirea imigrației ilegale o pot avea asupra propriei perspective și atitudini. OD trebuie să își amintească faptul că obiectivul este reprezentat de protecție și că trebuie să respecte drepturile susținute.
CARACTERUL REPETITIV AL SARCINII	Datorită caracterului repetitiv al sarcinii, OD poate avea tendința de a clasifica cererile în profiluri generice de caz cu anumite presupuneri privind credibilitatea.
CĂLIREA, OBOSEALA CREDIBILITĂȚII, DETAȘAREA EMOȚIONALĂ, STRESUL ȘI TRAUMA TRANSFERATĂ	Expunerea de rutină la relatări despre tortură, violență sau rele tratamente își poate spune cuvântul din punct de vedere psihologic. Neîncrederea este o strategie de adaptare, dar poate submina obiectivitatea și imparțialitatea. Detașarea emoțională se poate traduce în neîncredere și reticența de a se implica în relatarea solicitantului.

Indicatorii credibilității

Evaluarea credibilității se referă la procesul de colectare a informațiilor relevante de la solicitant; examinarea acestora în lumina tuturor informațiilor de care OD dispune; și determinarea măsurii în care declarațiile și alte dovezi cu privire la elementele materiale ale cererii pot fi acceptate. Aceste fapte acceptate pot fi luate în considerare în analiza temerii fondate de persecuție și a riscului real de vătămare gravă.

Cererile trebuie examinate și deciziile luate individual, obiectiv și imparțial, dar nu există mijloace infailibile și perfect obiective de evaluare a credibilității faptelor materiale prezentate de solicitant. Pentru a reduce la nivel minim subiectivismul, trebuie să se utilizeze indicatori ai credibilității. Niciun indicator nu este un determinant sigur al credibilității sau lipsei acestuia. OD trebuie să fie conștienți de ipotezele care susțin fiecare indicator și să înțeleagă factorii și circumstanțele care le pot face inaplicabile și/sau nefiabile într-un anumit caz (a se vedea Factorii care evaluează evaluarea credibilității).

INDICATORII CREDIBILITĂȚII	EXPLICAȚIE
SUFICIENȚA DETALIILOR ȘI SPECIFICITATEA	OD trebuie să evalueze dacă nivelul și natura detaliilor furnizate de solicitant sunt rezonabile și indică o experiență personală autentică pentru cineva care are circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului (vârstă, gen, regiunea de origine, educație, etc.).
CONSECVENȚA INTERNĂ	„Consecvența internă” se referă la consecvența cu un interviu sau cu declarațiile scrise sau verbale ale solicitantului sau între declarații și documente sau alte dovezi prezentate de solicitant. Aceasta implică lipsa discrepanțelor, contradicțiilor și variațiilor în informațiile furnizate.
CONSECVENȚA AFIRMAȚIILOR SOLICITANTULUI CU INFORMAȚIILE FURNIZATE DE MEMBRII FAMILIEI SAU MARTORI	Consecvența faptelor prezentate de solicitant cu declarațiile făcute de persoanele aflate în întreținere, alți membri ai familiei sau martorilor poate fi considerată un indicator al credibilității.
CONSECVENȚA AFIRMAȚIILOR SOLICITANTULUI CU INFORMAȚIILE SPECIFICE ȘI GENERALE DISPONIBILE, INCLUSIV ITO	OD trebuie să evalueze credibilitatea faptelor materiale prezentate de solicitant raportat la ceea ce este cunoscut în mod general despre situația din țara de origine sau locul reședinței obișnuite, ITO corespunzătoare; informațiile specifice disponibile sau alte expertize (medicale, antropologice, analize lingvistice, rapoartele verificării documentelor).
CARACTERUL PLAUZIBIL	„Caracterul plauzibil” se referă la ce anume pare rezonabil sau probabil. OD trebuie să fie atent să nu își bazeze o constatare privind credibilitatea pe presupuneri subiective, idei preconcepute, supoziții și speculații, ci mai degrabă pe dovezi independente, obiective, demne de încredere și corespunzătoare ca și timp.

O abordare structurată a evaluării credibilității

Determinările protecției internaționale sunt realizate în două etape. Etapa întâi este cea a colectării informațiilor relevante, identificării faptelor materiale ale cererii și determinării dacă și care dintre declarațiile solicitantului și alte dovezi pot fi acceptate. Etapa a doua este cea a analizei temerii fondate de persecuție și a riscului real al vătămării grave.

ETAPE	EXPLICAȚIE	☒
ETAPA ÎNȚĂI: Evaluarea credibilității declarațiilor solicitantului și altor dovezi		
Notă: Oportunitatea de a comenta pe marginea posibilelor constatări negative cu privire la credibilitate trebuie menținută până la momentul luării deciziei.		
PASUL 1: COLECTAREA TUTUROR INFORMAȚIILOR PENTRU SUSȚINEREA CERERII	Toate declarațiile și alte dovezi care susțin cererea trebuie colectate atât de solicitant, cât și de OD. Dovezile referitoare la cerere pot fi prezentate de solicitant sau colectate de OD până la momentul luării deciziei. Datorită faptului că solicitantul poate să nu cunoască motivele protecției internaționale, examinarea faptelor cererii trebuie să fie una amplă.	☐
↓		
PASUL 2: DETERMINAREA FAPTELOR MATERIALE	Odată ce OD a colectat toate faptele în caz, acesta va determina care dintre ele pot fi corelate cu motivele pentru acordarea protecției. Deciziile cu privire la acordarea statutului vor fi luate pe baza unei evaluări a faptelor materiale ale cererii. Faptele materiale formează esența cererii și trebuie determinate cu claritate.	☐
↓		
PASUL 3: EVALUAREA CREDIBILITĂȚII FIECĂRUI FAPT MATERIAL	În evaluarea credibilității fiecărui fapt material, OD acordă atenția cuvenită indicatorilor credibilității în lumina circumstanțelor personale și contextuale ale Solicitantului și a factorilor care pot afecta interpretarea de către OD a informațiilor.	☐
↓		
PASUL 4: DETERMINAREA FAPTELOR MATERIALE CARE SUNT		
↓	↓	↓
1 Fapte materiale acceptate Faptele materiale acceptate sunt consecvente, suficient de detaliate și plauzibile indiferent dacă sunt sau nu susținute de documente sau alte dovezi.	2 Fapte materiale respinse Faptele respinse nu au suficiente detalii, sunt inconsecvente și neplauzibile.	3 Fapte materiale incerte Faptele incerte care nu sunt susținute de documente sau alte dovezi sau fapte cu privire la care se păstrează un element de incertitudine.
		☐
		↓
PASUL 5: ANALIZA APLICABILITĂȚII PREZUMȚIEI DE BUNĂ CREDINȚĂ FAPTELOR CU PRIVIRE LA CARE SE PĂSTREAZĂ UN ELEMENT DE INCERTITUDINE	Analiza aplicabilității prezumției de bună-credință asupra fiecărui fapt material cu privire la care se păstrează un element de incertitudine atunci când declarațiile sunt per ansamblu coerente, plauzibile și consecvente cu ITO, iar explicațiile oferite de solicitant pentru aparentele contradicții, inconsecvențe, omisiuni și elemente neplauzibile sunt rezonabile.	☐
↓		
DECIZIA SCRISĂ: MENȚIONAREA CLARĂ A FAPTELOR CARE SUNT ACCEPTATE ȘI CARE SUNT RESPINSE, INDICAREA MOTIVELOR	Prezentarea tuturor faptelor materiale acceptate care vor fi luate în considerare în Etapa a doua - analiza temerii fondate și a vătămării grave. Acestea vor fi faptele acceptate în Pasul 4, precum și cele care sunt acceptate în Pasul 5 după ce le-a fost acordată prezumția de bună-credință. Specificarea motivelor pentru acceptarea și respingerea fiecărui fapt material.	☐
ETAPA A DOUA: Analiza temerii fondate și a vătămării grave.		

Anexa 2

Cuprinsul Raportului original

Mulțumiri	3
-----------------	---

CAPITOLUL 1 – Introducere

1. Context	13
------------------	----

2. Scopul și domeniul de cuprindere al Raportului	15
---	----

Limitări ale cercetării	16
-------------------------------	----

3. Metodologie.....	18
---------------------	----

3.1 Metodologia cercetării	18
----------------------------------	----

3.2 Metodologia națională de cercetare	19
--	----

Cercetarea documentară.....	19
-----------------------------	----

Selectarea și revizuirea dosarelor de caz și a deciziilor	20
---	----

Observarea interviurilor individuale	21
--	----

Interviurile și consultarea cu factorii interesați la nivel național	21
--	----

Cercetarea națională în cifre	21
-------------------------------------	----

4. Atenționări, utilizarea termenilor și explicații.....	22
--	----

Atenționări.....	22
------------------	----

Utilizarea termenilor și explicații	22
---	----

Traduceri.....	23
----------------	----

CAPITOLUL 2 – Evaluarea credibilității: Scop și principii

1. Ce este evaluarea credibilității?.....	27
---	----

1.1 Scopul evaluării credibilității?.....	27
---	----

1.2 Importanța evaluării credibilității?.....	28
---	----

1.3 Provocările ridicate de evaluarea credibilității?.....	30
--	----

2. Principiile și standardele evaluării credibilității	34
--	----

2.1 Împărțirea responsabilității	35
--	----

2.2 Evaluarea individuală	35
---------------------------------	----

2.3 O evaluare obiectivă și imparțială	37
--	----

2.4 Evaluarea bazată pe dovezi	41
--------------------------------------	----

2.5 Accentul pe aspectele factice.....	42
--	----

2.6 Posibilitatea ca solicitantii să emită comentarii pe marginea posibilelor constatări negative cu privire la credibilitate	43
--	----

2.7 Evaluarea credibilității pe baza tuturor dovezilor	45
--	----

2.8 O cercetare minuțioasă și riguroasă	48
---	----

2.9 Prezumția de bună-credință.....	49
-------------------------------------	----

2.10 Constatări clare și lipsite de ambiguitate cu privire la credibilitate și o abordare structurată	50
--	----

CAPITOLUL 3 – Evaluarea credibilității:

O abordare multidisciplinară

1. Introducere	55
----------------------	----

2. Circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului	56
---	----

2.1 Limitările și modificările memoriei umane	57
---	----

2.1.1 Reconstituirea	57
----------------------------	----

2.1.2 Memoria „faptelor”: date și obiecte.....	58
--	----

2.1.3 Emoții și procesul de aducere aminte	60
--	----

2.1.4 Relatarea	60
-----------------------	----

2.2 Impactul traumelor asupra memoriei și comportamentului	61
--	----

2.3 Teama și lipsa de încredere.....	65
--------------------------------------	----

2.4 Contextul cultural și obiceiurile	66
---	----

2.5 Educația.....	68
-------------------	----

2.6 Genul	69
-----------------	----

2.7 Orientarea sexuală și/sau identitatea de gen	71
--	----

2.8 Stigmatizarea și rușinea	72
------------------------------------	----

2.9 Alte aspecte legate de contextul personal al solicitantului, cum ar fi vârsta, proveniența din mediul urban sau rural, profesia, statutul socio-economic, religia.....	74
--	----

3. Factori care afectează ofițerul de decizie	75
3.1 Ofițerul de decizie.....	75
3.1.1 Procesul de gândire al ofițerului de decizie	75
3.1.2 Circumstanțele personale și contextuale ale ofițerului de decizie	76
3.1.3 Perspectiva a ofițerului de decizie	77
3.2 Contextul politic, social și instituțional.....	78
3.3 Caracterul repetitiv al sarcinii.....	79
3.4 Căderea, oboseala credibilității, detașarea emoțională, stresul și trauma transferată	79
4. Concluzie	82
CAPITOLUL 4 – Colectarea faptelor	83
1. Introducere - Susținerea cererii	85
2. De ce se impune obligația fundamentării cererii?	86
3. Obligația de principiu a solicitantului de a-și susține cererea	89
3.1 Ce trebuie să prezinte solicitantul pentru a-și susține cererea?	89
3.2 Documentația și alte dovezi „la dispoziția solicitantului”	92
3.2.1 Semnificația termenului „documentație la dispoziția solicitantului”	93
3.2.2 Semnificația termenului „explicație satisfăcătoare”	96
3.3 Obligația solicitantului de a-și susține cererea „cât mai curând cu putință”	97
3.3.1 Semnificația termenului „cât mai curând cu putință” în practica statelor	98
3.3.2 Cerința de a prezenta „cât mai curând cu putință” și circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului	102
4. Responsabilitatea autorității de determinare cu privire la susținerea cererii	104
4.1 Furnizarea de informații și îndrumare solicitantului.....	105
4.1.1 Luarea în considerare a contextului personal al solicitantului atunci când i se oferă îndrumare	106

4.1.2 Îndrumare cu privire la tipul de dovezi documentare și de altă natură ce se poate dovedi relevant	107
4.2 Îndrumare prin adresarea de întrebări adecvate în timpul interviului	110
4.2.1 Utilizarea de întrebări de „cultură generală” pentru a dovedi credibilitatea	113
4.2.2 Evaluarea răspunsurilor la întrebările care testează „cultura generală”	114
4.2.3 Ipoteze care stau la baza utilizării întrebărilor de „cultură generală”	116
4.3 Oferirea oportunității solicitantului de a clarifica posibilele constatări negative legate de credibilitate	119
4.3.1 Dreptul de a fi ascultat	121
4.3.2 Cerința de a coopera	124
4.4 Responsabilitatea autorității de determinare de a colecta dovezi cu privire la solicitare prin mijloace proprii	126
4.4.1 Colectarea informațiilor din țara de origine (ITO)	128
4.4.2 Colectarea faptelor și principiul unei examinări minuțioase și riguroase	131
5. Concluzie	134

CAPITOLUL 5 – Indicatorii credibilității	135
1. Introducere	137
2. Suficiența detaliilor și specificitatea	138
2.1 Cadrul de politici privind suficiența detaliilor	138
2.2 Memoria și suficiența detaliilor	139
2.3 Circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului și suficiența detaliilor	142
2.4 Rușinea și stigmatizarea și suficiența detaliilor	145
2.5 Alți factori cu impact asupra nivelului de detaliu	145
2.6 Întrebările de cultură generală și suficiența detaliilor.....	146

3. Consecvența internă a faptelor materiale scrise și/sau verbale relatate de solicitant.....	149
3.1 Cadrul de politici privind consecvența internă.....	150
3.2 Memoria și consecvența internă.....	151
3.3 Circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului și consecvența internă.....	153
3.4 Consecvența afirmațiilor anterioare și ulterioare.....	154
3.5 Practica statală privind consecvența afirmațiilor anterioare și ulterioare.....	156
3.6 Consecvența afirmațiilor solicitantului cu dovezile documentare sau de altă natură depuse de solicitant.....	160
3.7 Evaluarea credibilității bazată pe integralitatea dovezilor.....	161
4. Consecvența afirmațiilor solicitantului cu informațiile furnizate de membrii familiei și/sau martori.....	165
4.1 Memoria și consecvența cu informațiile furnizate de membrii familiei și/sau martori.....	165
4.2 Consecvența cu afirmațiile solicitantului.....	166
4.3 Circumstanțele personale și contextuale și consecvența cu informațiile furnizate de membrii familiei și/sau martori.....	167
4.4 Practica statelor cu privire la consecvența informațiilor furnizate de membrii familiei și/sau martori.....	168
5. Consecvența afirmațiilor solicitantului cu informațiile specifice și generale disponibile.....	169
5.1 Cadrul legal și de politici.....	169
5.2 Îndrumări privind utilizarea „consecvenței externe”.....	170
5.3 Circumstanțele personale și contextuale ale solicitantului și „consecvența externă”.....	171
5.4 Consecvența cu informațiile din țara de origine.....	173
6. Caracterul plauzibil.....	176
6.1 Semnificația termenului „plauzibil”.....	176
6.2 Circumstanțele personale și contextuale ale ofițerului de decizie.....	177
6.3 Utilizarea caracterului plauzibil în practica statelor.....	181

6.3.1 Ipoteze subiective și speculații.....	181
6.3.2 Percepția riscului.....	183
7. Comportamentul.....	185
7.1 Circumstanțele personale și contextuale.....	186
7.2 Practica statelor privind comportamentul.....	189
8. Concluzie.....	191
CAPITOLUL 6 – Evaluarea comportamentului solicitantului.....	
193	
1. Introducere.....	195
2. Comportament care este considerat a indica faptul că solicitantul nu se teme de persecuție sau riscul vătămării grave.....	199
2.1 Amânarea solicitării azilului.....	199
Factori de luat în considerare.....	200
2.2 Solicitantul nu a solicitat protecție într-o țară sigură.....	204
Factori de luat în considerare.....	205
Practica statelor privind situația în care nu s-a depus o cerere de protecție într-o țară sigură.....	206
3. Comportamentul așteptat în țările membre ca indiciu al credibilității.....	208
4. Comportament care este considerat a indica înclinația spre înșelătorie și rea-credință.....	211
Factori de luat în considerare.....	213
5. Concluzie.....	217

CAPITOLUL 7 – Abordări ale evaluării credibilității	219
1. Introducere	221
2. Abordări ale evaluării credibilității adoptate în practica statelor	222
2.1 Abordarea din Olanda	222
Pasul întâi - evaluarea documentelor.....	222
Pasul doi - determinarea pragului credibilității ce urmează a fi aplicat: analiza aplicabilității Articolului 31 (2) de la (a) la (f) din Legea străinilor.....	223
Pasul trei - evaluarea credibilității afirmațiilor solicitantului	224
2.2 Abordarea din Regatul Unit	225
2.3 Abordarea din EAC.....	226
2.4 Analiza diferitelor abordări.....	226
2.4.1 Punctul de plecare	227
2.4.2 Evaluarea credibilității fiecărui fapt material.....	227
2.4.3 Aplicarea principiului prezumției de bună-credință	229
2.5 Pragul pentru stabilirea credibilității	237
3. Afirmarea clară a faptelor care sunt acceptate ca și credibile și a faptelor care sunt respinse	243
4. O abordare structurată a evaluării credibilității	245
4.1 Principiul prezumției de bună-credință	246
4.2 Analiza prezumției de bună-credință	247
4.3 Aplicarea prezumției de bună-credință	248
5. Concluzie	250
Concluzie finală	251

Anexe	253
Grafice de proces și liste de verificare pentru ofițerii de decizie.....	254
Graficele de proces ale procedurilor naționale de azil.....	262
Bibliografie.....	265
Lista jurisprudenței	277
Lista abrevierilor	285